

ΕΤΟΣ Δ'. 1897

ΙΟΥΝΙΟΣ—ΙΟΥΛΙΟΣ

ΑΡΙΘ. 55—56

Εκδόσις καὶ ἐκδόσις "Ὀδῶν Πέντες" Δευτέρῃ, ἑξ ἑξ Βίβλος Ζώνων

ΤΗ: ΣΕΠΤΗ:

ΚΑΙ ΧΑΡΙΤΟΥΡΓΩ: ΤΗΣ ΡΟΥΜΟΥΝΙΑΣ ΑΝΑΣΣΗ:

ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΔΙΑΣΗΜΩ: ΕΝ ΤΩ: ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩ: ΚΟΣΜΩ:

ΥΠΟ ΤΟ ΟΝΟΜΑ

CARMEN SYLVA.

ΤΗΝ ὥρα ποῦ 'γεννήθηκες
Μιά Μοῖρα ἦλθε σιμά Σου,
Καὶ πιάνωντας τὸ διάδημα,
Π' ἄστραφτε 'ς τὴν κουνιά Σου,

Ἵδ' ἀθέλεις τὴ λάμψη τοῦ
Μ' ἐκείνου ν' ἀδελφώση;
Κ' εἰς ἓνα μόνο μέτωπο
Δίδυμο φῶς ν' ἀπλώση.

Τὸ εὐλόγησε, τὸ εὐχήθηκε,
Καὶ τὸ λευκό της χέρι
Ἄστρο καινούργιο ἐπρόσθεσε
Εἰς τὸ χρυσό του ἀστέρι,

Κι' ἀδελφομένα σήμερα
Τὴν κόμη Σου φορεῖται
Καὶ λές πῶς συνεργίζονται
Θαῤῥεῖς ὅπως πασχίζουν

Ἐς τὴ χάρι, ἔς τὴ λαμπρότητα,
Ποιὸ τ' ἄλλο νὰ νικήσῃ,
Ποιὸ δόξα φωτεινότερη
Ἐς Ἑσένα νὰ χαρίσῃ.

Πεῦ ἂν σῶλειπε βασίλισσας
Κορῶνα ἔς τὸ κεφάλι,
Βασίλισσα θεὸ νάσουνα
Ἐς τὸ πνεῦμα καὶ ἔς τὰ κάλλη.—

ὦ! ἂν ποτὲ ζηλότυπος,
Ἄγριος θεὸς θελήσῃ,
Ἀπὸ τὸ θεῖο ἡμέρι της
Τὴν Ποίησι νὰ ἑορίσῃ.

Διωγμένη ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο
Ἡ μοῦσα μου ἡ θλιμμένη,
Δειλὴ παρθένα, ἀνήξερη,
Ἐς ξένον κόσμον ξένῃ,

Μακρὰν ἀπ' τὴν πατρίδα της,
Ἐὰν ἔρμη χελιδόνα,
Ποῦ ἀπ' ἑξαφνο, τὴν ἀνοίξει,
Πλακώνεται χειμῶνα,

Εἰς τὸ διπλὸ τὸ στέμμα Σου
Θ' ἄπλωνε τὰ φτερά της,
Καὶ κάτου ἀπὸ τὸ θρόνον Σου
Θά ἔχιζε τὴ φωληρά της,

Γιὰ ναῦρῃ ἐκεῖ τὴν ἀνοίξει,
Τὴν πρώτη διαμονή της,
Κι' ὅπου σκορπᾷ τὴ δόξα Σου
Νὰ ὀνομασθῇ πολίτις.

Κ' ἔτσι, πιστὴ Σου ὑπὲρ οὐρα,
Καὶ πάντοτε ἑδική Σου,
Νὰ ὑμνῇ, νὰ στέφῃ μ' ἄσματα
Τὴν κάθε μιὰ ἀρετὴ Σου.

Ἐν Ζακύνθῳ, Μάϊος 1887.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ.

Εὐχαρίστω; δημοσιεύομεν, τοῦ περιληψμένου ποιητοῦ καὶ τακτικοῦ ἡμῶν συνεργάτου κ. Ἀνδρέου Μαρ-
τζόκη, τὸ ἀνωτέρω ὡραῖον ποιημάτιον, ἐμπνευσθὲν ἐκ τῆς φήμης ἐξόχου γυναικὸς, ἥς τὰς καλὰς πράξεις ἡ ποίησις
καὶ ἡ ἱστορία ἐπαξίως θ' ἀπαθανατίσωσι. [Τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Κυψέλης τὸ ὄνομα αὐτῆς δὲν εἶναι ἄγνω-
στον, οὐδ' εἶνε ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ τοῦτο ἀναφέρεται. Ἐν τῷ 9ῳ φύλλ. τοῦ πρώτου
ἔτους ἐδημοσίευσamen μικρὰς βιογραφικὰς σημειώσεις, αἱ προτάξινεν τῆς μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ρομμανικοῦ μύθου
«Τὸ βουνὸ τῆς Ὀδύνης», ἔργου ἀξιολόγου τῆς μουσοτραφοῦς Ἀνάστασης.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΕΤΡΟΣ ΑΡΕΤΙΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Τῷ φιλιτάτῳ καὶ φιλομούσῳ φίλῳ

ΚΥΡΙῷ ΓΡΗΓΟΡΙῷ ΞΕΝΟΠΟΥΛῷ

Εἰς Ἀθήνας

Φίλε

Εὐχαρίστως ἀνέγνων τὴν πρὸς με στα-
λεῖσαν ἐπιστολὴν σας καὶ ἤδη ἀπαντῶ πρὸς
ὑμᾶς διὰ τοῦ τύπου κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας.

Ἔχετε δίκαιον νὰ μεμψιμοιρῆτε κατὰ
τῶν κριτικῶν τῆς φιλολογίας ἰδίως δὲ τῆς
ποιήσεως, οἵτινες ἐξ ἡμιμαθείας εἴτε ἐξ ἀ-
γυρτίας ἢ φθόνου ὀρμώμενοι χειροτονοῦσι
τὸν λαγῶν ἐξοχὸν πυροβολητὴν καὶ τὸν
κόρακα μελίρρυτον ἀηδόνα!

Λητμονεῖτε, φίλιτάτέ μοι, ὅτι ἐν μέσῳ τῶν
ἀνθρώπων ὀλίγοι ὑπάρχουσιν οἱ ἔχοντες τὰ
ἀληθῆ καὶ γνήσια προσόντα τῆς Ἀρετῆς,
τὴν ὑγιᾶ διανοητικὴν ἰσχύν, τὴν ὀρθὴν κρί-
σιν, τὸ ἀπαιτούμενον θάρρος, τὴν τιμιότη-
τα, τὴν καλαισθησίαν, ἐνὶ λόγῳ, τὰ προ-
τερήματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἀποκαθιστῶσι τὸν
εὐπαίδευτον ἄνδρα διδάσκαλον ἐν τῇ κοινωνίᾳ;
Λητμονεῖτε ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων τυ-
φλῶς ἄγονται καὶ φέρονται ὠλοῦμενοι ἐκ μό-
νης τῆς ἰδιοτελείας, ἐξυπηρετοῦντες ὡς νευ-
ρόσπαστα τὰς βορβορώδεις ὀρέξεις ἐτέρων κα-
κεντρεχῶν ὄντων, ἅτινα ζῶσιν, αἰσθάνον-
ται, σκέπτονται καὶ κρίνουν τοὺς ἱκανο-
τέρους αὐτῶν ὅπως οὗτοι βούλονται; Οἱ
μεταγενέστεροι θέλουσι κρίνει ἐνὸς ἐκάστου
φιλολόγου ἢ ποιητοῦ τὰ ἔργα σταθμίζοντες
ταῦτα διὰ τῆς πλάστιγγος τῆς δικαιοσύ-
νης καὶ τῆς ἀληθείας. Ἡ ἀπόλυτος ἐ-
λευθερία ἀείποτε διέσπειρεν εἰς τὰς δημο-
σίας ἔξεις μέγαν ὄγκον ἀμαθείας, μεροληψίας
καὶ χαμερπείας. Ἡ ἀξία τῶν ἐρμηνειῶν αἷς
χρᾶται ἕκαστος κριτικὸς, ἐξ ῥιτῆται ἐκ τοῦ
τόπου τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἐθίμων
καὶ σχέσεών του καὶ ἐκ τῆς Κυβερνήσεως
ὑφ' ἣν οὗτος ζῇ. Ὅταν ἡ ἀληθὴς Ἐλευ-
θερία καταπέσῃ ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου ση-
μείου, εἰς ὃ αὕτη μένει ἀκτινοβόλος] τό-

τε γίνεται ποταπὸν ὄργανον τῶν τυχόν-
των, διασύρεται αἰχμάλωτος καὶ ρακένδυ-
τος εἰς τὰς ἀγυῖας συμπαρασύρουσα μεθ'
ἐαυτῆς τὴν ἀκριβῆ δικαιοσύνην, τὴν αὐξη-
ρὰν καὶ καθαρὰν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων καὶ
τῶν πραγμάτων καὶ τότε ἐκλείπει ἀφ' ἡμῶν
διὰ παντός ἡ τιμιότης. Ἀνάγνωτε τὴν ἱ-
στορίαν τοῦ κόσμου καὶ θέλετε ἴδῃ πόσοι
ἔξοχοι νόες καὶ πόσοι αἰθεροβάμονες ποιηταὶ
ἐλητμονήθησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα των, ἐγκα-
ταλειφθέντες εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν,
παρ' οὐδενὸς ἀσπλάγχχνου πλουσίου βοηθη-
θέντες καὶ παρ' οὐδενὸς εὐμαθοῦς καὶ τι-
μίου ἐγκωμιασθέντες, ἀποβίωσαντες ἐν μέσῳ
μυριῶν στερήσεων καὶ ταφέντες σχεδὸν ἄγνω-
στοι ἐν τινὶ ἐρήμῳ γωνίᾳ τῆς γῆς! Ὁ μέγας
ζακύνθιος ποιητὴς Οὐγὸς Φώσκολος τάδε
λέγει διὰ τὸν ὑψηπέτη ἀετὸν τῆς Ἀγγλίας,
τὸν πολὺν Μίλτωνα. «Côme mai il poe-
ma del Paradiso perduto doveva lusinga-
re. Milton ditanta immortalità, come con-
solarlo delle sue tante avventure nella
vecchiezza, se poichè l'ebbe scritto e
stampato, niuno emolumento trasse dallo
stampatore, niuno applauso dal pubblico,
niuna fama, niuno suono insomma di
lode? Rimasesi quel divino poeta nel lun-
go esilio, cieco, povero, allontanato da
una moglie a cui egli non potè perdo-
uare la infedeltà, abbandonato da suoi
concittadini per l'indipendenza de' quali e-
gli aveva con arditissimo cuore affrontati
danni e pericoli, dimenticato dall'univer-
so; e trent'anni dopo che egli consunto
dall'afflizione e dalle infermità ebbe pace
sotterra, ov'ei scese con l'amara certezza
di seppellire nella medesima fossa il suo
nome, trent'anni dopo sfolgorò la gloria
del poema di Milton..... ma Milton gia-
cevasi cenere fredda, insensibile, i sacri
occhi chiusi in notte eterna non pote-
vano più essere compensati delle lacrime
che avevano sì lungamente versato su le
persecuzioni e la ingratitudine dei morta-
li.» Ταῦτα λέγει ὁ Φώσκολος περὶ τοῦ με-
γάλου ἐκείνου ποιητοῦ. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ
Μίλτωνος μήπω καὶ ὁ περιφανὴς ἰσπανὸς
ποιητὴς Κάμοενς (Camoens) δὲν ἔζητε πε-
νέστατος καὶ πλάνης ἐν μέσῳ μυριῶν δυ-
στυχημάτων ἐγκαταλελειμένος; Ναι, ἡ καρ-

διά ἐκεῖνη τοῦ Κάμοενος, ἥτις τοσοῦτον σφοδρῶς ἐπαλλε καὶ ἡσθάνετο στιχουργοῦσα χειμάρρους εὐχαριστήσεων καὶ ἐρώτων διαχύνουσα εἰς τὰς τῶν ἄλλων ψυχὰς, ἡ καρδιά, λέγω, ἐκεῖνη ἄφησε τὸν ὕστατον παλμόν της ἐν τινι Νοσοκομείῳ! 'Ο μέγας ἀλλ' ἀτυχὴς ψάλτης τῆς «'Ελευθερωμένης 'Ιερουσαλήμ» Τορκουάτος Τάσσος ἀπεβίωσε καὶ οὗτος δυστυχέστατος ἐντὸς Νοσοκομείου. Οἱ διασημότεροι τῶν ποιητῶν ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἀδικίαν τῶν φθονερῶν καὶ μικρῶν ἀνθρώπων, ὑπομείναντες ὡς ἅγιοι μάρτυρες τῆς Ἀληθείας τὰς πικρὰς περιφρονήσεις, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐπληροῦτο ἡ οἰκία ἢ κάλλιον εἰπεῖν τὸ χαμαιτυπεῖον τοῦ Πέτρου Ἀρετίνου ἐκ πολυτίμων βασιλικῶν δώρων καὶ τιμῶν, ἀνθρώπου μετρίας εὐφυΐας καὶ μοχθηρᾶς ψυχῆς!

Εἰς τοιοῦτον σημεῖον, φίλε μου, φθάνει ἡ τύφλωσις καὶ ὁ φθόνος τῶν χαμερπῶν ἐκείνων ὄντων ἅτινα τολμῶσι νὰ κρίνωσι τὰς Μούσας ὀρίζοντες διὰ τῆς ἐτυμολογίας τῶν τὴν φήμην τῶν ποιητῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ὅσων σὰς γράφω μεταφέρω ἤδη ἐκ τῆς ἰταλίδος εἰς τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν περικοπὴν τινα ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀφορᾷ τὸν Πέτρον Ἀρετίνον, καὶ ἦν ἀνέγγων ἐν τῇ γενικῇ ἱστορίᾳ τοῦ Καίσαρος Καντοῦ καὶ ἐκ ταύτης διδάχθητε, ὦ φίλε, ὅπως ἔχῃτε ὑπομονὴν καὶ ψυχρότητα βαδίζοντες εἰς τὸν ἀκανθώδη δρόμον τῆς φιλολογίας, θάρρος δὲ ἵνα ἀντιμετωπίζητε τὰ σκάνδαλα τὰ ἀναφυόμενα ἐκ τῶν συμφορῶν τοῦ ματαίου τούτου κόσμου ἀνὰ πᾶν βῆμα μας.

Ἴδου τὰ περὶ Ἀρετίνου.

«'Εγγραφε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὁ Ἰερώνυμος Νέγρης Οἰλόγιοι ἀλληλομάχονται. 'Ο Πέτρος Κούρσιος μάχεται μὲ τὸν Ἑρασμον διὰ τὴν λέξιν *el l a x*, ἐὰν ἦνε *verbum merum* καὶ «καθ' ἐκάστην δημοσιεύονται προσβλητικοὶ λίβελλοι ἐπὶ τοιοῦτου ἀντικειμένου. Ὑπάρχουσι τινὲς φιλονεικοῦντες ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑράσμου ἕτεροι δὲ ἀπαντῶντες ἐν ὀνόματι τοῦ Κούρσιου.»

«Διὰ τὸν Φραγκίσκον Πετράρχην θηριωδестаτῇ διηγέρθη συζήτησις μεταξὺ Τασσόνη τοῦ Ἰωσήφ τῶν Ἀρωματάρων (*Giuseppe degli Aromatari*) καὶ τοῦ Βρουκαντίνου καταλήξασα τέλος εἰς δίκας καὶ φυλακίσεις. Οἱ Μεδίκοι διεσκέδαζον ἀκρωμένοι τὰ ἄ-

σματα ὅπου ὑπηνίττοντο τὸν Λουδοβίκον Πούλτσην, Ματθαῖον Φράγκον καὶ Ἰερώνυμον Ρουσέλην, τούτου δὲ ἕνεκα συνεπλάκησαν μὲ τὸν Λουδοβίκον Dolce. 'Ο Σιγόνιος ἤριξε μὲ τὸν Ροβορτέλλον περὶ σοφῶν ἀντικειμένων. 'Ο Κίντιος Γυράλδης μὲ τὸν Πίνια (*Pigna*) ὁ Παῦλος Μανούτσης μὲ τὸν Δαμπίνον διότι ἠθέλησε νὰ δημοσιεύσῃ ἐν τινι κειμένῳ τὴν λέξιν *Consumtus*, ἄνευ τοῦ *p*, ὁ δὲ Μανούτσης κρατῶν πλάκα τινα μαρμαρμαρίνην ἔχουσαν ἐγκεχαραγμένην τὴν λέξιν *Consumptus* ἐσφενδόνησε ταύτην κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Δαμπίνου. 'Ο Βάρκης ἐφιλονεικῆσε μὲ τὸν Λασκίαν (*Laschia*) καὶ μὲ τὸν Πάτσην περὶ τινῶν χειρογράφων. 'Ο Πέτρος Ἀγγελῆς ἐπιλεγόμενος Βαργαῖος ὑπεχρεώθη ἕνεκα σατυρικῶν τινῶν στίχων παρ' αὐτοῦ δημοσιευθέντων, νὰ φύγῃ ἐκ τῆς Βονωνίας, κατόπιν ἐν ἀλλοδαπῇ εὐρισκόμενος ἐμονομάχησε μετὰ τινος γάλλου, ὃν ἐφόνευσεν. 'Ο Ἀντώνιος Φραγκίσκος Ρενιέρης ποιητῆς, ἐκ Μεδιολάνων, ἐφονεύθη ὑφ' ἐνὸς φίλου του. 'Ο Διομήδης Βεργέζος ὑπεχρεώθη ἕνεκα φιλολογικῶν φιλονεικιῶν νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς πατρίδος του Σιέννης καὶ νὰ περιπλανᾶται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Διονύσιος Ἀτανάγης ἐσφετερίσθη μετὰ φρασίν τινα τοῦ Ἑρμοῦ Κονκορετσίου (*Mercurio Concorezio*) φονεύσας αὐτόν. 'Ο Κιαβρέρας ἐφόνευσεν ἓνα εὐγενῆ Ρωμαῖον. 'Ο Δαβίλης ἕτερον εὐγενῆ καὶ κατόπιν ἡτοχειριάσθη. 'Ο Μποκαλίνης ἐπληγώθη θανατηφόρως προσβληθεὶς εἰς τὸν στόμαχον παρ' ἄλλου, διὰ σακκιδίων γεμάτων ἄμμου. 'Ο Μουρτόλας ἐμάχετο μετὰ τοῦ Μαρίνη, τουφεκῆταν αὐτὸν φθάσας εἰς τὸ σημεῖον νὰ μετέλθῃ τὸν κατάσκοπον, ὡς ἠθελε πράξει ὁ Κάρος ἐναντίον τοῦ Καστελθέτρου. Ἀχαρι παράδειγμα (*sguajato esempio*) κατ' ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα τοῦ ἐρωτᾶν, τοῦ ἐπαινεῖν καὶ τοῦ ἐλέγχειν εἶν' ὁ Πέτρος Ἀρετίνος, οὗ τινος τὸ ὄνομα ἀποφεύγομεν νὰ θέσωμεν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ μὲ τοὺς πεπαιδευμένους. Φύσει ἀγχίνους καὶ ἀπαίδευτος συνείθιζε νὰ λέγῃ.

«Δὲν ἤξεύρω οὔτε νὰ χροεύσω, οὔτε νὰ τραγωδήσω, ἀλλὰ μόνον νὰ κάμνω τὸν ἐρωτᾶ ὡς ὄρος.» 'Ο ἄθλιος οὗτος ἐγίνωσκε τὸν αἰῶνα εἰς ὃν ἐξῆ, καὶ ὡς ἐκ τούτου

ἡ ἀναίδεια μετὰ τῆς φαυλότητος συνηγμένη ἐπόρησαν αὐτῷ τὴν δόξαν ἐν ταῖς ἀθρούβοις ἀρετῆς (la gloria interclusa alle placide virtù). Ἐγίνωσκεν οὗτος τὴν ἰσχὺν τοῦ τύπου καὶ ἀντὶ περιπαθῶν ἀσμάτων, καὶ τετορνευμένων περιόδων ἐξετόξευσε περιφρονήσεις διὰ μικτοῦ ὕφους. Ἰὰ πρῶτα αὐτοῦ δοκίμια μόλις ἐφάνησαν εἰς τὸ φῶς ἐφυγάδευσαν αὐτὸν ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Ἀρέστου, πόλεως εἰς ἣν ἐγεννήθη ἐκ πόρνης τινὸς ἐν τῷ ἐκείσε νοσοκομείῳ, καὶ φθάσαντα εἰς τὴν Ρώμην πεζῇ ὑπεδέχθη ὁ Μαικίνας τοῦ Ραφαὴλ καὶ τὸν ἐκράτησε παρ' αὐτῷ ὡς ἀκόλουθον, κατόπιν δὲ ἐδίωξεν αὐτὸν ἐκεῖθεν ὡς ληστήν. Ὁ Ἀρετίνος ἐφημίζετο ἐπὶ ἀγενεῖα, ἐγένετο Μοναχὸς καὶ μετ' ὀλίγον παραιτηθεὶς τοῦ σχήματος τούτου μετήρχετο τὸν ἐπαινετὴν καὶ τὸν ἀθυρόστομον, κλέψας διὰ δόλου ἐν φόρεμα καινουργῆς τὸ ὁποῖον ἐνδυθεὶς παρυσιάσθη εἰς τὸν Πάπαν Λέοντα τὸν δέκατον καὶ προσέφερεν εἰς αὐτὸν ἐν στιχοῦργημα ἐπαινετικόν, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἔλαβε παρ' ἐκείνου ἓνα ἵππον, κερδίσας καὶ οὐχὶ μικρὰν φήμην γράφων καὶ δημοσιεύων στίχους πλήρεις καθαρῶν περιφρονησεων. Ἡ φανερά ἀμάθεια ἦτο εἰς αὐτὸν ἡ μόνη εὐφυΐα, ἀριστα γινώσκοντα νὰ περιφρονῇ τὰ γράμματα, ὅτε οἱ ἄλλοι ἐλάτρευον αὐτὰ καὶ νὰ ἐκσφενδονίζῃ μεταφοράς ἐν μέσῳ τῆς εὐνούχου λεπτότητος τῶν πεπαιδευμένων (scaraventare metafore tra la forbitezza eunuca ecc.) χλευάζων πᾶσαν μελέτην καθὼς καὶ πάντα αὐτῆς μιμητήν. Διὰ τοιούτου τρόπου ἐγένιν οὗτος τρομερὸς ἐκ μέρους τῶν μιμητῶν του καὶ καταδιωχόμενος ὑπὸ παντὸς βδελυττιμένου αὐτόν. Διὰ τὸν Μαρκήσιον ἐκ Μαντούης ἔλεγε ταῦτα.

« Πλησίον τοῦ Κυρίου Μαρκίωνος, ὅστις »
 » εὐχαριστεῖται νὰ συντρώγῃ καὶ συγκοι- »
 » μᾶται μετ' ἐμοῦ, τοσαύτην ἀγάπην κερ- »
 » δίζω, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ γράψῃ εἰς τὸν »
 » Καρδινάλιον πλείστους περὶ ἐμοῦ ἐπαίνους »
 » διὰ τοὺς ὁποίους μοὶ ἐδωρήσε τριακοσία »
 » χρυσᾶ σκοῦδα καὶ ἑτέρα τημασίῃ δῶρα. »
 » Ἐν Βονωνίᾳ ἤρχισαν νὰ μὲ φιλοδωροῦν. »
 » Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Πίζας ἐδωρήσατό μοι »
 » λαμπρότατον ἐπανωφόριον ἐκ μέλανος »
 » ἀτλαζίου, ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν εὐρί-

» σκετο εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ ἐνδυθεὶς »
 » μὲ αὐτὸ ὑπῆγον ὡς πρίγκηψ εἰς τὴν Μαν- »
 » τούην. »

Ὁ ζωγράφος Ἰούλιος Ρωμάνος ἐζωγράφησεν αὐτὸν εἰς δεκαεξ ἡδυπαθεῖς σωματικὰς στάσεις, πράττοντος τὰ ὅμοια διὰ τῆς σμίλης τοῦ Μαρκατωνίου Ραῦμονδου, ὥστε δυνάμει τῶν ἔργων τοῦτε ζωγράφου καὶ γλύπτου ἐπέτυχεν ὁ Ἀρετίνος τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Πάπαν Κλήμεντα ἑβδομόν. Τοιαύτην ἀτιμον ἐξ ὠραίων τεχνῶν συμμαχίαν ἔτρεχεν ὁ κόσμος νὰ ἴδῃ ἐπεκτείνων τὴν ἀθλίαν φήμην τοῦ Πέτρου Ἀρετίνου. Καταδιωγμένος ἐκ τῆς Ρώμης εὖρε καταφύγιον εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἰωάννου τῶν μαύρων συμμοριῶν. (Al campo di Giovanni delle bande nere. Ἐκεῖ ἔλαβεν ἐνεργὸν μέγρος ἐν μέσῳ ἐσκεμμένων συμποσίῳ, ἐν οἷς ἐχαλκεύοντο ἐρίδες καὶ κλοπαί, ἔνθα ὁ Ἀρετίνος μετήρχετο τὸν Ἐρωτοκάπηλον. Ὁ Ἰωάννης τῶν μαύρων συμμοριῶν, ἡ ἡχαιριστήθη διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ φαυλοδίω-τέρου τῶν φαυλοβίων του καὶ ἤθελε τοῦτον ὁμοτράπεζον αὐτῷ καθὼς καὶ ὁμοκοίτην, σκεπτόμενος δὲ νὰ κάμῃ αὐτὸν Πρίγκηπα, τὸν ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν βασιλέα Φραγκίσκον τὸν Α'. ὅστις ἐδωρήσατο αὐτῷ μίαν χρυσὴν ἀλλυσιδα λέγων αὐτῷ ὅτι πολὺ εὐχαριστεῖται ἔχων πλησίον του ἓνα γελωτοποιὸν νέου εἶδους. Ἐπίσης Ἐρρίκος ὁ ὀγδοὸς ἐδωρήσατο αὐτῷ τριακοσίας χρυσᾶς κορώνας. Κάρολος ὁ πέμπτος τῷ ἐχορήγησεν σύνταξιν ἔχων αὐτὸν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ὁσάκις ἐξήρχετο εἰς περίπατον. Ἰούλιος ὁ τρίτος ἐδωρήσατο αὐτῷ χιλίας χρυσᾶς κορώνας καὶ τὸ διάταγμα (bolla) τοῦ ἱππότου τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ὥστε δυνάμει τούτων ἀπάντων ὑψώθῃ ὁ Ἀρετίνος μέγρι τοῦ σημείου τῆς ἐλπίδος τοῦ νὰ γίνῃ Καρδινάλιος, λαβὼν καὶ τὸν τίτλον τοῦ Θείου καὶ Μάστιγος τῶν Πριγκίπων. Οἱ διασημότεροι ζωγράφοι ἐξήτουν αὐτὸν ὅπως ζωγραφίσωσι τὴν εἰκόνα του. Ἐκόπησαν νομισματόσημα ἐν ὀνόματι αὐτοῦ διὰ αὐτὸν καὶ διὰ τὴν σύζυγόν του καὶ τὴν θυγατέρα του, ὁποῖον δὲ τῆς προτομῆς αὐτῶν ἀνεγινώσκετο ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή. — i principi tributati dai popoli il servo loro tributano. — Κάρολος ὁ πέμ-

πτος ὅστις ἐπόθει τὴν παγκόσμιον Μοναρχίαν παρεῖχε τιμὰς εἰς τὸν θεῖον Ἀρετίνον ὑψὼν αὐτὸν μέχρι τρίτου οὐρανοῦ. Ἰδοὺ γὰρ ἔγραψεν ὁ Ἀρετίνος εἰς τὸν Δόγην τῆς Ἑνετίας Γρίττην.

« Εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ κράτους σας
 » ἔμαθον νὰ ἦμαι ἐλεύθερος. Ἐνταῦθα ἐν-
 » δεικνύμαι κατὰ τὰ τελευταῖα ἐναπομεί-
 » ναντά μοι ἔτη καθότι ἐνταῦθα δὲν δύνα-
 » ται νὰ ἔχη θέσιν ἡ προδοσία. Ἐνταῦ-
 » θα ἡ βοήθεια δὲν δύναται νὰ κλέψῃ τὰ
 » δικαιώματα τοῦ ἄλλου, ἐνταῦθα δὲν βα-
 » σιλεύει ἡ σκληρότης τῶν πορνῶν καὶ
 » δίδει διαταγὰς ἡ προπέεῖα τῶν θηλυ-
 » δριῶν, ἐνταῦθα οὔτε κλέπτουσι, οὔτε βι-
 » ἀζουσιν, οὔτε φονεύουσι. Τούτων ἕνεκεν
 » φοβούμενος τοὺς ἐνόχους χαρίζομαι εἰς
 » ὑμᾶς τοὺς ἀσφαλεῖς καλοὺς, οἵτινες εἶ-
 » σθε οἱ πατέρες τῶν λαῶν σας, οἱ ἀδελ-
 » φοὶ τῶν δούλων σας, τὰ τέκνα τῆς
 » ἀληθείας, οἱ φίλοι τῆς Ἀρετῆς, οἱ σύν-
 » τροφοὶ τῶν ξένων οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς
 » θρησκείας, οἱ παρατηρηταὶ τῆς πίστε-
 » ως, οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς Δικαιοσύνης, οἱ
 » ἥρωες τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ τὰ ἀντι-
 » κείμενα τῆς ἐπιεικειᾶς. Τούτου ἕνεκεν,
 » διακεκριμένε Πρίγκηψ, δέχθητε τὴν
 » φιλίαν μου πλησίον τῆς εὐσπλαγχνίας
 » σας ἵνα δυνηθῶ νὰ ἐπαινέσω τὴν τροφὴν
 » τῶν ἄλλων πόλεων καὶ τὴν ἐκλεκτὴν
 » τοῦ θεοῦ μητέρα, ὅπως ποιήσῃ ἐνδοξό-
 » τερὸν τὸν κόσμον διὰ νὰ γλυκάνῃ τὰς
 » ἔξεις, διὰ νὰ ἐξευγενίσῃ τὸν ἄνθρωπον
 » καὶ διὰ νὰ ταπεινώσῃ τοὺς ὑπερηφάνους
 » συγχωρεῦσα τοὺς περιπλανωμένους.....
 » ὦ! παγκοσμία πατρίς! ὦ κοινὴ Ἑλευ-
 » θερία! ὦ! καταφύγιον τῶν περιπλανω-
 » μένων λαῶν!.....»

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τυχοδιώκτης ἠρθό-
 νει χρημάτων πολυτίμων λίθων καὶ ἐν-
 δυμάτων. Πλέον τῶν 25,000 σκούδων ἐκέρ-
 δισεν ἡ πανουργία τοῦ καλάμου του ἐκ τῶν
 σπλάγχων τῶν Πρίγκηπων. Δύο χιλιάδας
 σκαυδῶν ἀπέκτησεν ἐτήσιον σύνταξιν καὶ
 πλέον τῶν ὀγδοήκοντα χιλιάδων σκούδων
 ὑπέκλεψεν ἐν τῷ διαστήματι τοῦ οἰκτροῦ
 βίου του. Φραγκίσκος ὁ Α' ἐπέμψεν πρὸς
 αὐτὸν ἐν περιλαίμιον κατεσκευασμένον διὰ
 χρυτῶν γλωσσῶν περιπεπλεγμένον καὶ ἐχου-
 σὼν τὰ ἄκρα αὐτῶν ἐρυθρὰ, ἐπὶ δὲ τῆς πλακὸς

κατὰ τὴν ἄκραν τοῦ περιλαίμιου ἐγκεκαγ-
 μένον τὸ ἐξῆς ρητὸν—Lingua ejus lo-
 queter mendacium. — Κάρολος ὁ πέμ-
 πτος ἐδωρήσατο αὐτῷ ἕτερον περιλαίμιον
 ἀξίας πλέον τῶν ἑκατὸν τσεκινίων διὰ τὸν
 λόγον ὅτι ἐπιστρέφων οὗτος ἐκ Βαρβαρί-
 ας ἠττημένος δὲν ἐγχευάσθη παρὰ τοῦ Ἀ-
 ρετίνου, ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Καρόλου αὐτὸν
 τίνος ἕνεκα δὲν ἐπράξε τοῦτο ἀπήντησεν ὁ Ἀ-
 ρετίνος πρὸς αὐτὸν τάδε—«Διότι ἦτο πρᾶγμα
 » πολὺ μικρὸν διὰ μίαν ἀνοησίαν τοσοῦτον με-
 » γάλῃν.»—Εἰς τὸν θησαυροφύλακα τῆς Γαλ-
 λίας πληρώσαντα εἰς αὐτὸν ἐν ποσὸν χρη-
 μάτων, εἶπε—«Μὴ θαυμάζητε ἐὰν ἡσυχάζω
 » διότι ἐδαπάνησα τὴν φωνήν μου εἰς τὸ
 » ζητεῖν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν μοῦ ἔ-
 » μινε ὑπόλοιπον διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστή-
 » σω.» Ἐὰν τις ὀλιγόρει νὰ τὸν φιλοδα-
 ρήσῃ ἠπεῖλει νὰ θέσῃ τὸν χριστὸν ἐν χερ-
 σὶ τῶν Τούρκων. Ἡμέραν τινὰ ἔγραψεν
 εἰς τι ἐμπιστευμένον πρόσωπον τοῦ Πάπα
 τὰ ἐξῆς—«ἐν τούτοις ἀρχίζω νὰ θέτω τὴν
 » σφραγίδα ἐν ταῖς συναξαρίοις τῶν ἀγί-
 » ων καὶ μόλις συνθέσω τι σοὶ δοκίξομαι
 » ὅτι θέλω ἀφιερώσει αὐτὸ εἰς τὸν Σουλ-
 » τάνον Σολεϊμάνην, συντάττων δι' ὅλους
 » νέου τρόπου τὴν ἐπιστολήν μου ἣν θέ-
 » λω πέμψῃ πρὸς αὐτὸν καὶ ἥτις θέλει
 » θαμβώσῃ καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶ-
 » νας τὸν κόσμον, διότι θέλει εἶσθαι εἰς
 » τοιοῦτον βαθμὸν χριστιανικωτάτῃ ὥστε
 » θὰ συγκινήσῃ τὸν Σουλτάνον καὶ θὰ
 » ὑποχρεωθῇ οὗτος ν' ἀρνηθῇ τὸν Προφή-
 » την καὶ ἐνηγκαλισθῇ τὸν Χριστόν.» Πα-
 ρὰ τοῦ πέμποντος πρὸς αὐτὸν μικρὰ δῶ-
 ρα ἀπεποιεῖτο νὰ δεχθῇ αὐτά. Ἡμέραν τι-
 νὰ ἔγραψεν εἰς ἕνα τῶν φίλων του.

« Ἀπέπεμψα τὰ δέκα δουκάτα παρακα-
 » λέσεις αὐτὸν ἐπιστρέφων τὸ δῶρον του
 » νὰ μοὶ ἐπιστρέψῃ τοὺς χειρογράφους ἐ-
 » παίνους μου, τοὺς ὁποίους πρὸς αὐτὸν ἔ-
 » δωκα, ἐπειδὴ μοὶ φαίνεται ἄτιμος πρᾶ-
 » ξις νὰ τιμῆσω τὸν ἐνεδίζοντά με διὰ
 » δώρου ὅπερ ἰσοδυναμοῦτε μὲ ἐλεημοσύ-
 » νην ἀποδιδομένην εἰς ἐπαίτην κλπ.»
 Ὁ Ἀρετίνος διὰ τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἀ-
 ναίδειαν καὶ θρασύτητα ἔλαβε τὸν Πάπαν
 θείας τιμῆς ἄνθρωπος ἐλεύθερος
 ἐπαινῶν καὶ ὀνειδίζων τοὺς Πρίγκηπας κα-
 τὰ τὸ δοκεῖν αὐτῷ. Εἰς τὸν αἰσχρὸν τοῦ-

τον ἄνθρωπον προσέφερεν τὸν σεβασμὸν τῶν οὐχὶ μόνον Πρίγκηπες ἐστεμμένοι ἀλλὰ καὶ ἄριστοι τεχνῖται καὶ διάστημα φιλόλογοι. Ὁ Λουδοβίκος Ἀριόστος θέτει αὐτὸν ἐκεῖ ἔνθα ἡ Ἰταλία τιμᾶται. Ὁ Τιτιανὸς ὁ περιφανὴς ἐκεῖνος ζωγράφος ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ συμβουλὰς καὶ ἐζωγράφισεν αὐτὸν πολλάκις πρὸς τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελὸν διὰ τῶν ἐξῆς λόγων—Σύγχρουσις θαυμάτων ὧν ἡ ἀμιλλα ἢ ὁ ἀγὼν τῆς προστασίας ἐσαγήνευσεν ἐκ τῶν ἀστέρων ὅλα τὰ βέλη τῶν χαρίτων.—Ὁ δὲ Ἀρετίνος ἀφοῦ ἐσυσχετίσθη μὲ τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελὸν ἔνεκα τοῦ Τιτιανοῦ ἐκολάκευεν αὐτὸν καὶ τὸν ἐπαινοῦσε λέγων ὁ κόσμος » ἔχει πολλοὺς βασιλεῖς ἀλλ' ἓνα μόνον » Μιχαὴλ Ἀγγελον. » [Ὁ δὲ Μιχαὴλ Ἀγγελος τῷ ἀπεκρίντο— Πέτρε Κύριέ μου καὶ ἀδελφέ μου δὲν ἔχω σὲ μόνον ἀκριβὸν ἀλλὰ προσπαθῶ τοιοῦτον νὰ σὲ κάμω ὡς οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ Αὐτοκράτορες θεωροῦσιν ἀνωτάτην αὐτῶν τιμὴν τὸν ἐπαινον τῆς γραφίδος σου. Ὁ Φερδινάνδος τῆς Ἀδδας πρῶτανις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Παδούης ἔγραψεν ἐν ἐπίγραμμα καὶ ἔθεσεν αὐτὸ ἀνωθεν τῆς εἰκόνης Καρόλου τοῦ πέμπτου καὶ Φραγκίσκου τοῦ πρώτου. Οὐδεμία ἐκ τῶν Ἀκαδημιῶν ἠθέλησε νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πέτρου Ἀρετίνου ὡς ἐπίσης καὶ οὐδεμία πινακοθήκη ἄνευ τῆς εἰκόνης του ἣτις ἐθεᾶτο παντοῦ καὶ εἰς τὰ σπουδαστήρια τῶν Πρίγκιπων, εἰς τὰ καπηλεῖα, εἰς τὰ νομισματοσημεῖα καὶ εἰς τὰ πορνοστάσια. Οἱ διασημότεροι γλύπται οὐχὶ μόνον ἐγλυφον τὸ ἐκμαγεῖον αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἐρώτων του. Ἡ πόλις τοῦ Ἀρέτσου ἐδήλωσεν αὐτὸν εὐγενῇ καὶ τιμητικὸν σημαιοφόρον δημοσιεύσασα καὶ ἓνα τόμον ἐπαινετικῶν ὑπὲρ αὐτοῦ Ἐπιστολῶν, τί πλέον ; Ἀλλ' οὔτε ταῦτα δὲν ἤρκεσαν διότι ὠνόμασαν αὐτὸν καὶ πέμπτον Εὐαγγελιστὴν! Πλεῖστοι ὅσοι ἔνεκα τῆς ἀθυροστομίας του ἠπεῖλησαν ὀργίλως αὐτὸν, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ οἱ Ἀλβικάντης, Βέρνης καὶ Βερνάρδος Τάσος ἕτεροι δὲ κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν τὸν ἐξυλοφόρτωσαν τούτου δὲ ἔνεκα ὁ Βοκκαλίνης ὠνόμασεν αὐτὸν Μαγνήτην ἐγχειριδίων τε καὶ ράβδων. Εἰς ὀνόματι Βόλτας ἀνταγωνιζόμενος μετ' αὐ-

τοῦ εἰς τὸν ἔρωτα κομήτην τινὸς ἐπλήγωσε τὸν Ἀρετίνον πεντάκις δι' ἐγχειριδίου. Ὁ Πέτρος Στρότζης τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶχεν ἀναφέρει ὁ Ἀρετίνος εἰς ἓν ἄσμάτιόν του εἰδοποίησεν αὐτὸν ὅτι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν καὶ πάλιν ἀναφέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὰ ἄσμάτιά του θέλει τὸν ἐκδάρη ζῶντα. Ὁ Τιντορέτος (διάσημος ζωγράφος) δηχεῖς παρὰ τοῦ Ἀρετίνου προσεκάλεσε τοῦτον ἐν τῷ αὐτοῦ γραφείῳ προφασισθεὶς ὅτι θὰ τὸν ζωγραφίσῃ ἀλλὰ μόλις οὗτος ὑπῆγε πρὸς τὸν ζωγράφον ὁ τεχνίτης ἔδειξεν αὐτῷ ἐν δίστομον ἐγχειρίδιον μετρῶν αὐτὸ κατὰ τε τὸ πλάτος καὶ μῆκος εἶτα δὲ λέγων εἰς τὸν Ἀρετίνον.—Σεῖς εἴσθε μακρὸς δύο ἐγχειρίδια ὡς εἶναι τοῦτο καὶ ἡμισυ πλέον, παρακαλῶ λοιπὸν νὰ ἔχετε αὐτὸ ὑπ' ὄψιν σας—καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέπεμψε τὸν Ἀρετίνον ἐντρομὸν ἐκ τοῦ γραφείου του. Τοῦτο μόνον ἤρκεσε νὰ γείνη ὁ Ἀρετίνος κατόπιν ἐπαινέτης τοῦ Τιντορέτου. Ἔτεροι ἐφόρτωσαν αὐτοῦ τὴν ράχιν διὰ τῶν ιδίων του ὀπλων, ὡς ἐν παραδείγματι] ὁ Ἰερώνυμος Μούτζης, ὁ Φραγκίσκος Βέρνης καὶ ὁ Δόνης. Ὁ τελευταῖος τούτων ἐδημοσίευσεν κατὰ τοῦ Ἀρετίνου ἐν φυλλάδιον μὲ τὸν ἐξῆς τίτλον—«Σεισμὸς τοῦ Δόνη ἐκ Φλωρεντίας μετὰ τῆς πτώσεως ἐνὸς μεγάλου Κολοσσοῦ κτηνώδους ἀντιχρίστου τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, ἔργον γραφὲν πρὸς τιμὴν τῆς Ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν καλῶν χριστιανῶν» ὁ δὲ πρόλογος αὐτοῦ εὐθύτατος—«Πρὸς τὸν αἰσχρότατον καὶ μοχθηρότατον κακοῦργον, πηγὴν καὶ καταγωγὴν πάσης ἀτιμίας, τὸν Πέτρον Ἀρετίνον, δυσωδέστατον μέλος τῆς δημοσίας νοθεύσεως καὶ ἀληθῆ ἀντίχριστον τοῦ αἰῶνος τούτου.»

Ἐν τούτοις ὁ Ἀρετίνος ἐξηκολούθει γράφων σατύρας, κωμωδίας, ἐπιστολάς καὶ λιβέλλους ἐναντίων ἐναρέτων καὶ ἱερῶν προσώπων, συνενῶν ἐν τοῖς ἔργοις του διδάχας ὑπερβολικοῦ ἱσχυρισμοῦ καὶ βίους ἀγίων εἰς οὓς ἐδείκνυε τσαούτην ζέσιν ὁσιν αἰσχροτήτα. Ὁ Φραγκίσκος Βέρνης ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀρετίνον τὰ ἐξῆς. «Γλῶσσα διεφθαρμένη πρὸς τί λαλεῖς τὰ μύρια ὅσα θὰ πράξῃς ; Γλῶσσα μεμολισμένη ἄνευ ἁλατος θέλεις εὖρη ταχέως ἐν ἐγ-

χειρίδιον μακρύτερον ἐκείνου ὅπερ ἔφερεν ὁ Ἀχιλλεύς καὶ τεχνικώτερον κατασκευασμένον. Ἀθλίον καὶ μοχθηρὸν κάθαρμα, θρεμμένον διὰ τοῦ ἄρτου τῶν ἄλλων ὅπως κακολογῆς τὸν κόσμον. Αὐθαδὲς καὶ κακεντρεχὲς, ὁ ἔχων τὸν ἓνα τῶν ποδῶν σου ἐν τῷ χαμαιτυπείῳ καὶ τὸν ἕτερον ἐν τῷ νοσοκομείῳ. Σὺ ὅστις μιμεῖσαι τοὺς κύνες οἵτινες ραβδιζόμενοι γαυγίζουσιν. Εἰδωλον πάσης αἰσχροτήτος πειναλέον σὲ περιμένει ἐν ὄρος ἐκ κόπρου ὅπως ἐπ' αὐτοῦ ἀποθάνῃς μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν σου, ἃς ἔχεις εἰς τὸ πορνεῖον τοῦ Ἀρέτσου πρὸς μεγίστην τιμὴν σου καὶ αἵτινες σὲ τρέφουσιν. Πάντα τόπον ἐμόλυνας, πάντα ἄνθρωπον καὶ πᾶν ζῶον καὶ οὐδέποτε ἐφείσθης οὔτε Θεὸν οὔτε Διάβολον. Οἱ νόθοι ἐκεῖνοι συμφοιτηταὶ σου ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων μυριάκις ἐγλυψας τὰ πινάκια ἐν τοῖς οἰνοπωλείοις, ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι οἵτινες σήμερον σὲ ἄγωσι καὶ φέρωσι θά σοῦ ψάλλωσιν τὸ requiem eterna ὅταν ἐν ἐγχειρίδιον, εἰς ἀπόπατος καὶ ἐν σχοινίον δώσωσιν εἰς σὲ ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν. Ἐπὶ τέλους ἔμεινε εἰς Ἐνετίαν ὡς ἀγγεῖον πάσης βδελυγμίας. Ἐκεῖ δὲ μαθὼν ἀπὸ τὰς ἀδελφάς του ὅτι κρατοῦσι χαμαιτυπεῖον καὶ διηγούμενος τὰς ἀσελγείας αὐτῶν πράξεις ἐπὶ τοσοῦτον ἐκάγχασεν ὥστε ὀλισθήσας ἐκ τινοῦ ὕψηλῃς ἑδρας εἰς ἣν ἐκάθητο καὶ πεσὼν ἐτραυματίσθη θανατοφόρως, λαβὼν δὲ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ βίου του τὸ ἅγιον μύρον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πνευματικοῦ ἱερέως, ἐφώνηξε — «Προφυλάξατέ μοι ἐκ τῶν ποντικῶν, τώρα ὅπου εἶμαι ἐλαιοχρισμένος» — καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπεβίωσε καθὼς ἔζησε.»

Σ. Μ. "Ora Storia universale di Cesare Cantù. Epoche xv—xvi. pag: 250—255.

Λοιπὸν, φίλε φίλτατε, ἡ ἡχὴ τῆς φήμης ἐξερχομένη ἐκ χειλέων ἀδίκων ἢ χυδαίων καὶ αἱ φιλοφρονετικάι τιμαὶ μεταβάλλονται εἰς ἀκολασίαν καὶ ἡ ἀκολασία ἐχει φρεσικὴν καταγωγὴν τὸν φθόνον καὶ τὴν συκοφαντίαν. Πᾶς ἡμιμαθὴς ἀγύρτης ἢ αὐτοχεροτόνητος ποιητὴς ἐπιζητῶν ἐν μέσῳ τῶν ἀγυῶν τὸν στέφανον τῆς Δόξης καὶ τῇ ἐκ χρημάτων πλήρωσιν τοῦ ἰσχυροῦ βαλκαντίου του εἶναι διδάσκαλος τῆς

ὑποκρισίας, τῆς κυδληλίας καὶ τῆς Ἀπάτης. Εἰς μάτην ἐκμεταλλεύεται τὸν ἔπαινον τοῦ λαοῦ φανταζόμενος ὅτι διὰ τοιοῦτου μέσου θὰ ἀποκτήσῃ τὴν αἰωνιότητα, διότι ὁ λαὸς καθὼς εὐκόλος πιστεύει εὐκόλως ἀρνεῖται καὶ λησμονεῖ τοὺς ἐπαίνους ἢ καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς οὗτος τὴν προτεραίαν ἄνευ εἰλικρινοῦς συνειδήσεως καὶ ἄνευ ὀρθῆς κρίσεως ἐξεφφράσθη.

Ταῦτα πάντα πρὸς γυνῶσιν σας.

Ὁ φίλος σας

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΑΦΟΚΕΦΑΛΟΣ

Ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολιμαίᾳ διατριβῇ, ὁ φίλος ποιητὴς προσπαθεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἰδιορρύθμου Ἀρετίνου οὐχὶ εὐχάριστον. Ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ Ἀρετίνου δὲν ἦτο βεβαίως ἄξιος μιμήσεως καὶ τὰ ἀμαρτήματα αὐτοῦ δὲν ἦσαν ὀλίγα· ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν μίαν ἀλήθειαν, ἐκείνην δηλαδὴ ὅτι ἦτο ἀνὴρ εὐρύτης καὶ οὐχὶ τυχαῖος. Τὰ χρήματα, ἅπερ ἐλάμβανε ἐδίδεν καὶ εἰς ἐλεημοσύνην, καὶ οὐδέποτε φροντίζων νὰ ἀποθησαυρίσῃ χρήματα, πολλάκις εὕρισκετο ἄνευ λεπτοῦ. Συνέγραψεν ἔργα ἀσελγῆ, ἀλλὰ καὶ θρησκευτικὰ καὶ εὐσεβῆ, ἀξιολόγους ἐπιστολάς, κωμωδίας καὶ τραγωδίας, Orazia περὶ ἧς ὁ δεινὸς Ginguenè λέγει ὅτι est largement conçue et quoique soumise à la règle des unités, elle paraît offrir le premier exemple des tragédies historiques à grand spectacle et à grands mouvements, dont Shakespeare, qui ne parut que cinquante ans plus tard passe pour l' inventeur, et qu' il mêla de grossièretés et de licenses de tous genre qu' on ne trouve point dans cette tragédie d' Horace. Ὁ πολὺς τεχνοκρίτης Καμερίνης ἐπλούτισε τὴν γραμματολογίαν μετὰ καλῆς ἐκδόσεως τῶν Ἐπιστολῶν, τῷ 1864, καὶ τῶν κωμωδιῶν καὶ τραγωδιῶν τῷ 1875. Τινὲς τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, εἰς ἀληθὲς, ὑπὲρ τὸ δέον ἐπήνεσαν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν σήμερον ἐν τῇ τῶν γραμμάτων πολιτείᾳ κατέχει θέσιν τινὰ, ὅπερ δηλοῖ ὅτι τινὲς τῶν ἐργῶν τοῦ ἔχουσιν ἀξίαν.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ EUGÈNE PONTIÉ)

(συνέχεια καὶ τέλος ὅρα προηγ φύλλ.)

Ὁ Fandonas ἐκάθησεν ἐπὶ τινος θρανίου, ἔκρουσε τὴν κεφαλὴν του μεταξύ τῶν χειρῶν του, καὶ ἔμεινεν ἐπὶ τινος στιγμῆς ἀκίνητος. Ἐν τούτοις ἡ Μαρία de Catelan ἐγρονυπέτησε, τὴν κεφαλὴν της ἔχουσα ἐστηριγμένην ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν θραχιόνων τοῦ Γεωργίου.

—Τί κάμνετε, Μαρία; ἐφώναξεν ἐκαίνο; διατελῶν ἐν σπαραξικαρδίῳ ἀγωνίᾳ.

—Γεώργιε, περκαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σέ βοηθήσῃ εἰς τὴν τῆς θρησκείας σου ἀρνησιν.

— Μαρία de Catelan, ἀνέκραξεν ὁ Γεώργιος, ἐγέρθητε καὶ παρατηρήσατέ με καλῶς.... Ἰκέτευσά τὰς ψυχὰς τῶν ἐν τοῖς δεσποτικαῖς ἢ τῇ ἐξορίᾳ θανόντων πατέρων μας... Τοῖς ἐξήγητα συγγνώμην ἐπὶ τῇ ἀδυναμίᾳ μου καὶ μὲ ἐσυγχώρησαν. Σὲ εἶδον τόσον ὠραίαν, τόσον γενναίαν, τόσον ἀραιομένην....

—Λοιπὸν,! Γεώργιε....

—Ὅτ' γεινω καθολικός, ἀπρὸς ὑπ' αὐτὸν μόνον τὸν ὄρον συγκατατίθεσθε νὰ ὀνομασθῇτε Κυρία Fandonas.

—ὦ! εὐχαριστῶ, Γεώργιε, εὐχαριστῶ! ἐφώναξεν ἡ Μαρία, ἥτις ἀναιδέστατα ὅλην αὐτῆς τὴν εὐκνησίαν, ὅλας τὰς δυνάμεις της ἐδραμεν, ὅπως ἀναγγεῖλῃ τὴν εὐτυχὴ εἰδητιν πρὸς τὴν μητέρα της.

Ἡ μεταβολὴ τοῦ Γεωργίου ἐγένετο ἐπὶ τινος ἡμέρας τὸ ἀντικείμενον τῆς Τολώσης. Μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας ἡ τελετὴ τῆς ἀρνησικαίας, ἔλαβε χώραν ἐν τῇ Μητροπόλει τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἐν μέσῳ ἀναριθμήτου πλήθους; ταύτην δὲ ἠκολούθησαν καὶ οἱ γάμοι, καὶ τὸ νεαρόν ζεῦγος μετέβη ὅπως διέλθῃ τὸν καθ' ὅλους τοῦς τόπους γνωστὸν καιρὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα σελήνης τοῦ μελιτος, εἰς τὴν κατοικίαν de Fandonas.

Ἐν τούτοις ἡ οἰκογένεια de Catelan ἵσχυρὰ ὅσον καὶ πλουσίαι, ἐνησχολήθη νὰ χρησιμοποίητῃ τὴν ἱκανότητά τοῦ Γεωργίου de Fandonas, ὅστις εἶχεν ὑποστῇ τὰς ἐξετάσεις του ἐν μέσῳ τῶν ἀνευφημιῶν τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν συμμαθητῶν του.

Ὁ γαμβρός μας θ' ἀκολουθήσῃ τὸ σταδίον του, εἶπεν ὁ Κύριος de Catelan· ὅτ' γραψὼ πρὸς τὸν βασιλέα, ἵνα τῷ δώσῃ θέσιν ἐν τῇ διπλωματίᾳ.

— Ὅτ' ἀνχωρήσω μετ' αὐτοῦ, ἐφώναξεν ἡ Μαρία, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐγκαταλείψω

τὸν Γεωργίον μου, αἰσθάνομαι τι λέγον μοι ὅτι, ἐὰν ἐχωρίζομαι ἡμέραν τινὰ τοῦ συζύγου μου, δὲν θὰ τὸν ἐπανεβλεπον,

—Ὁ κύριος de Fandonas θὰ γείνη πρέσβυς καὶ σὺ θὰ εἶσαι γυνὴ πρεσβευτοῦ. Εἰσθε πλούσιοι, τιμῶν μόνον στερεῖσθε, ὁ Γεώργιος κατὰ χειρὸς πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται ἵνα φθάσῃ τις εἰς τὰ ὑψηλότερα τῶν ἀξιοματίων.

Τρεῖς μόλις μῆνες παρήλθον, ὅτε ἔλαβον ἐκ Παρισίων τὴν εἰδησίην τοῦ διορισμοῦ τοῦ Γεωργίου ὡς γραμματεῦς τῆς πρεσβείας παρὰ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Αὐτρικίας. Οἱ ἀποχαιρετισμοὶ ὑπῆρξαν σπαραξικάρδιοι, καὶ κατόπιν πολλῶν παρακλήσεων ἐπανελημμένων ὑφ' ὅλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας; ἠδυνήθη τέλος ὁ Fandonas ν' ἀποσπασθῇ τῆς νεκρᾶς συζύγου του. Θεωρήσασθε δ' αὕτη τὸν χωρισμὸν τοῦτον ὡς πρόωρον χρεῖαν ἐπεσφύρη εἰς τὴν κατοικίαν de Fandonas ἐνθ' ἐζητεν ἐν θλίβερχ μονώσει. Δοῦσα δὲ τὸ τελευταῖον φιλίμην πρὸς τὸν ἀγαπητόν της Γεωργίον, τῷ εἶπε:

—Φίλε μου, ἐὰν ποτε ἀκούσῃς κοιμώμενος φωνὴν λέγουσάν σοι: «Γεώργιε, ἐλθέ εἰς βοήθειάν μου!» σπεῦσον νὰ ὑπακούσῃς εἰς τὴν μυστηριώδη αὐτὴν διαταγὴν, ἄλλως τε ὁ μὲ εὐρῆς ἀποθανοῦσιν.

Ὅθεν, τέσσαρες μῆνας μετὰ τὴν ἀνχώρησίν του, ὁ Γεώργιος ἐκοιμάτο εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ ἀνακτόρον του, ἀπρὸς διηλθεῖν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐργαζόμενος εἰς ἀνακρίσεις μετὰ τῆς αὐλῆς τῆς Γαλλίας; τῆς διπλωματικῆς ἐνησχολημένης οὕσης; τότε εἰς τὰ νὰ συνάψῃ τοῦς γάμους τῆς ἀρχιδουκίσσης Μαρίας Ἀντωνιέττας μετὰ τοῦ Δικτόχου.. Ἐκοιμάτο βαθέως ὅταν ἐνόμισεν ὅτι ἀκούει φωνὴν ἥτις τῷ ἐφώναξε:

—Βοήθησόν με! βοήθησόν με! Γεώργιε, ἀποθνήσκω.

Ἀρπυνίσθη πᾶρυτα.

—Ἡ Μαρία μὲ κοῤῥίζει, ἀνέκραξεν..... Εὐθύς, εὐθύς, ἀμύχαν καὶ ἵππους.

Οἱ ὑπηρέται του, ἐξυπνήσαντες; ἐκ τῶν φωνῶν του, ἔτρεξαν, καὶ, μὴ τολμῶντες νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ὁ κύριός των ἦτο φρενήρης, ἐσπευσαν νὰ ἐκτελίσωσι τὰς διαταγὰς του.

Ἐν τούτοις ὁ Γεώργιος de Fandonas μετέβη παρὰ τῷ πρεσβευτῇ, ἐξύπνησε, ὅλους τοὺς ἐν τῷ ἀνκτόρῳ καὶ τοσοῦτον συνεκίνησεν ἅπαντας; διὰ τῶν παρακλήσεών του, ὥστε τῷ ἐδόθη ἡ ἀδεια ν' ἀνχωρήσῃ διὰ τὴν Γαλλίαν. Διήλθε τοῦς Παρισίους, χωρὶς νὰ σταματήσῃ καὶ παρακλήσεσι τινὰ τῶν φίλων του νὰ τηλεγραφῇ εἰς Βερσαλλίας.

Τρεῖς ἡμέρας μετὰ ταῦτα τέσσαρες γενναῖοι ἵπποι ἐσταμάτων εἰς Τολῶσαν ἐμπροσθεν

τῆς οἰκίας Catelan. Ὁ Γεώργιος ἀνέβη τάχι-
στα τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. ἤτις ὠδήγει
εἰς τὴν αἰθουσάν, ἐνθα εὔρε δύο ὑπηρετάς
κλαίοντας.

—Ποῦ εἶναι ἡ κυρία de Catelan; ἡρώτη
σε φρικιδὼν ἐξ ἀνυπομονησίας.

—Ἐκεῖ, ἀπήντησεν εἰς τῶν ὑπηρετῶν δει-
κνύων μίαν τῶν πλαγίων θυρῶν.

Ὁ Γεώργιος τὴν ἤνοιξε καὶ εἰσῆλθε.

—Σεῖς ἐδῶ! Γεώργιε, ἐφώνησεν ἡ Κυρία de
Catelan.

—Ναί, Κυρία....

—Θεέ μου! Θεέ μου! χθὲς τὴν ἐνεταφίασαν.

—Τίνα; ἀπαντησατέ μοι λοιπόν....

Ἡ Κυρία de Catelan ἀνελύθη εἰς δάκρυα
καὶ οἰμωγὰς.

—Ποῦ εἶναι ἡ Μαρία;

—Ἐκεῖ ἐπάνω! εἶπεν ἡ κυρία de Catelan,
ἥ αἱ δύο χεῖρες ὁρμευφύτως ὑψώθησαν πρὸς
τὸν οὐρανόν.

Ἀπέθανεν! ὦ! ἀδύνατον....Μὲ ἀπατάτε....

—Κύριε, εἶπεν εἰς ὑπηρετήν, τὴν ἐνεταφία-
σαμεν χθὲς...εἰς Faudouas πλησίον τῆς πηγῆς.

Ὁ Γεώργιος χωρὶς ποσὸς νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ
παρηγορήσῃ τὴν πενθεράν του, ἐξῆλθε τῆς οἰ-
κίας, ἀνέβη ἐκ νέου τὴν ἀμαξίαν του καὶ εἶπε
πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην:

—Εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ ἀγίου Στεφάνου 8.

Ἦτο ἡ οἰκία τοῦ K. Brun. Ὁ δόκτωρ ἐξ-
ῆρχετο διὰ τὰς ἐσπερινὰς ἐπισκέψεις του ὅταν
ἡ ἀμαξία ἐστάθη εἰς τὴν θύραν.

—Δόκτωρ, τῷ ἐφώναξεν ὁ Γεώργιος, σᾶς
συναντῶ ἐν καιρῷ. Ἀναβῆτε, πηγαίνομεν εἰς
Faudouas.

—Μήπως εἶναι ὄνειρον;

—Δυστυχῶς ὄχι, δόκτωρ....ἀλλ' ἀναβῆτε λοι-
πόν...ἐκαστον δευτερόλεπτον εἶναι αἰὼν δι' ἐμέ.

Ὁ δόκτωρ ἀνέβη, καὶ οἱ τέσσαρες ἵπποι
ἐπανέλαβον τὴν ταχεῖαν ὁδοπορίαν των.

—Ἡ Μαρία λοιπόν ἀπέθανεν! εἶπεν ὁ Γε-
ώργιος....

—Φεῦ! ναί....

—Δὲν ἠδυνήθητε νὰ τὴν σώσητε;

—Οὐχί! ὅλαι αἱ πρὸς τοῦτο προσπάθειαι μου
ὕψηξαν ἀνωφελεῖς, διότι δὲν εἴσθε παρών.

—Δόκτωρ μὲ ἀπατάτε....Ἡ Μαρία ζῇ εἰς-
έτι!....

—Ἀ! εἶθε!

—Σᾶς λέγω ὅτι δὲν ἀπέθανεν.

—ὦ! ἐὰν ἦτο ἀληθές ὅ,τι λέγετε!

—Θέλω νὰ τὴν ἶδω ἵνα βεβαιωθῶ ἐὰν τῷ
ὄντι ἐπαυσε τοῦ ζῆν.

Ἐφθάσαν εἰς Faudouas. Ὁ Γεώργιος στη-
ριζόμενος εἰς τὸν θοαχίονα τοῦ Δόκτορος διη-

θύνηθησαν πρὸς τὴν πηγὴν. Ὁ νεκροθάπτης ἀ-
φῆρεσε τὸ χῶμα καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου
τὸ φέρετρον.

—Ἀνοιξόν, τῷ ἐφώναξεν ὁ Γεώργιος.

—Φίλε μου, εἶπεν ὁ δόκτωρ, θὰ λάβητε
τὸ θάφρος....

—Ναί, ἀπήντησεν ὁ Γεώργιος.

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ νεκροθάπτης ἀνήγειρε τὸ
κάλυμμα τοῦ φερέτρου, ὁ Γεώργιος ἐρρικίκασε
καὶ ἐξέβαλε κραυγὴν τρόμου, ἰδὼν τὴν προσ-
φιλῇ του Μαρίαν ὑπὸ τὸν λευκὸν πέπλον, ὁ δὲ
δόκτωρ προσεπαθῆσε νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ καθό-
τι ἡ ζωηρότης του ἐξησθῆναι ἐνώπιον τῆς θλι-
βερᾶς ἐκείνης; εἰκόνας.

—Δόκτωρ, ἐφώναξεν αἰφνίς, σᾶς εἶπον ὅτι
δὲν ἀπέθανεν....

—Δυστυχῇ φίλε,! σεῖς τοῦλάχιστον ἠθελή-
σατε νὰ ἐλθῆτε...

—Ὅθεν θάφρος, ἄς ἀφαιρέσωμεν τοὺς πέπλους
τῆς ἀποθανούσης,...

Διὰ χεῖρὸς δὲ τρεμούσης καὶ πρὶν αὐδεῖ, τῶν
μαρτύρων τῆς ἀλλοκότου ἐκείνης σκηνῆς ἀνα-
λογισθῇ νὰ τὸν κρατήσῃ, ἀνήγειρε τὸν πέπλον
καὶ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἐπεσον ἐπὶ τοῦ ἡλ-
λωμένου μετώπου τῆς μακαρίτιδος.

Ὁ Γεώργιος τὴν ἐθεώρησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς
διὰ κατανυκτικῆς θλίψεως, κατόπιν ἐγονυπέ-
τησεν, ἵνα προσευχηθῇ, καὶ ἔκυψεν, ὅπως ἀσπα-
σθῇ τὸ μέτωπον τῆς προσφιλοῦς του Μαρίας.

—Βοήθειαν! βοήθειαν! βοήθειαν, Γεώργιε!
ἐπιθύρῃσεν ἡ τελευταῖα... ..

—Κύψας ὁ Γεώργιος, ἐνόμισεν ὅτι ἤκουεν ἐ-
λαφρὰν τινα κίνησιν.

—Δόκτωρ, δόκτωρ, πλησιάζατε λοιπόν, ἐφώ-
ναξε....Ἡ Μαρία δὲν ἀπέθανεν....Ἐγὼ σᾶς τὸ
ἔλεγον....

Ὅτε δὲ ὁ ζωηρὸς ἀὴρ καὶ ἡ γλυκεῖα θερ-
μότης ἐζωογόνησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς αἰ-
σθησεις αὐτῆς, τῇ ἀνέφρχεσαν οἱ ὀρθαλμοὶ τῆς.
Μετά τινος δὲ στιγμᾶς ἀνεκτίσθη τὴν χρῆσιν
τοῦ λόγου.

—Γεώργιε, εἶπε, πολὺ ὑπέφερον....πλὴν ἡλ-
θες, πιστὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσίν σου....Ὑπὸ τὸν
πέπλον μου βεδυθισμένη εἰς λήθαργον, ὅστις δὲν
μοι εἶχεν ἀφαιρέσει τὴν εὐκολίαν τοῦ σκέπτε-
σθαι, σὲ περιέμενον....Προσφιλῇ μοι Γεώργιε, πολὺ
υπέφερον. ὦ! ὅποια βάσανος νὰ ταφῇ τις ζῶν!

—Γλυκεῖα Μαρία, ἤκουσα τὴν φωνήν σου.

—Ἐλεγον κατ' ἐμαυτὴν ἐν τῷ τάφῳ. Θὰ
ἐλθῇ ὁ Γεώργιος, θὰ μ' ἐλευθερώσῃ....δὲν εἶμαι
ἀρκετὰ νὰ εἰσέλθῃ ἵνα χρησιμεύσω ὡς λεία τοῦ
θανάτου, καὶ σὲ ἐσκεπτόμην....καὶ αὕτη μόνη
ἡ ἰδία διατῆρει τὸ θάφρος μου, διότι, ἀγαπη-
τέ μου Γεώργιε, ἡ πνοὴ μόνον μοι ἔλειπεν,

ὅταν ἤμουν τὴν ἀξίνην τοῦ νεκροθάπτου. καὶ ἐπανεῦρον ὅλην τὴν ζωηρότητά μου.

— Κυρία, ἐφώναξεν ὁ δόκτωρ, θεωρήσατε ὡς ὄνειρον τὸ παρελθόν!

Αἱ φροντίδες τοῦ Κυρίου Brun καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου ἡ παρουσία τοῦ Γεωργίου, ἐξηφάνισαν ἐντελῶς καὶ τὰ ελάχισα ἔλγη τοῦ φρικαλέου ἐκείνου ἐπεισιδίου καὶ ἡ οἰκισμένη de Catelan εἰδοποιηθεῖσα ἐκ τῶν προτέρων πρὸς ὑποδοχὴν τοιαύτης χαροποιᾶς ἀγγελίας, ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χαρᾶς, οὕτως ἐπίσης κινδυνώδους ὅσον τῆς θλίψεως, ἐπανεῖδε τὴν προσφιλεῖ Μαρίαν τῆς τοιαύτης οἰα ἦτο πρὸς τῆς ἀσθενείας τῆς.

Ἡ ταραχὴ ὅμως τοῦ τρομεροῦ αὐτοῦ συμβάντος ὑπῆρξε σφιδροτάτη διὰ τὴν δυστυχῆ Μαρίαν καὶ δύο μῆνας ἐραδύτερον ὁ Γεωργίος τὴν ὠδήγει καὶ πάλιν εἰς τὸν τάφον ὅθεν τὴν ἔσωσεν, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐξέλθῃ πλέον ἐκεῖθεν, καθότι τὴν φορὰν ταύτην παρῴωκε τὸ πνεῦμά της εἰς τὸν Παράδεισον.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς πρώτης κηδείας τῆς καὶ τῆς ἐν τῇ ζωῇ ἐπιστροφῆς της διηγωνίσθη παρὰ τοῖς χωρικοῖς τοῦ Faudoas καὶ ἡ πηγὴ πλησίον τῆς ὁποίας ἐτάφη, ὠνομάσθη ἐν τῇ γλώττῃ τοῦ τόπου:

«La houn de la Morte»

τοῦθ' ὅπερ ἐξηγῆται

(Ἡ πηγὴ τῆς ἀποθανούσης)

Αἱ νεκνίδες μεταβαίνουσιν ἐν αὐτῇ ὅπως ἀντλήσωσιν ὕδωρ, τὰ δὲ ἄρρενα πηγαίνουσιν κατὰ τὴν νύκτα ὅπως ἀνακλέσωσιν εἰς τὴν μνήμην των τὴν λευκὴν Κυρίαν τὴν ἐμπνεύσασαν τοσοῦτον ἄγνόν ἔρωτα εἰς τὸν νεκρὸν σύζυγόν της.

Οὕτω εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τὰ ἀπλοῦς-ερα τῶν συμβάντων καταγράφονται καὶ μεταδιδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ὡραϊζόμενα ἢ μεγαλοποιούμενα ὑπὸ τῆς ἀπατης τοῦ θαυμασμοῦ.

Μ. Π. Π.

Ἡ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Οὐδέποτε σχεδὸν ἐγένετο τόσῳ ἐπαισιότητῇ ἢ ἀνάγκῃ τοῦ κηρύγματος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἡμῶν, ὅσῳ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις. Εἶνα λίαν λυπηρὸν νὰ πραγματευθῇ τις περὶ τοιοῦτου ἀντικειμένου ἐν χάρι, ἐν ᾗ ἀνεφάνησαν οἱ σπουδαιότεροι ῥήτορες, οἵτινες ἐμόρφωσαν καὶ ἐδίδαξαν τὸν χριστι-

ανισμόν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ μέχρις αὐτῶν ἀκόμη τῶν χρόνων τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λυπώμεθα μόνον καὶ νὰ μὴ ὑψώμεν φωνὴν περιγράφοντες τὴν ἀληθῆ ἡμῶν κακίστασιν, μήπως οἱ ἄρχοντες τῆς πολιτείας ἀνανήψωσιν ἐκ τοῦ βυθοῦ καὶ ἐπέλθῃ ἡ διόρθωσις εἰς τὴν παρ' ἡμῖν κοινωνίαν βαίνουσαν γοργῶ τῷ βήματι ἐπὶ τὰ χεῖρα. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς σήμερον διψᾷ κηρύγματος καὶ δὲν ὑπάρχει ὁ δούς αὐτῷ ὕδωρ. Τοῦτου ἕνεκεν ἄνθρωποι ὡς αἰρετικοὶ καταδικασθέντες, περιέρχονται τὰς διαφόρους ἐπαρχίας κηρύττοντες, ὅπως δοκῇ αὐτοῖς, τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ δὲ ὀρθόδοξος λαὸς διψῶν καὶ πρὸς αὐτοὺς προσέρχεται, ἵνα διδασθῇ, καίτοι ἔχων γνῶσιν τῆς αὐτῶν κενοδοξίας. Διὸ παρὰ κληθέντες ὑπὸ τοῦ λογίου Σ. Δε-Βιάζη ὅπως γράφωμεν καὶ ἡμεῖς ἐνίστε ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τούτῳ περιοδικῷ θεολογικῇ τινι πραγματείᾳ, εὐλογον ἐνομίσαμεν νὰ καταχωρίσωμεν ὀλίγα περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ κηρύγματος, καὶ εὐχόμεθα ὅπως εἰσχωρησώμεν ὅπου δεῖ.

Εἶνε γνωστὸν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸ καλλίμορφον τοῦτο πλάσμα τοῦ δημιουργοῦ συνίσταται οὐσιωδῶς ἐκ δύο ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, εἴτε ἐξ ὕλης καὶ πνεύματος. Ὡς δὲ πρὸς συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος εἶνε ἀναγκαῖα ἡ τροφή καὶ ἡ σωματικὴ γύμνασις, οὕτω πρὸς μόρφωσιν τῆς ψυχῆς εἶστιν ἀναγκαῖα ἡ πνευματικὴ τροφή, τὸ κήρυγμα, τοῦτ' ἐστὶ τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ὑψίστων ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὡς ὅταν ἐκλίπῃ ἡ τροφή, τὸ σῶμα μαραίνειται καὶ φθίνει, οὕτως ὅταν δὲν παρέχεται τῇ ψυχῇ πνευματικὴ τροφή, ἄρχεται ἐπίσης καὶ αὕτη πνευματικῶς νὰ ἀτονῇ, νὰ ὑποφέρῃ δεινῶς τὸ φοβερὸν τοῦ πνευματικοῦ λιμοῦ μαρτύριον, μεχριστοῦ καταλαμβάνῃ αὐτὴν ἄόρατος καὶ πνευματικὸς θάνατος, αὐκὴ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος τοῦ Θεοῦ (Ματθ. Δ'. 415.) Καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη βεβαιούται ἐκ τῆς ἐκτυλίξεως τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου. Τότε τὰ ἔθνη εὐμεροῦσι καὶ ἀκμάζουσι καὶ ἀνθοῦσι καὶ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς, ὅπότεν ὑπάρχωσι ἐν αὐτοῖς ἄνδρες κηρύττοντες τὰ καθήκοντα πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πατρίδα. Ἀνέγνωτε τὴν ἱερὰν Γραφὴν καὶ θέλετε πεισθῇ, ὅτι τότε τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ἦτο εὐσθές, τότε δὲν ἀπεμακρύνετο τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, ὅπότε ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ προφῆται κηρύττοντες τὴν εὐσέβειαν πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν Πατρίδα. Τούναντίον δὲ τότε ἀπέσχε τῆς λατρείας τοῦ Ἰεχωθᾶ, τότε περιέπιπτε τῇ εἰδωλολατρείᾳ καὶ ὑπεδουλοῦ-

το ὑπὸ ἄλλων ἐθνῶν, ὅποτε θέλων ὁ Θεὸς νὰ τιμωρήσῃ αὐτοὺς, ἀφ' ἧρει τοὺς προφῆτας. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἐβραίους διὰ τοῦ προφήτου, ὡ σκληρὲ τὴν καρδίαν λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ, ἐπεὶ δὴ σὺ δὲν ὑπακούεις ταῖς ἐντολαῖς μου καὶ ἤδυσαι ἐπὶ τοῖς τῶν ξένων λαῶν πράγμασι, θὰ σοὶ πέμψω λιμὸν πνευματικὸν ἥτοι δὲν θὰ διδάσκεισαι πλέον τὸν λόγον μου. «Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμῖν λιμὸν, οὐ λιμὸν ἄρτου, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ».

Καὶ ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ ταῦτὸ συμβαίνει. Ἐκεῖνα ἐκ τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν αὖξοσι καὶ προάγονται καὶ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς ἐν οἷς ὑπάρχει ἀκμαῖον τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα, ἐν οἷς αἱ διδασκαλαὶ τοῦ Εὐαγγελίου κηρύττονται.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦ σωτηριώδους ἔργου του ἤρξατο κηρύττων διὰ τοῦ λόγου διέσπειρε τὰς θείας αὐτοῦ ἀληθείας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἐκείθεν ὡς σπινθὴρ διεδόθησαν καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον. Οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἐκπληττόμενοι ὑπὸ τῶν θείων του ὁμιλιῶν, ἄλλοτε μὲν ἀνεκέρυττον προφήτην, ἄλλοτε ἀνηγόρευον βασιλέα, δοξάζοντες καὶ ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν «Ὡσαννὴ· ἔλεγον, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ (Κεφ. ιβ'. 13) Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου, ὃ δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ, τῆς μεγάλης τοῦτ' ἔστιν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θυσίας καὶ σωματικῶς ἀπῆρχετο τοῦ κόσμου, οὐδὲν ἄλλο διέταξε τοῖς ἐκυτοῦ μαθηταῖς, οὐδεμίαν ἄλλην ἐντολὴν ἔδωκεν ἢ πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ κηρύττωσι τὸν θεῖον λόγον «πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.» Καὶ ὄντως οἱ ἀνθρώποι οὗτοι ἐξῆλθον τῆς Ἰουδαίας, τοῦ καταγωγίου τῆς ἐστίας τῶν προλήψεων εἰς πάντα τὰ ἔθνη, μόνον ἐφοδῖον ἔχοντες, μόνον ὄπλον τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Δι' αὐτοῦ ἠδυνήθησαν νὰ νὰ πείσωσι τσαῦτα φύλα καὶ ἐκ ρίζων νὰ ἀναίρῳσι τὰ παλαιὰ αὐτῶν ἔθιμα καὶ ἀντιφυτεύωσι νέα. Τίς ἐκλείπει τὰς συναγωγὰς τῶν ἐβραίων καὶ κατέστρεψε τοὺς ὑψηλὰ μῆλους ναοὺς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν ἀνῆγειραν ναοὺς τοῦ εἰρηνοῦχου Ἑμμανουὴλ καὶ τῆς πανταγίας Μαρίας; Τίς διεσκέδασε τὰ μέλανα νέφη τῆς διαφθορᾶς καὶ ἀκολασίας; Τίς ἔπεισε τόσας μυριάδας μαρτύρων νὰ ἐγκαταλίπωσι δι' ἀγάπην τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ, πατρίδα καὶ γονεῖς καὶ συγγενεῖς καὶ τέκνα, καὶ νὰ παραδίδωσι καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ζωὴν ταῖς δεινότεραις βασάνοις; Ὅπου ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη ἐκπορεύθη, λέγει ὁ Hettinger ἐκεῖ τὸ ἄτομον ἀνυψώθη ἡ οἰκογένεια ἡγιάσθη

ἡ κοινωνία ἐξηυγενίσθη καὶ ἐξωραίσθη. Μετὰ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἡ δουλεία καταργήθη καταργήν, ἡ πτωχεία μετετράπη εἰς πλοῦτον, ὁ ἐξουτελισμὸς ἐξέλιπε, πᾶσαι αἱ συμφοραὶ ἐμετριάσθησαν. Νῦν ὁ σύζυγος δὲν εἶναι πλέον ὁ ἀπεριόριστος δεσπότης ἡ σύζυγος εἶνε πολλῶ μᾶλλον ἡ σύντροφος τῆς ζωῆς καὶ τὸ φίλτρον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Νῦν ἡ κακοποιήσις, ἡ ἐκθεσις, ὁ φόνος τῶν τέκνων ἀπέβησαν ἐγκλήματα ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ. Καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον Ἰουδαῖος καὶ Ἕλλην, ἀλλὰ καὶ ἐν χριστῷ κτίσις» (Β'. γ'. 238). Καὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἐνώπιον τῶν φοβερῶν ἀγώνων καὶ κινδύνων, τῶν παντοειδῶν δοκιμασιῶν καὶ σάλων, ἡ ἐκκλησία διὰ τοῦ λόγου ζητεῖ νὰ σώσῃ τὰ ἀνεπαλλοτρίωτα δίκαια, ἅτινα ἐκκληροδότησεν αὐτῇ ὁ ἰδρυτὴς αὐτῆς. Ἐν τῇ δραματικῇ ἐκείνῃ πάλῃ τῶν δύο κόσμων, δηλαδὴ τοῦ λόγου μετὰ τῆς ὑλικῆς καὶ αὐθιρέτου βίας, ὁ λόγος διαδραματίζει τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον. Διὰ τοῦ λόγου ζητεῖ ὁ χριστιανισμὸς νὰ θριαμβεύσῃ κατὰ τοῦ μεσαλλοδόξου τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, κατὰ τῆς διαλεκτικῆς τῶν σοφῶν, κατὰ τοῦ φανατισμοῦ τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦ λόγου ἀγωνίζεται, ἀπολογεῖται, προσβάλλει, πείθει, ἐλκεῖ. Διὰ τοῦ λόγου κατῆλθεν εἰς τὴν παλαίστραν τῶν συζητήσεων, ἵνα ἀφαιρέσῃ τὰς ἐνστάσεις τῶν σοφῶν, διὰ τοῦ λόγου ἀναγκάζεται νὰ εἴπῃ ἐνώπιον τῆς πολιτείας, πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ βαίνει. Εὐλόγως δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς κυρίως ἐδημιουργήθη, ἵνα κηρύττεται διηνηκῶς καὶ διασφαλίζεται διαπρησίως. Διὰ ταῦτα ἀνέκαθεν ἐν τῇ τῶν χριστιανῶν λατρείᾳ, τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἀπετέλει ἀναπόσπαστον μέρος, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ἀγ. Γραφῶν, ὁ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπιτετραμμένος ἀνέβαινε ἐπὶ τὸν ἄμβωνα καὶ ἐκήρυττε τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τοῦτο ἔπραττον εἰς ἀπάσας τὰς ἐκκλησίας, εἰς ἀπάσας τὰς κοινότητας, καὶ εἰς αὐτὰς ἐτι τὰς κόμας. Καὶ θεολογικαὶ σχολαὶ ἰδρύθησαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἐδέσῃ, ἐξ ὧν ἐξῆλθον οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἵτινες ἐμβριθῶς μελετήσαντες τὰς Γραφὰς ἐμόρφωσαν, ἐκήρυξαν, καὶ ἐδίδξαν τὸν χριστιανισμόν. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ Ἀθανάσιος, οἱ Βασίλειος, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Χρυσόστομοι, καὶ ἡ λοιπὴ γεναρὰ χορεία τῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ κηρύκων τοῦ λόγου. Ἐν δὲ ταῖς μετέπειτα χρόναις, οἱ Οἰκουμένιοι, οἱ Θεοφύλακται, οἱ Ζηνοβίται, οἱ Εὐγένιοι, οἱ Μηνιάται, οἱ Οἰκονόμοι, οἱ Φαρμακίδαι. Ἀλλ' οἱ λαμπροὶ ἐκεῖνοι χρόνοι παρήλθον καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν βασιλεύει ἡ θρησκευτικὴ καὶ

πνευματικὴ νάρκη. Οἱ ἄμβωνες σιγῶσι, τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου ἔπαυσε. Οἱ πολύτιμοι τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς θεοὶ καρποὶ δὲν βλαστάνουσι. Τὸν ἀνέφελον καὶ λαμπρὸν οὐρανὸν κατακαλύπτουσι μαῦρα καὶ πυκνὰ νέφη διαφθορᾶς καὶ ἀκολασίας. Οἱ κοινωνικοὶ δεσμοὶ ὁσημέραι διακλύονται. Τὸ ἔγκλημα ἐπολλαπλασιάσθη, ἡ κακία ὑπερπλεόνησεν, ἡ καταπάτησις τῶν νόμων τῆς πολιτείας ἀναφανδὸν καθ' ἐκάστην ἐκτελεῖται. Τὰ αἰσθήματα πίστις, ἀγάπη, πατρὶς, κατήντησαν λέξεις κεναὶ καὶ οὐδὲν πλέον. Ὁ ὁρθόδοξος χριστιανικὸς κόσμος, μὴ διδασκόμενος, τρέχει χαίρων εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας. Ἀλλὰ τίς πταίει; Πταίει ἄφ' ἐνὸς ἡ πολιτεία, ἥτις οὐδέποτε ἐμερίμνησεν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, ὅπως μορφώσῃ κληρικὸς εὐσεβεῖς, σκοπὸν μόνον ἔχοντας τὸ κηρύττειν τὰ θεῖα λόγια. ὅπως καταρτίσῃ ὅσοσὺν ἐφημέριους δυναμένους νὰ διδάσκωσι τὰ ἐνοριακὰ πνευματικὰ αὐτῶν τέκνα. Καὶ πρὸς τοῦτο μάλιστα ὠρίσθησαν λίαν σοφῶς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας αἱ παρακλήσεις οἱ ἀγίασμοι, αἱ διάφοροι ἐντὸς τοῦ ἔτους εὐχαί, ὅπως ἐκ τούτων λαμβάνοντες ἀφορμὴν οἱ ἐφημέριοι, κατηγῶσι τὴν οἰκογένειαν. Ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἐσχάτως μάλιστα ἔπαυσε καὶ αὐτοῦς τοὺς ὑπάρχοντας ἱεροκήρυκας, κατήργησε δὲ καὶ τὰς ἑδρας τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν ταῖς Γυμνασίοις, τοῦτ' ἔστιν ἔπραξεν ὅλως τὸ ἐναντίον ἄφ' οὗτου πράττει ὁ πεπολιτισμένος κόσμος. Ἰσῶς ἡμεῖς ἐφθάσαμεν εἰς τοσοῦτο σημεῖον ἠθικῆς, ὥστε εἶνε περιττὴ πᾶσα θρησκευτικὴ διδασκαλία. Ἀλλὰ δύνανται τις νὰ εἴπῃ, μήπως καὶ παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχουσι τέσσαρες ἱερατικαὶ σχολαί, καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ριζάριος σχολὴ πρὸς μὲν μορφῶσιν ἐφημερίων; Μήπως δὲν ὑπάρχει ἡ Θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς ἐκπαίδευσιν ἱεροκλήρυκων καὶ ἀνωτέρων ἄλλων κληρικῶν; Περὶ μὲν τῶν τεσσάρων ἱερατικῶν σχολῶν λέγομεν, ὡς εἶνε κατηρητισμένοι, οὐδὲνα καρπὸν δύνανται νὰ προσφέρωσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἐξερχόμενοι, ἐπιδίδονται εἰς ἄλλα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα. Ἐκ δὲ τῶν φοιτητῶν τῆς Ριζαρίου Σχολῆς, οἱ πλείστοι μὲν τὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των, ἐγγράφονται ἐν ἄλλαις ἐπιστήμασι ἐν τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν Πανεπιστημίῳ. Ἐκ δὲ τῶν διδασκτόρων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς οἱ δυνάμενοι νὰ φανῶσι ὡφέλιμοι τῇ ἐκκλησίᾳ, κατεγίνονται μᾶλλον εἰς τὴν φιλολογίαν, διότι ἐξ αὐτῆς ἐλπίζουσιν, ὅτι θὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Οἱ γνωρίζοντες ὀλίγα γράμματα, οἱ πεπαιδευμένοι δὲν ἀφιεροῦνται εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἱερέως, διότι προβλέπουσιν ἐνώπιον τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦτου τὸν ἐξευτελισμὸν καὶ τὴν ἐπετείαν.

Αἱ κυβερνήσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν παιδείαν τῶν νέων τῶν ἀποδουμένων εἰς τὸ τοῦ ἱεραθῆαι ἐπαγγέλμα. Οἱ φοιτῶντες εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ Σεμινάρια ἐν Εὐρώπῃ, ὡς καὶ εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς, ἄσμενοι ἀποδύονται εἰς τὸ ἱερατικὸν ἐπαγγέλμα, διότι γνωρίζουσιν, ὅτι μετὰ τὸ πέρας τῶν αὐτῶν σπουδῶν θάξωσιν ἀξιοπρεπῶς, θὰ ἔχωσιν ἐξασφάλισιν τὰ ἐπιτήδεια. Αἱ κυβερνήσεις τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν κάλλιστα ἐνόησαν, ὅτι ἡ ἀνύψωσις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος κατὰ πολὺ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κλήρου, τὸν κληρὸν ἡ ἀμαθία καὶ ἡ ἐκμηδένισις αὐτοῦ, συνεπιφέρει καὶ τὴν κατὰπτωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Ὁ ἱερεὺς ἐν Εὐρώπῃ εἴτε δικμαρτυρούμενος, εἴτε καθολικὸς, εἶνε καὶ διδάκτωρ τῆς θεολογίας. Ὁ ἐφημέριος ἐκεῖ εἶνε ἱεροκήρυξ καὶ κατηχητὴς τῆς ἐνορίας του. Ἐν δὲ τοῖς αὐτῶν Γυμνασίοις ὡς πρῶτον μάθημα ἀναγράφονται τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἔχει τὸν πρῶτον βαθμὸν μετὰ τῶν ἄλλων ἐγκυκλίων μαθημάτων. Διὰ ταῦτα ὁ ἐπιστήμων εὐρωπαῖος γνωρίζει κατὰ βάθος τὴν θρησκείαν του, καὶ παρὰ τῷ ἐπιστημονικῷ βιβλίῳ ἔχει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Ἐν ᾧ, κακῇ μοίρᾳ, ἡμεῖς ἐξερχόμεθα τοῦ Γυμνασίου, περατοῦμεν καὶ αὐτὸ τὸ πανεπιστήμιον. καὶ ἀμοιροῦμεν θρησκευτικῆς μαθήσεως. Καὶ ἐντεῦθεν ἡ μεγάλη ἐπιπολαΐότης περὶ τὰ θρησκευτικὰ παρ' ἡμῖν.

Ἀφ' ἐτέρου πταίουσιν καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, διότι ἀνευθιβάτως ἀνέχονται τὴν τοιαύτην οἰκτρὰν κατάστασιν, χειροτονοῦντες ἱερεῖς πάντη ἀγραμμάτους. Οὐδὲνα πρὸς ὑπεράσπισιν λόγον ἔχει ὁ Ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος, ὁ χειροτονῶν ἱερεῖς ἀμαθεῖς, καὶ οὕτω δυστυχῶς γίνεται. Εἶνε πλέον καιρὸς οἱ ἰθύνοντες τὴν ἐκκλησίαν νὰ σκεφθῶσιν ὀριστικῶς, ὅπως ἐπιφέρωσι διόρθωσιν τινὰ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν, διότι οὐδέποτε τὸ ἔθνος ἡμῶν παρουσίασεν ἐλεεινότεραν ὄψιν θρησκευτικῆς ἀμαθίας, ἢ ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις.

Ἡ Ἑλληνικὴ πολιτεία ὥφειλε νὰ ἔχῃ μείζονα σεβασμὸν πρὸς τὴν ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν, διότι ἐν πάσαις αὐτῆς ταῖς δειναῖς περιστάσεσι, εὖρε πρόθυμον σύμμαχον καὶ βοηθὸν, οὐδέποτε ἀξιοῦσαν πρωτεῖα ἀπέναντι αὐτῆς, διότι ἐθεώρησεν αὐτὴν ἀνέκαθεν ἀδελφὴν, συνδεδεμένην μεγάλῳ συγγενικῷ δεσμῷ. Ἀλλ' ἀπὸ τίνος χρόνου παρατηρεῖται παρὰ τῆς πολιτείας ἀσύγνωστος ἀδιαφορία πρὸς τὰ θρησκευτικὰ, ὥστανε ἡ θρησκεία ἥτο ἑχθρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Πόσον ὠφελίμον καὶ σωτήριον θὰ ἦτο ἂν ὁ ἱερεὺς ἡμῶν ἠδύνατο νὰ διδάσκῃ τὰς θείας τοῦ Εὐαγγελίου ἀρ-

χάς. Πόσον θά ἦτο ὁ ἑλληνικός λαός; θρησκευτικῶς ἑ-
ρος, χρηστότερος, ἠθικώτερος, σεβόμενος τοὺς νόμους
τῆς πολιτείας, ἐν ἑμορφῷ θρησκευτικῶς. Βεβαί-
ως τὸ ἑγκλημα καὶ ἡ υπερπλεονάζουσα κακία κα-
τὰ πολὺ ἤθελον περιορισθῇ. Ὅσον θέλετε ἐπινο-
εῖτε αὐστηροὺς νόμους, πρὸς περιορισμὸν τοῦ κα-
κοῦ, παρκαλεῖτε τοῦ μίνου θρησκευτικοῦ ὄπλου
τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου, δὲν μορφόνετε
τὸν λαὸν θρησκευτικῶς, εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ
οἰκτροτέρην κατάστασιν θά διατελῶμεν. Τίς θά κα-
τακερυνώσῃ τὸ ἑγκλημα καὶ θά τὸ παραστή-
σῃ, ἐν ὅλῃ τῇ εἰδεχθῇ αὐτοῦ μορφῇ, εἰμὴ ὁ ἐκ-
κλησιαστικὸς ρήτωρ; Τίς θά διδάξῃ τὴν θρησκεί-
αν ἄνευ δεισιδαιμονίας; Δὲν λέγω, ὅτι πρέπει νὰ
ἀναπτύσσονται ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος αἱ ὑψηλαὶ
θεωρίαι τοῦ χριστιανικοῦ θρησκευματος, διότι τοῦ-
το θά ἦτο, ὡς νὰ δέρῃ τις ἀέρα, ἀλλ' αἱ πρακτι-
καὶ ἀλήθειαι τοῦ εὐαγγελίου, αἱτινες κηρυττόμεναι
ὑπὸ ἀνδρῶν εὐσεβῶν, ἐχόντων, ὡς λέγει ὁ θεός Ἀ-
πόστολος, τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συ-
νειδήσει, μαλασσοῦσι καὶ τὴν σκληροτέραν καρδίαν.

Ἀλλὰ τίς ἀρνεῖται ὅτι τὰ σήμερον ἀκμάζοντα
καὶ εὐδαιμονοῦντα μεγάλα τε καὶ μικρά εὐρωπαϊ-
κὰ ἔθνη ὀφείλουσι τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον
αὐτῶν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἧς τὸ πνεῦ-
μα ἐμπνέει καὶ νομοθετεῖ, καὶ ἦθη καὶ ἔθιμα
καὶ ἐπιστήμας καὶ τέχνας ἐν γένει πᾶν στοιχεῖ-
ον τοῦ βίου αὐτῶν. Περαινόντες, τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀ-
ναγράφουμεν τοὺς ἐξ ἧς ὠραίουλόγους τῆς Ἀνάστης τῆς
μεγάλης Βρετανίας. Ὅτε αἰθίοψ τις ἡγεμὼν ἐζήτησε
νὰ μάθῃ τὸ μυστήριον τοῦ μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας,
ἡ βασίλισσα Βικτωρία, δὲν ἐπέδειξεν αὐτῇ οὔτε τὰ
ὑπερῆφανα αὐτῆς πολεμικὰ πλοῖα, οὔτε τοὺς πλου-
σίους τοῦ στόματος ὠσχυροῦς, οὔτε τοὺς ἀτρομή-
τους αὐτῆς στρατιώτας, οὔτε τοὺς πλήρεις λιμέ-
νας τοῦ κράτους τῆς, ἀλλ' ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν ἐν
ἀντίτυπον τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἐπιειποῦσα «ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ ἐστὶ τὸ μυστήριον τοῦ μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας.»

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΑΡΑΣΧΗΣ.

Εἰς ποιητῆς

Φίλου Βασιλεῶς

Οὐδένα μετ' ἐπιστολῆς παρακολούθησαν τιν
ἐξελίξιν τῆς ἰταλικῆς παλιγγενεσίας ἀπὸ τῶν
πρώτων καὶ ἀγίων αὐτῆς ἀποπειρῶν μέχρι τοῦ
ἀριστικοῦ αὐτῆς ὁράματι, διότι οὐδε βεβαίως ἡ

παράδοξος ἅμα δὲ καὶ καταπληκτικὴ σύμπτωσις
τοῦ συγχρόνου σχεδὸν θανάτου τοῦ βασιλέως
Βίκτορος Ἐμμανουὴλ καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων,
οἵτινες μετ' αὐτοῦ ἀποτελεσματικώτερον συνειργάσθησαν
πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς κοινῆς πατρίδος. Οἱ
μὲν ἀπῆλθον μικρὸν πρὸ αὐτοῦ, καθ' ὃν τρόπον
μετέβαινον ἄλλοτε ὡς ἐπίτροποι ἢ διοικηταὶ εἰς
τὰς πρὸ ὀλίγου λυτρωθείσας ἐπαρχίας ὅπως
δεξιωθῶσιν αὐτὸν εἰς τὰς νέας αὐτοῦ κτήσεις·
οἱ δὲ τὸν ἠκολούθησαν μόλις θανόντα, ὡς ζῶντες
τὸν ἠκολούθησαν εἰς τὴν πανωλεθρίαν τῆς Νοβάρρας
ἢ εἰς τὰς δάφνας τοῦ Σόλφερινου. Ὁ στρατηγὸς
ἔπρεπε νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν τάφον προπορευομένης
τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς του καὶ ἐπομένης τῆς
οὐραγίας του· ὁ ἐκδημῶν βασιλεὺς ἔπρεπε νὰ
συμπαράλβῃ μεθ' ἐαυτοῦ τὴν αὐλήν του, οὐχὶ τὴν
αὐλήν τῶν ἀνακτόρων του, ἀλλ' ἐκείνην τῶν φίλ-
τρων του, τῶν ἀγώνων του, τῶν θριζμῶν του.

Ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἐπιφανῶν τούτων ἀνδρῶν,
ὃν τὰ ὀνόματα ἀνεξιτήλοις γράμμασιν ἐχαράχθησαν
ἐν ταῖς δέλτοις τῆς τῶν ἀγωνιζομένων λαῶν
ἱστορίας, συγκατελέγετο ἄνθρωπος, μὴ δικαίως
οὔτε ἀπὸ τοῦ θήματος τοῦ βουλευτηρίου, οὔτε
περὶ τὸν τάπητα τῶν συμβουλίων, οὔτε ἐπὶ τοῦ
παδίου τῶν μαχῶν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὀνόματι
Ἰωάννης Πράτης, ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ποίησιν, πᾶς
δὲ ὁ γινώσκων τὴν περὶ τὰς ὠραίας τέχνας λίαν
ἀτελῶς ἀνεπτυγμένην καλλισιγήσιν τοῦ πρώτου
τῆς νέας Ἰταλίας μονάρχου, δικαίως ἀπορεῖ ἐπὶ
τῇ φιλίᾳ αὐτοῦ πρὸς ποιητὴν, αὐτοῦ τοῦ κατ' ὄλον
τὸν βίον του ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἀρμονίᾳ ἐντυ-
φίσαντος ἢ ἐν τῷ κρότῳ τῶν σρικριδῶν εἰς ἀπειρυ-
νομίαν κατὰ τοῦ Τρανσυλβανοῦ καὶ τοῦ Κροάτου
εἰτε κατὰ τοῦ αἰγύργου τῶν Ἀλπεων. Πλὴν ὁ
ποιητὴς οὗτος δὲν διεκρίνετο μόνον ἐπὶ ἐντέχνῳ
κατσκευῇ στίχων· οὗτος ἀπεικόνιζεν ἐν τῇ ἀκάμπτῳ
ἐνότητι τοῦ φρονήματός του καὶ παρὰ τὰς ἀλ-
λεπαλλήλους κυμάνσεις τῶν ἐλπίδων του, τῶν φίλ-
τρων του, τῶν προσδοκιῶν του, τὴν ἀγωνιζομέ-
νην Ἰταλίαν, τὴν ἐπιδιώκουσαν ὑπὸ διαφόρους
μορφὰς καὶ τύπους τὴν ὁριστικὴν αὐτῆς ἀπο-
κατάστασιν. Ἡ ψυχὴ του ὁμοίᾳ πρὸς αἰολόχορ-
δον ἀνέδωκε πᾶντοτε πιστῶς πᾶσαν ἐπ' αὐτοῦ
διελθοῦσαν πᾶντον πνοήν, τὴν ψιθυροῦ τοῦ ζεφύρου
ὡς καὶ τὴν ἐνὶ τῆς καταρτίδος ἰσχύμενος δὲ
μεταξὺ τοῦ ἀρχόντος καὶ τῶν ἀρχομένων ἐχρησί-
μευσεν, οὕτως εἰπεῖν, ὡς ἀσυνήκον τηλεφώνον, δι'
οὗ βασιλεὺς καὶ λαὸς ἀνεκοινοῦν πρὸς ἀλλήλους
τὰς σκέψεις αὐτῶν καὶ τὰ αἰσθηματικά, ἀπηλλαχ-
μένα τῆς ἐπιστήμου γραφειοκρατικῆς νοθείας.

Ὅχι· ἐξίς πατροπαράδοτος ἢ ἀλόγιστος· ὁρμὴ ἐν-
θουσιασμοῦ ἐνεργήσεν αὐτῷ τοιαύτην πρὸς τὸν
θρόνον τῆς Σαβοΐας ἀρσένειον. Καθ' ἣν στιγμὴν
ἀποπεράτωσας τὰς σπουδὰς του περιῆγε τὸ βλέμ-
μα ἐπὶ τῆς ἀτόλμου καὶ ληθαργούσης χειρ-
σονήσου, δὲν ἀπέκρυψε τὴν ἀηδίαν, ἣν τῷ ἐνε-
πύει ἡ θέα ὄχλου παροδικῶς ἐξεγειρομένου, πλην
εὐκόλως κατχστελλομένου, ὑλακτοῦντος· ὡς ὁ κύων,
ὁ ὑπὸ τῆς ἀπλῆς ὑψώσεως τοῦ θραχίονος φυγα-
θευόμενος, καὶ μὴ μαθόντος· ἔτι νὰ θρυλάτῃ ὡς
ὁ λέων, ὁ διαρρηγνύων τὴν εἰρκήν του καὶ
σπαράσσων τοὺς φύλακάς του. Ἀπέναντι τῆς τοι-
αύτης νευτικῆς οὐδεμίαν παρὰμυθίαν τῷ πα-
ρεῖχεν ἡ ἀριστοκρατία, ἥτις ἢ ἀπέστρεψε περιρρο-
νητικῶς τὸ πρόσωπον ἀπὸ πάσης φιλοπάτριδος ἐκ-
δηλώσεως παρκατείνουσα τὸν μεσοκίονα ἐν τοῖς συν-
ωρρωμένοις αὐτῆς φρουρίοις, ἢ ἐτέρπετο χασμα-
μένη ἐν τῇ ἀεργῇ εὐζωίᾳ της ἐπὶ ταῖς κατ'
αὐτῆς ἀγοραίαις τῶν Μαρσινιστῶν λοιδορίαις, ὡς,
κατὰ τὴν εἰκονικὴν ἐκφρασιν συγγράφως τινός,
ὁ ἀσφυκτιῶν ἐν τῇ πνευρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ πεπλη-
ρωμένης αἰθούσης εὐγνωμονεῖ σχεδὸν πρὸς τὸν τολ-
μητῆν, ὅστις θρῆναι τὰς ὑέλους τῶν παρὰθύ-
ρων. Πλὴν μετὰ τοιαύτην σκοτίαν ἐμελλε ν' ἀ-
νατεῖλῃ ἡ ἡμέρα· δὴν ἡγεμόνες, ὁ μὲν ἐστεμμέ-
μενος διὰ τοῦ κοσμικοῦ διχδήματός, ὁ δὲ διὰ
τῆς ὑπερκοσμίου τιμῆς, ἀνήγγελλον εἰς τὸν ξι-
νον ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπερβῇ τὰς Ἀλπεῖς. Ὁ
νεαρὸς ποιητὴς ἐνέτεινε τότε μέχρι θλάσεως τὰς
χορδὰς τῆς λύρας του· ἐξύμνησε τὸν θεόπνευστον
τοῦ Κυριναλίου ἱεροφάντην, μὴ προβλέπων ὅτι
ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ κατκρασθῇ ἐν αὐτῷ
τὸν ρίψασπιν φυγάδα τῆς Γαέτας, καὶ δρυμῶν
εἰς Πεδεμόντιον, ἡθέλησε ν' ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα
ἐκείνην, εἰς ἣν ἡ Νέμεσις τῆς ἱστορίας δὲν ἐπέ-
τρειψε νὰ ἐξελώτῃ κατὰ τὸ γῆρας τὴν λαιποτα-
ξίαν τῆς νεότητος.

Δὲν ἡγάπησε μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐκουσί-
ας αὐτοῦ καὶ μεγάλῳρρονος ὑπερορίας, φάτιρεν ἐκ
βάθους ψυχῆς τὸν μάρτυρα βασιλέα. Καθ' ἣν στιγ-
μὴν οὗτος παρσεκευάζετο ν' ἀναπετάσῃ τὸ λῆ-
βαρον τῆς ἰταλικῆς ἐθνεγεροῖας, καὶ οὕτω νὰ πλη-
ρώσῃ τοσοῦτον αἰῶνα τὸ δνεῖρον, ὁ ποιητὴς πα-
ρηκολούθει μετ' ἀπορίας καὶ ἀγανακτήσεως τὰς ἐν
τοῖς παρὰκρήνιοις τῆς ἀλλῆς ἐξυραινόμενας σκευω-
ρίας, τοὺς ἐνδοικισμούς, τὰς ἀντιδράσεις, τὰς προ-
δοσίας, καθ' ὧν, πρὶν ἢ πολέμῳ ἐπὶ τῶν πεδίων
τῆς Λομβαρδίας, ἐπάλαιε διηνεκῶς καὶ ἀπεγνωσμέ-
νως ὁ ταλαίπωρος μονάρχης. Ἀνεκάλυπτε τότε ἐν
αὐτῷ τὸ διττὸν ἐλατήριο, ὅπερ τὸν παρώτρυνεν

εἰς ὅσον ἐνέσται ταχυτέρην δρᾶσιν τὴν ἀγάπην
πρὸς τὴν πατρίδα ἅφ' ἐνός, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἅφ'
ἐτέρου τοῦ ν' ἀπαλλαγῇ ἅπαξ διὰ παντός τῶν
σκοτίων ἐκείνων δολοπλοκίων, αἵτινες τὸν περιέβαλ-
λον διὰ τοῦ ἀοράτου αὐτῶν δικτύου, παρκαλώου-
σαι τὰ βήματά του, κατὰπνίγουσθαι καὶ αὐτὴν τὴν
πνοήν του. Ἐπόθει, ἀπελευθερούμενος τῆς μισμα-
τικῆς αὔρας τῶν ἀναισθησίων του, ν' ἀναπνεύσῃ ἀ-
κωλύτως τὸν ἐλεύθερον ἀέρα τοῦ πεδίου· ἐπόθει,
ἀντὶ τῶν ἐν αὐτῷ τῷ οἴκῳ του ἐνεδρευόντων ἐχ-
θρῶν, νὰ κατμετρηθῇ πρὸς τοὺς εὐπαρρησιαστούς
ἐκείνους· πολεμίους, οἵτινες ἔμελλον ν' ἀτενίσωσιν
αὐτὸν κατὰ πρόσωπον· ἐπόθει ν' ἀκούσῃ τὸν συ-
ριγμὸν τῶν ἀπροκαλύπτων ἐκείνων σφαιρῶν, ἀντὶ τοῦ
δολίου καὶ ὑπόβλου συριγμοῦ τῶν ὄρεων τῶν κρυ-
πτομένων ὑπ' αὐτὰ τὰ βάρη τοῦ θρόνου του.

Ἡ εἰς Λομβαρδίαν τοῦ 1848 ἐκστρατεία καὶ
τὰ μετ' αὐτὴν ἐν Ἰταλίᾳ συμβάντα ἐδιδόξαν
ἐν πολλοῖς τὸν Πράτην, ἀποκομίσαντα τοῦλάχισ-
τον κατόπιν πολλῶν ἀπογοητεύσεων τὸ ὀδυνη-
ρὸν τῆς πείρας πλεονέκτημα. Αὐτὸς ὁ τοσοῦτον ἐν-
θουσιωδῶς ἐξυμνήσας τὰς ἐν διαφόροις χώραις τῆς
χειρσονήσου ἐκραγεῖσας ἐπαναστάσεις, δὲν ἐβράδυνε
νὰ κατανόησιν τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ τινῶν ἐκ τῶν
διενεργησάντων αὐτάς λαοθάνουσαν ἐγκληματικὴν
κυσρότητα ἢ φιλαρχίαν. Ἡρξάτο νὰ ὑποπτεύῃ ὅ-
τι, πρὸ τὸν μάτην κατανάλωθέντα ἡρώισμόν τῶν
μαχομένων, τὰ πολιτικὰ ἐξαμβλώματα καὶ νεκροτό-
κια τῆς Τοσκάνης καὶ τῆς Βενετίας παρημποδίζον,
ἀντὶ νὰ ὑποδοηθῇσιν, τὸ ἔργον, τὸ ὅποσον ἀνέ-
λαβεν ὁ φιλόπατρις ἀναξ' τέλος δ' ἐπέισθη ὅτι
οὐχὶ οἱ πρὸ ὀλίγου ἡττηθέντες Αὐστριακοὶ ἀπὴ-
λκυνον τὸν βασιλέα ἐκ τῆς Λομβαρδίας, ἀλλὰ πλεῖ-
στοι ἀναξιοὶ ὑπακοῇ τοῦ Μαρσίνου, ἀποπλανηθέντες
μὲν ἐνίοτε, πλην μεγαλοφυῶς, καὶ διατηρήσαντες
ἀείψαντε ἀλώδην τὴν πρὸς τὴν πατρίδα πίστιν.
Ἦργίζετο κατὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων ὁ ποιητὴς,
μὴ τολμῶν ἔτι νὰ ἐκδηλώσῃ ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀ-
γανακτήσιν ὅπως μὴ διασπᾷ τὴν ὑπὲρ ποτε ἀπαραι-
τήτων ἐν τῇ κοινῇ ἐνεργείᾳ ἐνότητά· πλὴν ἡ ἀ-
γανακτήσις αὕτη ἐκορυφώθη μεταβληθεῖσα εἰς ἀ-
πέχθειαν, καὶ ἅπαντα τὸν βίον του αὐτὸν παρκα-
λούνησκαν, ὅταν τινὲς τῶν Μαρσινιστῶν ἐκείνων
περιβληθέντες κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τὴν
ἀλωπεκὴν τῶν βασιλορρόνων καὶ ἀσπασθέντες πολ-
λάκις ἐν δολοπλοκίᾳ κολληθεῖς τὸ πέλας τῶν ὑπο-
δραγμάτων τοῦ ἡγεμόνος, ἐσπενδύναν ἐν ἐκείνῳ
τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξορίας του τὸν βόρβορον τῶν διχ-
θῶν των κατὰ τῆς ὑπὸ μόνου τοῦ αἵματος τῶν
ἐχθρῶν ἐσπιδωμένης ἀλουργίδος του!

Μετὰ τὴν πικνωλεθρίαν τυχὺν τῆς βασιλείας καὶ σὺν αὐτῇ ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, ἡ θέσις, ἣν ὤφειλε νὰ καταλάβῃ ὁ ποιητής, ὑπεδεικνύετο ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὴν γενναιοφροσύνην αὐτοῦ καὶ φιλοπατρίαν. Εὐλαβὴς καὶ περιδεὴς σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ πεσόντος μεγαλείου, ἐζήλωσε τὴν ιδιότητα τοῦ αὐλικοῦ, ἀλλὰ τοῦ αὐλικοῦ τῆς δυστυχίας. Προσηνέχθη μετ' ἀπαρχμύλλου ἀριλοκερδεῖας νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν νεαρὸν βασιλέα ὡς ἄμισθος τῶν ἀνακτόρων ποιητής· δὲν ἐπεθύμει ὅπως ἡ τοσοῦτον ἐξευτελισθεῖσα μοναρχία ἀποστῇ, ἕνεκα τῶν χαλεπῶν περιστάσεων, οἷανδήποτε στέρησιν ἐπισκοπίζουσιν τὴν ἀρχαιοπαράδοτον αὐτῆς αἴγλην. Πλὴν ὁ ὑπὸ ταυτὴν ιδιότητα προτείνων τὴν ὑπηρεσίαν του] δὲν ἐσκόπει νὰ προσφέρῃ μόνον τὴν λύραν του, ἀλλὰ καὶ τι περισσότερον ταύτης· τὴν διάνοιάν του καὶ τὴν καρδίαν του. Ὁ νεαρός βασιλεὺς, ὁ ὑπὸ τοσαύτων ἐγκαταλειφθεὶς καὶ ὁσημέραι καταπροδιδόμενος, εὐκόλως διείδεν ὁποῖους θησαυροὺς ἀφοσιώσεως περιέκλειεν ἡ προσφορά ἐκείνη, ὁ δὲ ποιητὴς ὁρμηφύτως κατενόησεν ὅτι ὁ νεανίας ἐκεῖνος, ὁ ὑπὸ τοσοῦτον ἀπαισίους οἰωνοὺς ἀναβὰς ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν πατέρων του, ἐμελλε ν' ἀνεγείρῃ τὴν πατρίδα ἐκ τοῦ βόθρου, εἰς ὃν περιέπεσε, καὶ νὰ συμπήξῃ διὰ τῆς σπιθαμῆς αὐτοῦ χεῖρὸς τὰ ἐσπαρμένα αὐτῆς μέλη. Οὕτω ἐτέθησαν αἱ πρῶται βήσεις τῆς ἀδιαρρήκτου ἐκείνης φιλίας, ἣν ὁ θάνατος μόνον δέικοιεν καὶ ἦν ἡ ὑστεροφημία ἀπηθανάτισεν.

Ἄς φαντασθῇ τις τὴν κατανυκτικὴν εἰκόνα, ἣν πολλάκις ἀδελφικῶς βουλευόμενοι παρέσχον οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες, μετὰ τῶν ὁποίων τὸ γένος καὶ ἡ πολιτεία παρενέθηκιν ταυτὴν ἀπόστασιν, ἀλλὰ τοὺς ὁποῖους προσήγγιζε καὶ ἐξομοίαν πρὸς ἀλλήλους ἡ ταυτότης τῶν αἰσθημάτων. Ποσάκις ὁ ἀναξ' ἀποχαιρετίσας μετὰ τυπικὸν συμβούλιον τοὺς ὑπουργοὺς τῆς βουλευτικῆς πλειονοψηφίας κατέφευγεν εἰς τὸν ὑπουργὸν τοῦτον τῆς καρδίας του, ὅπως ἀπεκδυόμενος τὸ στέμμα καὶ τὴν χλαμύδα, ἀνακουρισθῇ ἐν ἀδίσκτω οἰκειότητι ἐκ τοῦ ἄχθους τῆς βασιλείας, δημιουργῶν νοερῶς μετὰ τοῦ φίλου του τὴν Ἰταλίαν, οἷαν ἀμφοτέρω τὴν ὠνειρεύοντο! Ποσάκις, βαρυνθεὶς τὴν ἐν ταῖς ὑπουργικαῖς διασκέψεσιν ἀνάγνωσιν τῶν μακροσκελῶν διπλωματικῶν διακρινάσεων, ἐζητεῖτο ὡς ἀντιστάθμισμα παρὰ τοῦ φίλου του τὴν ἀπαγγελίαν θουρίου τινὸς ὕμνου ἀναπτεροῦντος τὰς ἐλπίδας του! Ποσάκις τέλος κατὰ τὴν δοκιμαστήριον ἐκείνην δεκαετηρίδα, τὴν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς Νοβάρρας καὶ τὴν λήγουσιν εἰς τὸ Σολφερίνον, ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος

ἄνθρωπος, ἀπαξίων νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀπόγνωσίν του ἐνώπιον θεοτήτων ὁμμάτων, ἐκλαυσεν, ὡς ἐκεῖνος ἡδύνατο νὰ κλάυσῃ, μετὰ τοῦ ἀφωσιωμένου ἀοιδοῦ, παρ' οὗ ἤκουεν ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἐνόητε ψεύδονται, ἀλλ' οἱ ποιηταί, οἱ ἐν προφητικῇ ἐκστάσει πρὸ αἰώνων ἀγγείλαντες τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὴν δυναστείαν του, δὲν ἡδύναντο νὰ ψευσθῶσιν!

(Ἐπετχι τὸ τέλος).

M. MARTZOKΗΣ.

ΘΗΙΚΟΣ ΚΩΔΗΕ.

Ἐγκράτεια—Μὴ τρώγῃς μέχρι κόρου, μὴ πίνῃς μέχρι ζάλης.

Φειδῶ—Μὴ δαπανᾷς εἰς περιττά.

Ἐργασία—Ἀσχοιοῦ εἰς τι χρήτιμον· ἀπόφειγε τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ματαίαν ἀσχολίαν.

Τάξις—Πᾶν πρᾶγμα εἰς τὴν θέσιν του, καὶ πᾶν ἔργον ἐν χρόνῳ.

Καθαριότης—Μὴ εἶσαι ἀκάθαρτος οὔτε κατὰ τὸ σῶμα οὔτε κατὰ τὸν ἡματισμὸν, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν κατοικίαν.

Ἀταραξία—Μὴ ταραττητὶ διὰ μηδαμῆς νὰ ἡ διὰ συμφορὰς κοινὰς καὶ ἀναποφεύκτους.

Ἀπόφασις—Λεῖξον θέλησιν σταθεράν καὶ ἀπόφασιν ἀκλόνητον πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀγαθῶν ἔργων.

Εἰλικρίνεια—Μηδέποτε ψεύδεσθε ἢ ἀπατᾶτε. Οἱ λογισμοὶ σας ἔστωσαν ἀθῶοι καὶ δίκατοι.

Δικαιοσύνη—Μὴ ἀδικήτῃς οὐδὲ ζημιώσῃς τινά. Μὴ παραλείψῃς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ.

Μετριοφροσύνη—Φεῦγε τὰς ὑπερβολὰς. Πᾶν μέτρον ἄριστον.

Ταπεινοφροσύνη.—Μιμοῦ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Σιωπή—Λέγε ὅσα ὠφελοῦσι τοὺς ἄλλους καὶ σεαυτὸν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΟΥ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΕΘΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

Εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐγκοιμνοῦνται σήμερα δύο μεγάλας ἠθικοπολιτικὰς ἀνατροπὰς, ἡ πτώσις τῶν Ἑθνιστῶν καὶ ἡ πτώσις τῶν Θεραπευτῶν.

Σημειούμεν δὲ ὅτι δὲν γίνεται τοῦτο ὡς ἀπόρροια ἀρχῶν, ἀλλὰ ὡς φυσικὸν τέλος ἀνθρωπίνων ἰδρυμάτων, τὰ ὅποια ἐκάμανε τὴν περιδιάντους, κ' ἐφθάσανε εἰς τὸ τέλοςτους. Ἐδὲλον ὅθεν ἂν ἡ ἐκβάστη τοῦ συμβάντος τοῦτου θὰν ᾔται διὰ τὸ καλῆτερο, ἢ διὰ τὸ χειρότερο τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ δὴ οὗτοι πτώσεις εἶναι ἤδη καὶ τετελεσμέναις,
ἀλλὰ στὲς ψυχὰς, εἰς τὰς ἀνατολικὰς κοινωνίας· καὶ
μόνον μένουσιν ἐκεῖ κρυμμένες ὡς ἀθέμητα γεγονότα,
πλακωμένα ἀπὸ τὴν εἰσέτι τυραννοῦσα πρόληψη καὶ
ἀτομία. Δὲν θ' ἀργήσουσιν ὅμως νὰ παρουσιασθοῦν
εἰς τὴν κοινωνίαν ξέσκεπες καὶ θαρρᾶλλες ὡς ἀρχές.

Πέφτουν δὲ ἡ θρησκείες, ἐπεὶ δὲ βασισμένες ἀπάνου σὲ ἀκαταλόγιστες θεολογίες, προσβλητικὰς διὰ τὸν Θεόν, καὶ ἀνάξιες διὰ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ πέφτουν οἱ ἔθνησμοι, ἐπεὶ δὲ βασισμένοι ἀπάνου στὸν ἀποκλειστικὸν ἐγωϊσμόν, φύση τοῦ ὁποίου εἶναι ν' ἀδιαφορῇ διὰ κάθε γενικὸν παγκόσμιον ὄφελος.

Ὁ ἐθνικός ἐγαῖσμος ὅπου πρωτοπαρουσιάζεται εἰς τὸν νέον ὡς ἀρετὴ ἔξοχα καὶ λαμπρὴ, δὲν παύει ὅμως νὰ ᾔται ἐγαῖσμος, ὅστις συσσελόμενος καὶ τραβούμενος ἔπειτα εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸ ἄτομόν του, ἐκεῖ ἀνδρώνεται, καὶ πνίγει τὸν γεννήτορά του ἐθνικόν, ὡς ἂν δρεγόμενος τὰ καλὰ του.

Φυσικόν εἶναι νὰ πρωτογεννηθῇ εἰς τὸν νέον ὁ ἔθνικὸς ἐγωϊσμός, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ φιλεθνισμοῦ, ὅαν ὅπου ὁ νέος κλίνει πάντοτε εἰς εὐγενέστερα αἰσθήματα, καὶ νὰ ἀκολουθεῖται ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἀτομικόν του ἐγωϊσμόν, γέννημα τοῦτος νοδὸς σκεπτικώτερον.

Φαίνεται δὲ ὅτι, — ὅ, τι φυσικᾷ συμβαίνει εἰς ἄτομο, νὰ ἐσυνέβηκε, παρομοίως φυσικᾷ, καὶ εἰς ἄνθρωπον. Ὅταν ἡ ἀγωγή τῶν κοινωνικῶν ἦτον ἀκόμῃ δὲ ἀρχὴς τῆς, εἰς τὴν νεότητάτης, ὁ φιλεθνισμὸς ἦτον δυνατωτέρας εἰς τὰς κοινωνίας ἐκεῖνες, θεωρούμενος ὡς ὑπέρτατη ἀρετή! Ἡ Σπαρτιατῆες ἐ-ἐπροβοδόναν τὰ παῖδιά τους εἰς τὸν πόλεμό μετὰ τὰν, ἢ ἐπὶ τὰν, καὶ οἱ Ῥέγγολοι, κ' ἐκεῖνοι γι' ἀγάπην τῆς πατρίδος τους, ἐπιστρέφανε στήν ἑλθούσῃ Καρθαγίνῃ, νὰ ὑποστοῦν, ἐν γνώσει τους, τὰ φοικωδέστερα μαρτύρια!

Σήμερα όμως ἡ κοινωνίαι, γενόμενες γεροντότερες, καὶ κινούμενες ἀκολούθως μὲ περισσύτερη κρυπτικότητα, ἀκούει τὴ λογικητοῦς περισσύτερο παρὰ τὴν καρδιάτους εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος· καὶ τὴν ἴδια λογικὴ μεταχειρίζονται πάλαι καὶ ἡ πράγματα τῆς θεοσεκείας. Πραγματικῶς εἰς τὴν Ἀ-

νατολὴ δὲν γέγονται πλέον ἄγιοι· καὶ ἡ Παναγίς (ἐχὼς τῆς Τηνιότητος) χρεωκοποῦνε πάντα περσώτερο, ἢ μία ἑξοπίσω τῆς ἄλλης. Ἡ δὲ μητέρα, ἀντὶ τοῦ τὰ ν ἢ ἐπὶ τὰ ν, σέλνουνε σ' ὅλους τοὺς διὰ τοὺς τὴν πατρίδα, ποῦ μὲ τὴ θία τοὺς πέρνει τὰ παιδιὰ τους γιὰ τὸν πόλεμο.

Ἀκούμε, θέβαια, σὴν Ἀνατολῇ, καὶ μάλιστα σὴν Ἑλλάδα, μεγάλες φωνασκίας γιὰ θρησκεία καὶ γιὰ πατριδα. Ἀλλὰ ὁ ἐξετάζων τὰς κοινωνίας εἰς τὰ ἐγκατάτους, δὲν ψηφᾷ τὰς φαινομενικότητες ἐκεῖνες, ἀπουκᾷ στὲς ὑποῖες κρύπτεται ἄλλη πραγματικότητα.

Συνηθισμένοι ἡμεῖς νὰ θαυμάζωμαι τὰς δύο τοῦ-
τες ὑπέρτατες παλαιὰς ἀρετὰς φιλεθνισμοῦ καὶ φι-
λοθρησκείας, καὶ νὰ κύπτωμε δουλικῶς τὸν αὐχέ-
να στὴν τρομοκρατίαν τοῦ, θεωροῦμε τώρα ὅσα χα-
λασμοὶ κόσμου τὴν ἐξάλειψιν, ἢ καὶ τὸν ἀπλοῦν
κατασθῆθασμὸν τῶν δύο τούτων. Καὶ πραγματικῶς
χαλασμοὶ εἶναι τοῦτος τοῦ παλαιοῦ κόσμου· ἄλ-
λὰ χαλῆται ὁ κόσμος ἐκεῖνος, διότι δὲν βαστά
πλέον, καὶ χρειὰ νὰ φτιαστῇ ἀντιτάτου νέος κόσ-
μος ἀξιολογώτερος. Ἄντι-α τῶν θρησκειῶν
τῶν στηριζομένων ἀπάνου σὲ ψευδοθεολογίας
χρειὰ νὰ γένῃ μονοθρησκεία παγκόσμια, στηριζο-
μένη στὰς βάσεις τῆς ἠθικῆς· ἀντιτα τῶν φιλοπα-
τρισμῶν τῶν στηριζομένων ἀπάνου σ' ἐγωϊστικὰς
πλεονεξίας, χρειὰ νὰ βάλλῃ τὴ στάσθητις ἡ φιλάνθρω-
πία.

Βέβαια, έως του βαστάξ, και θα βαστάξη πολὺ ἀκόμη, ἡ μεταβατικὴ τούτη κατάστασις, ἡ ἀνθρωπότης θὰ ὑποφέρῃ τὰ δεινὰ ὅλα τῆς μεταβατικότητος· ἀλλὰ καίτοι δικαιοῦμενοι νὰ γογγύζομε ὅτι μᾶς ἔτυχ' ἐμᾶς νὰ ὑποφέρωμε τὴν μεταβατικὴν τούτην κατάστασιν, δὲν δικαιοῦμεθα ὅμως νὰ θεωροῦμε τὸ πρᾶγμα ὡς δυστύχημα, καὶ νὰν τὸ ἐλεηνολογοῦμε.

Ἡ κατάσταση τῆς μεταβατικότητος, γρίγορα ἢ ἀργά, θὰ λάβῃ τὸ τέλος της, καὶ ἡ ἀνθρωπότητα θὰ ἐρεθισθῇ, ὥς τὸ ἐλπίζουμε, στηριγμένη ἀπάνου σὲ βάσεις ἀληθινὰς καὶ στέρεας, καὶ θὰ χαίρεται ὑπαρξὴν ἀξιοπρεπέστερην καὶ εὐτυχαιότερην.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΣΚΕΨΙΣ

— Οἱ συγγραφεῖς ἄνευ πείρας τοῦ κόσμου οὐδέποτε εἶναι ὠφέλιμοι.

— «Ο δουλός σου οὐδέποτε δύναται νὰ εἶνε γενι-
γάρος.

—Εἰς διαρκὲς χρημένον λαὸν καὶ οἱ καλοὶ νόμοι εἰ-
νε ἀνωφελεῖς·

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΜΙΚΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀξιότιμε Κύριε

Ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως τὸ ἡμέτερον νεκροταφεῖον ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ θαυμάσω τὸ ἡμέτερον καλλιτέχνημα ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς πολυκλαύστου δεσποινίδος Ἑλένης Π. Στουπάκη.

Σὰς συγχαίρω ἀπὸ καρδίας, εἶναι ἔργον, ὅπερ οὐχὶ μόνον καθωραΐζει τὸ ἡμέτερον κοινοτάριον, ἀλλὰ καὶ τιμᾷ τὴν ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν.

Τὸ ἐσώκλειστον ποιημάτιόν μου δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἐλαχίστη εἰκὼν τῶν ἐντυπώσεων, ἃς μοὶ ἐνέπνευσεν ἡ θέα τοῦ ΑΓΓΕΛΟΥ Σας· ἐνώπιον τοῦ κάλλους ἐκείνου δὲν ἠδυνήθη νὰ μείνω ἀν-

αίσθητος καὶ προσεπάθησα νὰ τὸ ὑποτυπώσω ἔστω καὶ ἀτελῶς ἐν τοῖς ὀλίγοις μου στίχοις.

Δὲν ἠξέυρω κατὰ πόσον ἡ γραφὶς αὕτη διηρμήνευσε τὸ ἔργον τῆς σμίλης ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὁ θαυμασμός ὅστις διαπνέει τὸ ποίημα εἶνε μύχιος καὶ εἰλικρινής. Ἐλπίζω νὰ τὸ δεχθῆτε εὐμενῶς.

Ὅλως ὑμέτερος

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 26 Αὐγούστου 1887.

Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον

Κυρ. Ἰω. Βιτσάρην

γλύπτῃν

Εἰς Ἀθήνας.

Εἰς ΑΓΓΕΛΟΝ

ΚΑΘΗΜΕΝΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ

ΤΗΣ

Α.ΔΟΣ ΕΛΕΝΗΣ Π. ΣΤΟΥΠΑΚΗ

(ἔργον τοῦ Ἑλλήνος γλύπτου Ι. Βιτσάρη).

Ἀπὸ τί κόσμου ἔρχεσαι, τί μακρινὸ ταξεῖδι,
Κ' ἦλθες μὲ τόση κούρασι ἐδῶ ν' ἀναπαυθῆς;
Μὴ σοῦπαν εἰς τὰ οὐράνια πῶς κρύβει ἓνα σολίδι,
Τὸ μνημ. αὐτὸ ποῦ ἐκάθησες κ' ἦλθες νὰ τὸ δεχθῆς;

Τί πόθος, πέσμου, σ' ἐσπρωξε τὸν οὐρανὸν ν' ἀφήσῃς

Ἐσὺ ὁ οὐρανοκάτοικος σ' τῇ γῇ νὰ κατεβῇς;

Αὐτὰ τὰ ρόδα ποῦ ἔφερες μὴν ἦλθες νὰ σκορπίσῃς

Στὸν τάφο αὐτὸν ὅπου ἐκλινες καὶ πάλιν ἀναβῇς;

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Σὺ μὲ τὸν κόσμον τῆς φθορᾶς, γιὰ νὰ συγκοινωνήσῃς
 Ἀγάπη ἀκατανίκητη θὰ σ' ἔκαμε νὰ ἐλθῇς
 Καὶ ἀπὸ τὸν πόθον ἐξέχασες τὴ γῆ μας ἂν πατίσῃς
 Ὅτι θὰ γίνῃς μάρμαρον καὶ θ' ἀπολιθοθῇς·

Πλῆσμα δὲν εἶσαι ἀνθρώπινο, ἡ ἀγγελικὴ μορφή σου,
 Τὰ μέλη σου, ἡ ὄψις σου εἶν' ἔργα τ' οὐρανοῦ.
 Ὅχι δὲν εἶσαι μάρμαρον ἔὰ εἴθῃ αὐτὰ ἡ ψυχὴ σου
 Κινεῖται, ζῇ, αἰσθάνεται καὶ κυβερνᾷ τὸ νοῦ!

Ἀγνὸς οὐράνιος ἔρωτάς· ἔριψε στὴν καρδιά σου
 Τὸν πόθον μ' ἔσαν ἄγγελοι στὴ γῆ μας νὰ ἐνωθῇς
 Σὲν περιστέρι ἀπλωσες τὰ θλόλευκα φτερά σου
 Πλὴν τὴν Ἑλένην σου ἔμελλε νεκρὴ νὰ τὴν εὐρῇς,

Σύμβολο θείας ἀγνότητος, κάλλους καὶ ἀθανασίας
 Πιστὸς ἀγάπης σύντροφος μεῖνε στὸν τάφο ἐσὺ
 Κεμίλιο οὐράνιος ἀμοιβῇς, Θεὸς παρηγορίας
 Σ' αὐτὰ τὰ ἐντάφια χόματα—Ἀγγελοι δύο μαζί.

Ἐντιμὲ Κύριε Ἡλιακόπουλε

Μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀνέγνωσα τὸ ποιημάτιόν σας εἰς τὸν ἄγγελον ὃν ἔγλυψα διὰ τὸν τάφον τῆς μακαρίτιδος Ἑλένης Στουπάθῃ.

Ἐὰν τὸ ἔργον μου ἐνέπνευσεν εἰς Ὑμᾶς τὸ πόσον ἐπιτυχὲς ποιμάτιον, τοῦτο μὲ κολακεύει τὰ μέγιστα καὶ μὲ ἐνθαρρύνει. Εἶναι ὁ μεγαλειότερος τῶν ἐπαίνων καὶ ἡ ἀσπρεστέρα κριτικὴ δι' ἓνα τεχνίτην.

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲν ἔχω ἢ νὰ ἐκφράσω πρὸς Ὑμᾶς τὰς εὐχαριστίας μου σὺν ταύταις δὲ τὰ συγχαρητήριά μου ἐπὶ τῷ καλλίστῳ ποιηματίῳ εἰς τὸ ὅποιον ἐπανθῆ καὶ ἐμπνευσις καὶ χάρις, διὸ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ δώσητε τὴν ἀ-

δεικνὴ νὰ τὸ δημοσιεύσω, εἰς τινὰ τῶν ἐνταῦθα ἐφημερίδων ἢ Περιοδικῶν.

Μεθ' ὑπολήψεως

ΙΩ. ΒΙΤΣΑΡΗΣ.

Ἀθῆναι τὴν 6 Σεπτεμβρίου 1887

Δημοσιεύοντες τὴν ἀνωτέρω μικρὰν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ συνεργάτου ἡμῶν καὶ φιλότατου ποιητοῦ κ. Διονυσίου Ἡλιακοπούλου καὶ τοῦ ἐν Ἀθῆναις γνωστοῦ γλύπτου κ. Ἰω. Βιτσάρη, πεποιθήμεν ὅτι ἀπονέμομεν δίκαιον ἔπαινον εἰς αὐτὸν καὶ οὐχὶ μικρὰν ἐνθάρρυνσιν εἰς τὴν ἀναγενομένην τέχνην ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῆς γῇ. Αἱ στροφαὶ τοῦ περιληψμένου κ. Ἡλιακοπούλου, αἱ πλήρεις δυνάμεως καὶ ὕψους, εἶνε ἀντάξιαι τοῦ καλλιτεχνήματος τοῦ ἑλληνος γλύπτου, ὅπερ στολίζει τὸ Κοιμητήριον Ζακύνθου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ ΛΗΣΤΟΥ

Ὁ δὲ Πέδρος ἐφημίζετο ὡς ἄνθρωπος εὐτυχής. Βαθμὸν ἔχων συνταγματάρχου εἰς σύνταγμα τι τοῦ μεξικανικοῦ ἱππικοῦ, εἶχε σύζυγον λίαν ἀξιάγαστον καὶ κόρην ἥτις, μόλις δεκαπενταετῆς ἐθεωρεῖτο μία τῶν ὠραιότητων τῆς πρωτεύουσας.

Ἡμέραν τινὰ τῷ ἀνηγέλλῃ ἡ θλιβερά εἰδήσις ὅτι ὁ πενθερός του, πλούσιος ἔμπορος τῆς Βερακρούζης πρό τινος ἀσθενῶν ἐπικινδύνως κατεῖχετο ὑπὸ ζωνῆς ἐπιθυμίας νὰ ἴδῃ διὰ τελευταίαν ἔσως φορὰν τὴν κόρην του καὶ ἐναγκαλισθῇ τὴν ἐγγόνην του.

Τέσσαρες σχεδὸν ἡμέρας καὶ νύκτας ὥφειλε νὰ ὁδοιπορήσῃ ἵνα φθάσῃ ἀπὸ τοῦ Μεξικῶν εἰς Βερακρούζην. Ὁ συνταγματάρχης δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν του καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀφήσῃ τὴν σύζυγον του καὶ τὴν κόρην του, τὴν ὠραίαν Δολά. νὰ ἐπιχειρήσωσι, συνοδευόμεναι ὑπὸ τινος γραίας θείας, ταξιδίον τὸ ὁποῖον συνεχεῖς λστρικαὶ προσβολαὶ καθίστων κινδυνωδέστατον.

Διαρκούντος τοῦ ταξιδίου, ὠμίλου μόνον περὶ ληστῶν καὶ ἐπιθέσεων ἐπὶ τοῦ μεγάλου δρόμου. Ἡ γραία θεία παρετῆρει ἱππέα τινὰ, καὶ ἔσπευδε νὰ εἴπῃ καὶ βεβαιώσῃ ὅτι ἦτον ληστής. Ἡ κυρία συνταγματάρχου ἔλεγεν ὅτι οἱ κύριοι λησταὶ δὲν θὰ ἐπλούζον ποσῶς ληστεύοντες αὐτὴν, μὴ φέρουσαν μετ' ἐαυτῆς σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων. Ὅσον διὰ τὴν ὠραίαν Δολά, μία προσβολὴ τῇ ἐφαίνετο πρᾶγμα τόσον μυθῶδες, ὥστε ἤψχετο σχεδὸν νὰ ἴδῃ ληστὰς ἐξερχομένους ἐκ τῶν πυκνῶν θάμνων καὶ κλείοντας τὴν διάβασιν εἰς τὸν ὁδηγὸν τῆς δημοσίας ἀμαξίας, ἀπειλοῦντας δὲ αὐτὸν διὰ τῶν τρομερῶν τῶν πιστολίων.

Ληστής! Ὅποῖαι ἰδέαι γεννῶνται ἐκ τῆς λέξεως ταύτης; Ἐνῶ, παρ' ὑμῖν, ἐξεγείρει τὴν ἰδέαν προσώπου βεθυθισμένου εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν ἐλαττωμάτων καὶ ἐτοιμοῦ νὰ διαπράξῃ τὰ μέγιστα τῶν ἐγκλημάτων, εἰς τὰ κράτη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, τοῦναντίον, ἄλλοι δὲν θεωροῦσι μεγάλην τὴν διαφοράν μεταξὺ ἐνὸς ληστοῦ καὶ ἐνὸς ἥρωος μυθιστορήματος. Ἡ φήμη καὶ τὰ κατορθώματα ἐνὸς ληστοῦ ἐφάλησαν πανταχοῦ καὶ γίνονται τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀγαπητῶν ποιημάτων τοῦ λαοῦ. πολὺ συχνὰ ἐπίσης οἱ λησταὶ ἀπεικονίζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς ἥρωες. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν τὴν Ἰσπανίαν καὶ πρὸ πάντων εἰς Μεξικὸν, ἔχουσι περὶ τοῦ ληστοῦ ἄλλην ἰδέαν τῆς ἰδικῆς μας.

Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν ὅτι ἡ Δολά συνέλαβεν ἰδέαν ποιητικωτάτην περὶ τοῦ ληστοῦ.

Καθήμενη εἰς μίαν γωνίαν τῆς βρεφείας ταχυπόρου ἀμαξίας, ἐσκέπτετο τὰ μυθῶδη ταῦτα ὄντα. Ἡ μήτηρ τῆς τοῦναντίον ἐφαίνετο βεθυθισμένη εἰς

βαθὺν ὕπνον. Ἡ θεία, πλησίον αὐτῆς ἦτο περιετυλιγμένη ἐνὶὸς ἐπανωφορίου ὁμοία πρὸς μούμιαν. Ἡ νύξ ἦτο σκοτεινοτάτη. Ὁ ὁδηγός, κατακυριευμένος ὑπὸ τοῦ φύβου μήπως ἀνατραπῇ ἀνὰ πάσαν στιγμὴν, ὠδήγει τόσον βραδέως ὥστε τὸ βάδισμα τοῦ ὀχήματός του ὁμοιάζε πρὸς βάδισμα νεκροφορείου.

Αἶρνης εἶδε διευθυνομένην πρὸς τοὺς ἵππους του μορφὴν ἀβεβαίαν, ὡς φάσματος ἐξελθόντος τῆς γῆς· πάραυτα ἀνεγνώρισεν ἀνθρωπὴν τινα, ὅστις ἐλαμβανε τὰς ἡνίας τῶν ἵππων του καὶ ἔσυρε πρὸς τὸ μέρος του.

Συγχρονως ὁ ἄγνωστος ἐφώναζεν εἰς τὸν ἀμαξήλατον διὰ φωνῆς ἐπιτακτικῆς: ἀΚαταβῆτε ἀμέσως κάτω!..

Μόλις ἡ ἀμαξία ἐσταμάτησε, ἡμίσεια δωδεκάς ἀρχιληστῶν ἐξελθόντων τοῦ δάσους, τὸ ὁποῖον περιέβαλλεν ἐκατέρωθεν τὴν ὁδόν, τὸν περιεκύκλωσαν ἀστραπηδόν, μὴ κρύπτουσα κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὰς ἐκφράσεις αὐτῆς τοῦ κακεντρεχεῖς σκοποῦς τῆς.

Δὴν ὑπάρχει μέσον νὰ δραπετεύσῃτε, Κυρία! εἰπεν εἰς τῶν ληστῶν, ὅστις ἐφόρει μεξικανικὸν ἐπενδύτην καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον ἦτον ἡμαυρωμένον. Καταβῆτε, τὰ χρήματα καὶ τὰ κοσμήματά σας μᾶς ἀνήκουσιν, ἄλλως ἀποθνήσκετε,

Ὁ ὁδηγός τεταραγμένος ἐκ τῆς ἀπελπισίας, ὕψωσε τὴν μάστιγάν του καὶ κατέφερεν ἐν κτύπημα εἰς τὸν κλέπτῃν, ὅστις εὗρίσκετο εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ἵππων, μὴ σκεπτόμενος οὐδαμῶς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ὄπλου τὸ ὁποῖον ἐκράτει.

Ὁ ληστής ἐξέβαλε φωνὴν καὶ μετεχειρίσθη τὰ πιστόλιά του· ὁ δὲ ὁδηγός ἔπεσε θραέως ἐκ τῆς ἑδρας του, κτυπηθεὶς θανάσιμως. Δύο ἄλλοι ἐπυροβόλησαν ἐπίσης καὶ οἱ δύο ἵπποι ἔπεσον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ.

Οἱ ἀρχιλησταὶ ἐπῆδησαν ἐπὶ τῆς ἀμαξίας καὶ ἠναγκάσαν τὰς κυρίας νὰ καταβῶσιν· ἡ γραία θεία ἐκυλίετο λειπόμενος ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου. Ἡ Δολά ἥτις ἔκρυπτε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν τῆς ὡς νὰ ἤθελε ν' ἀπομακρύνῃ τὰ βλέμματα τῆς ἐκ τῆς θεᾶς τῶν φασμάτων, εἶδεν ἕνα ἀρχιληστὴν ἀφαιρῶντα ἀπ' αὐτῆς τὴν χρυσὴν ἄλυσσον τῆς ζολίζουσαν τὸν λαιμόν τῆς, καὶ ὀλίγον ἔλειπεν ἀνὰ πάσαν στιγμὴν νὰ λειποθυμήσῃ. Ἡ γυνὴ τοῦ συνταγματάρχου μόνη διετῆρει τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματός τῆς. Οἱ ἀρχιλησταὶ τῇ ἀφῆρσαν μετὰ δεξιότητος δεικνύουσης μεγάλῃν συνήθειαν, τὰ δακτύλια, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἔφερεν εἰς τοὺς δακτύλους, τὸ θυλάκιον περιέχον τὰ χρυμὰτά της καὶ ἐν μικρὸν τοῦ ταξιδίου κινεῖται.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦχος σφοδρῶς ἀντήχησεν ἐν τῇ σιωπῇ τῆς νυκτός, εἰς ληστής ἀπεκρίθη δὲ ἄλλου ἤχου καὶ νέον τι πρόσωπον ἐφάνη ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ὁ νεοελθὼν ἦτο νέος ἰσχνός καὶ ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, κομψὰς ἔχων τὰς περικνημίδας καὶ φέρων ἐπενδύτην τοῦ μεξικανικοῦ συρμοῦ. Τὰ χαρακτηριστικά του ἦτον λεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ γούρου τοῦ πύλου του. Τὸ μοναδικὸν ὄπλον του ἦτον ξίφος περικελισμένον ἐντὸς θήκης λεῖου χάλυβος.

Οἱ ἀρχιλησταὶ συναθροισθέντες τὸν ἐχαιρέτησαν μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ ἔπαυσαν ἀπὸ τὸ τῆς ἀρπαγῆς ἔργον των, ὡς νὰ ἐπερίμενον τὰς διαταγὰς του. Οὗτος ἔρριψε βλέμμα ταχὺ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ ἐφάνη τεταραγμένος ἰδὼν τὴν ὡραίαν Λολά, προφανῶς τῇ ἐπροξένει εὐνοϊκὴν ἐντύπωσιν. Δι' ὅρους προθύμου ἀνθρώπου συνειθισμένου εἰς τὸν μέγαν κόσμον, ἐπλησίωσε ζωηρῶς τὴν κυρίαν καὶ κόρην της (τῆς θείας οὐσης λειποθυμημένης κατὰ μέρος) ἱκετεύων αὐτὰς νὰ συγχωρήσωσι τὴν θηριώδη τὼν ἀνθρώπων του.

Ἐπειδὴ ὁ ἀμαξηλάτης ἦτο νεκρὸς καὶ οἱ δύο πληγμένοι ἱπποὶ του δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ὑπερσίαν των, παρεκάλεσε τὰς κυρίας ταύτας νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν.

Ὅποιαν ἀντίστασιν ἠδύνατο νὰ φέρωσιν αἱ δυστυχεῖς ἐκεῖναι γυναῖκες; ἤρχισαν ὅθεν νὰ ἐνδίδωσιν εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ νὰ ἐκτελῶσι τὰς διαταγὰς αἱ ὁποῖαι ταῖς ἐπεβάλλοντο. Ὁ νέχλος οὗτος, ὅστις ἦτον ὁ ἀρχηγὸς τῶν λωποδυτῶν ἐκεῖνων τῆς μεγάλης ὁδοῦ, προσέφερε τὸν βραχίονά του εἰς τὴν Λολά! Ἐκεῖνη τὸν ἐδέχθη τρέμουσα, καὶ ὅλοι μετὰ πολλὰς ἐκτροπὰς καὶ ἄφου ἀνέβησαν ἐνα ληψίκον, ἔχοντα ταχέως τὴν κατωφέρειαν, εἶδον ἐνώπιόν των εἶδος φρουρίου ἰσχυροῦ, τοῦ ὁποίου τὰ τεῖχη ἐφαίνοντο ἡμικαταρρεύσαντα.

—Κυρίαί, θέλω, καθ' ὅσον δύναμαι, νὰ ἐπανορθώσω σήμερον τὸ κακὸν τὸ ὁπεῖον σὰς ἐπροξενήθη, καὶ αὐριο νὰ φροντίσω ὥστε νὰ δυνηθῇτε νὰ ἐξακολουθήσητε τὸ ταξιδίον σας. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτοῦσι, εὐαρεστήθητε νὰ φιλοξενηθῇτε παρ' ἐμοῦ κατὰ τὴν νύκτα ταύτην.

Λέγων τὰς λέξεις ταύτας, ὁ ὁδηγὸς των εἰσήγαγε τὴν Λολά καὶ τὴν μητέρα της ἐντὸς εὐρυχώρου δωματίου ἐνῷ δύο ἀρχιλησταὶ ἔφερον τὴν θείαν καὶ τὴν ἀπέθεσαν ἐπὶ τινοῦ ἀνακλίντρου.

ὑπὸ τὴν λάμψιν ἀρχαίας τινοῦ λυχνίας τῆς ὁποίας τὰ τρία ράμφη ἔρριπτον φῶς ὥχρον εἰς τὴν εὐρύχωρον ἐκείνην αἴθουσαν, ἡ Λολά ἔρριψε βλέμμα περιέργον εἰς τὸν μυστηριώδη ἐκεῖνον ξενόδοχον.

Ἦτο νέος, μόλις τριακονταετής. Τὸ πρόσωπόν του πλήρες γλυκύτητος, εἶλέ τι τὸ συμπαθητικόν. Οἱ μεγάλοι φαιοὶ ὀφθαλμοὶ του προσηλοῦντο ἐπὶ τῆς Λολά!

—Τίς εἴθε, Κύριε; διατί μᾶς ὠδηγήσατε ἐνταῦ-

θα; Εἴθε ἄρα ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀθλίων τούτων, ἢ ὁ προστάτης μας; Τοῦτο ἀκριβῶς δὲν δύναμαι νὰ μαντεύσω, εἶπεν ἡ γυνὴ τοῦ συνταγματάρχου ρίπτουσα βλέμμα πλήρες ὀδυνηρᾶς ἀδημονίας ἐπὶ τῆς κόρης της.

—Κυρία, ἀπεκρίθη ὁ ἀρχηγός, ὀνομάζομαι Juan Pollo· ἐνώπιόν σας φαίνομαι ληστής, ἐντούτοις τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ἀντήχησε παντελῶς ἐν τῇ κοιτίδι μου. Οἱ γονεῖς μου πρὸ καιροῦ ἀπέθκνον. Ἐξήσα παρὰ τινι θεῷ μου ἐλάβομεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν κατὰ τῆς Ἀγίας Ἀννης καὶ ἔκτοτε κατεδ' ὠχθημεν· αἱ οἰκίαι μου κατεσχέθησαν εἰς ὄφελος τῆς δημοκρατίας· μᾶς ἐχάρισαν μόνον τὴν ζωὴν. Οἱ ὑπηρέται μας καὶ τινες οἱ ὁποῖοι ἐξηρτῶντο ἐξ ἡμῶν συνεμερίσθησαν τὴν τύχην μας. Ἡ δημοκρατία μᾶς προέγρψε καὶ ἐκάρυξεν ἐναντίον μας πρὸ πολλοῦ πόλεμον τρομερόν. Αἱ κυρίαί αὗται θὰ εὐρωσιν ἴτως τῶρα ὅπως ἀπλοῦν ὅτι καὶ ἡμεῖς, δακρυρῦτομεν τὸν πόλεμον εἰς τὴν ἐπίσημον κοινωνίαν.

Ἡ Λολά κατεβλήχθη, τὰ πάντα τῇ ἐξηγοῦντο φυσικώτατα, πρὸ πάντων τὰ πλήρη θαύμασμοῦ βλέμματα τὰ ριπτόμενα πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Juan Pollo. Ὅσον διὰ τὴν μητέρα της καὶ τὴν γραίαν θείαν της, ἥτις εἶχεν ἤδη συνέλθῃ, περιττὸν νὰ εἰπώμεν ὅτι δὲν ἤθκουον παντελῶς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ληστοῦ. Ἀμφοτέραι εἶχον ἀρκετὴν πείραν διὰ νὰ μὴ πιστεύσωσι τοιαύτην δικαιολογίαν, τοιαύτας ἀπολογίας, τῇ βοήθειᾳ τῶν ὁποίων, δι' ἐσχυρίζοντο νὰ ἀθωῶνται ἐκ τῶν φόνων τῶν κλοπῶν καὶ ἄλλων ληστρικῶν ἔργων. Ὅπως δὴ ποτε ἐκεῖναι ἐννόουν ὡσαύτως ὅτι εἰς τὴν θέσιν των, θὰ ἦτο ἀνοησία νὰ συζητήσωσι ταῦτα.

Διαρκούσης τῆς συνδιαλέξεως ταύτης, γραῖά τις γυνὴ ἠτοίμασε τὴν τράπεζαν εἰς τινα πλησίον αἴθουσαν· μεγαλοπρεπῇ ἐκ πορσελάνης καὶ ἀργυροῦ σκεύη τὰ ὁποῖα εὗρισκοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ ἑλαμπόν. Ὁ Juan Pollo ἐδικαιολογήθη πρὸς τὰς κυρίας, ἐπιθυμῶν αὐτὰς νὰ ἐπιτηρῇ εἰς τὰς προετοιμασίας, καὶ προσεπάθει νὰ τακτοποιήσῃ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ. Ἐτοποθέτησε δ' εἰς τὴν αἴθουσαν μεγάλην ποσότητα λαμπάδων, τῶν ὁποίων ἡ λάμψις ἐδίδοε εἰς τὴν κατοικίαν μαγικὴν θέαν.

Ὁ Juan Pollo ὠφελήθη τῆς περιστάσεως νὰ ἐνδυθῇ διὰ κομψοτάτης ἐνδυμασίας ἀρμοζούσης πρὸς τοὺς ἀριστοκρατικούς τρόπους του. Ἐπανήλθεν, ὅπως προσέφρη τὸν βραχίονά του εἰς τὴν Λολά καὶ τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἡ γυνὴ τοῦ συνταγματάρχου καὶ ἡ γραῖα θεία μὴ δυνηθεῖσαι νὰ δείξωσι πόσον δυσχερᾶς τοῦτο, ἐπεφυλάχθησαν πολὺ. Τίς, εἰς τοιαύτας περιστάσεις, διεννοεῖτο νὰ ἐναντιωθῇ πρὸς ἐνα τόσο ἐγγενῆ ληστήν;

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐταιρίας, χειρόμακτρον λευκτατον ἔχων ὑπὸ τὸν πῶγων, παρεκίνει τοὺς συνδαιτυμόνας τοῦ νὰ φάγῃσι, τοῖς προσέφερε δὲ τὰ λεπτότερα τεμάχια καὶ μόνον διέκοπτε τὴν περιχαρῇ φλυαρίαν του διὰ τῶν ἀπὸ μνήμης στίχων, δι' ὧν ὁ Βάκχος, ἡ Χλωρίς, ἡ Ἴρις, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἑρως καὶ αἱ θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου ἐξυμνοῦντο. Ἡ Λολὰ οὐδὲν τῶν ἀνδραγαθημάτων τῶν μυθολογικῶν θεοτήτων ἠκροάζετο, οὐχ ἦτον δὲ δὲν ἔκρυπτε τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν ἡ φαιδρὰ διήγησις τοῦ ξενοδόχου τῆς τῇ ἐπροξένει.

Ἦτον ἀργά. Ἡ γραῖα ὑπηρέτρια ἀπεσύρθη ἀφοῦ ἀφῆρεσε τὰ λείψανα τῆς πολυτελοῦς ἐκείνης τραπέζης, ὁ δὲ Juan Pollo βεβυθισμένος εἰς βαθείας σκέψεις, ἐφαίνετο παραδεδομένος εἰς ἐσωτερικὴν μάχην.

— Ὅχι, ὄχι, ἐψυθύρισε ἐπὶ τέλους, δὲν δύναμαι νὰ ἀφήσω ἐπὶ πλέον τὸ κενὸν τοῦτο εἰς τὴν καρδίαν μου. Αἰσθάνομαι βαθὺ αἰσθημα τὸ ὁποῖον μ' ἐλκύει πρὸς τὴν νεαρὰν ταύτην κόρην.

Καὶ στραφείς πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ συνταγματάρχου:

— Κυρία, ἡ νύξ αὕτη εἶναι ἡ εὐτυχεστέρη τῆς ζωῆς μου, ἀφοῦ ἠξιώθην νὰ δεχθῶ ὑπὸ τὴν στέγην μου ξένας τοσοῦτον ἀξιοσεβάστους. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀπευθύνω ὑμῖν μίαν παράκλησιν, Κυρία, εἶμαι τριακοντούτης, κατέχω τεσσαράκοντα χιλιάδας ταλλήρων, χωρὶς νὰ ὑπολογίσω τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀξίας, ἅτινα ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου. Ἀποσύρομαι εἰς σημαντικὴν τινα πόλιν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ νὰ ὠφεληθῶ ἐκ τοῦ πλουσίου τούτου θησαυροῦ. Ὡς εἶμαι ἔμπορος ἢ στρατιώτης... Δότε μοι τὴν Λολὰ διὰ σύζυγον.

Ἦχος κερανοῦ ἀντηχῶν αἰφνιδίως ἐν μέσῳ οὐρανοῦ ἀνερέλου, δὲν θὰ παρήγαγε πλείοτερον φόβον ὅσον ἠσθάνθησαν ἡ μήτηρ καὶ ἡ θεία εἰς ταύτην τὴν τόσον ἀπροσδόκητον διακήρυξιν. Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἐν τέλει ἐτάραξε τὰς δύο γυναῖκας, ὑπῆρξεν ἡ μόλις δυνηθεῖσα νὰ κρυθῇ χαρὰ ἡ σπινθηροβολοῦσα εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νεαρᾶς κόρης.

Ἦδη ἡ κυρία τοῦ συνταγματάρχου ἔμελλε διὰ κεραυνοβόλων λόγων ν' ἀποκριθῇ εἰς τὴν παράδοξον ἐκείνην ἐρώτησιν, ὅταν ἡ φυσικὴ περίνοια τῆς γυναικὸς κατέστειλε τὸ πρῶτον ἐκεῖνο κίνημα τῆς ὀργῆς καὶ τὴν ἔκαμε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ μέσον τοῦ νὰ ἐξέλθῃ τῇς κολάσεως ἐκείνης ἦτο ἀπάντησις ὑπεκφυγῆς.

— Κύριε, εἶπεν, οὐδὲν δύναμαι νὰ ἀποφασίσω ἀνεὺ τοῦ συζύγου μου... ἐντούτοις ἐὰν θέλητε νὰ αὐξήσῃτε τὴν περιουσίαν σας καὶ νὰ διήγητε ζῶν ἐντιμὸν, δὲν θὰ εἴπω ὄχι, ἀρκεῖ ὅμως ἡ Λολὰ νὰ συναίνεσθαι εἰς τὴν ἔννοισιν ταύτην.

Ὁ ληστὴς ἔρριψε βλέμμα ἐρωτηματικὸν ἐπὶ τοῦ

θύματός του. Ἐνόμιζεν ὅτι ἀνεγίνωσκεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνης, ὅτι ἐδίδε πίστιν εἰς τοὺς λόγους του· οὕτω ὁδηγήσας τὰς κυρίας ἐντὸς οἰκῆματος ἐνθα εὐρίσκοντο τρεῖς κλίνας δὲν ἐδίστασε νὰ θέσῃ τὰ χεῖλη του ἐπὶ τῇ χειρὶ τῆς νεαρᾶς κόρης, κατόπιν δὲ ἀπεσύρθη.

Οἱ λησταὶ ἔπινον ἔως τὸ πρῶτ' καὶ τινες φωναί:

«Ζήτω ἡ μνηστή!» εἰσεχώρησαν μέχρι τῶν κυριῶν, αἵτινες, ἐκτὸς τῆς Λολὰ, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κοιμηθῶσι καθ' ὅλην τὴν νύκτα.

Τὴν πρωΐαν, ἡ ἄμαξα ἦτον ἐξευγμένη ὑπὸ δυὸ νέων ἵππων: χωρικός τις κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὴν μάστιγα περιέμενε τὴν διαταγὴν τῆς ἀναχωρήσεως. Τὸ κιβώτιον ἐτέθη εἰς τὴν ἄμαξαν, ὁ Juan Pollo ὠδήγησεν ἐν αὐτῇ τὰς κυρίας καὶ εἶπε μειδῶν:

— Εἶναι καθῆκόν μου νὰ ἀντικαταστήσω τὴν ἄλυσσον, ἣτις ἀφῆρέθη ἀπὸ τῆς μνήσῃς μου.

Καί, προφέρων τὰς λέξεις ταύτας, ἐνεχείρισε τῇ Λολὰ μίαν θήκην, εἷς ἔτι χαιρετισμὸς, καὶ ἡ ἄμαξα ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς μεγάλης δοῦ. Ὅταν ἡ νέα δεσποινὶς ἤνοιξε τὴν θήκην, ἐξέβλεπεν ἄλυσιν ἀποτελουμένην ὑπὸ πλουσιωτάτων ἀδαμάντων.

Σιωπῶσαι καὶ τὴν καρδίαν ἔχουσαι πλήρη ἀντιθέτων αἰσθημάτων, αἱ κυρίαὶ ἐξηκολούθησαν τὸ ταξιδεῖδόν των καὶ ἀφίχθησαν εἰς Βερακρούζην.

Ἡ σύζυγος τοῦ δὲν Πέδρου ἔμεινε μόνον ὅσον καιρὸν ἀπῆτει ἡ ἀσθένεια τοῦ πατρὸς τῆς καὶ ἐπανέλαβε τὸν διὰ τὸ Μεξικὸν δρόμον τῆς.

Ὅταν ὁ συνταγματάρχης ἔμαθε πᾶν ὅτι συνέβη, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν πρὸς τὴν γυναῖκά του ἀπέστειλε δύο ἵλας ἵππικου πρὸς τὸ φρούριον τὸ ὑπ' αὐτῆς ὑποδεχθῆν, πλὴν, τὸ κλωθῖον ἦτο κενόν, διότι τὰ πτηνὰ ἀπέπτησαν· τότε συνενοήθη μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἰδοὺ τὸ ἀτοτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του.

Ὁ Juan Pollo ὑπολογαγὸς ὢν εἰς σύνταγμα ἀργόνων ἔκλεψε τὸ ταμεῖον τοῦ συντάγματος καὶ ἐδραπέτευσε μετὰ εἰκοσιν ἀνθρώπων, οἵτινες συμμέτεσχον τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκείνης. Ἐκτοτε ἠνυσῆναι τοὺς ὁδοιπόρους, ἐσταμάτα τὰς ἀμάξας.

Ἐδίδετο χρηματικὴ ἀμοιβὴ ἀντὶ τῆς κεφαλῆς του. Εἰκοσιν οὐγγαίαι χρυσοῦ ἔμελλε νὰ εἶναι ἡ ἀναμοιβὴ ἐκείνου, ὅστις θὰ τὸν συνελάμβανε. Ἀπαξ δὲ συλλαμβανομένου, ἡ εἰς θάνατον καταδίκη του ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπογραφεῖται. Προσέθετον δὲ καὶ ὅτι ὁ Juan Pollo ἦτον ἀνθρώπος ἐκδικητικὸς καὶ φιλοπαίγμων.

Ἡ γυνὴ τοῦ συνταγματάρχου καὶ ἡ θεία ἠκροάθησαν μετὰ τρόμου τὴν ἀπόφασιν ταύτην· ἡ Λολὰ ἔγινε τινα δάκρυα, δὲν ἐπίστευεν οὐδὲ μίαν λέξιν ἐκ τούτων. Δι' αὐτὴν ὁ Juan Pollo ἦτον ἤρως τις καταδεδιωγμένος. Δι' παρεαί τῆς

ὠχρίασαν καὶ ἐκυλῶθησαν. Κατηναλίσκατο ἀναιμνησκομένη ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομα ἐνώπιον τῆς οἰκογενείας τῆς. Ματαίως οἱ γονεῖς τῆς ἐζήτουν νὰ τὴν διασκεδάσωσι, οὐδὲν συνετέλεσεν εἰς τοῦτο. Ἡ Λολὰ ἤτο μελαγχολικὴ, θύμᾳ ἀφρονος ἐνθουσιασμοῦ.

Ἦδη ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ὅταν ἀπόσπασμα στρατιωτῶν καλῶς ἐνδεδυμένων ἐπρωχώρηκε διὰ μέσου τῶν ἀμμουδιῶν πεδιδάων τῆς Ουαζα. Ἀντὶ νὰ ὠφεληθῇ τῆς ὁδοῦ, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐξελεξε δρόμον συντομώτερον ὁ ὁποῖος διηυθύνετο πρὸς τὸ ὄρος καὶ ὅστις ἦτο γνωστὸς εἰς μόνους τοὺς Ἰνδοὺς κατοικοῦντας τὸν τόπον.

Μετὰ ὁδοιπορίαν μιᾶς ὥρας περίπου, ὁδοιπορίαν κουραστικωτάτην, τὸ μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἱππικοῦ εἰσεχώρησεν ἐντὸς εἵδους δεινροστοιχίας ἐνθα οἱ κλάδοι τῶν φοινίκων συνεπλέκοντο ὥς νὰ ἐσχημάτιζον στέγην ἐκ χλόης.

Ἀναίσθητον εἰς τὰ θελητήρια τῆς φύσεως, τὸ σύνταγμα σιωπηλῶς ἐπρωχώρει. Ἐκαστος ἱππεὺς εἶχε τὴν καρδίαν ἐπ' ὧμου, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπιππίου ἐν ξίφος. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν διεκρίετο ἕκτινος καλύμματος κομψότερου τῶν ἄλλων. Πληθύνον του ἐκρέματο πλούσιον ξίφος. Οἱ ἀκίνηται χαρακτῆρες τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου, τὰ σκοτεινὰ βλέμματά του δὲν εἶχον τι τὸ χάριεν. Ἐκάλπαζεν ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ στρατεύματός του, πεπλανωμένας ἔχων τὰς σκέψεις του. Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος ἦτον ὁ Juan Pollo.

Εἶχεν ἤδη ἐπέλθῃ ἐντελής ἡ νύξ ὅταν τὸ στράτευμα ἀφίθῃ εἰς τὴν χωρίον καταστραφὲν πρὸ πολλῶν ἐτῶν, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ ὑψηλὰ τεῖχη διεσθύνον εἰσέτι τὰ ἴχνη τῆς πυρκαϊᾶς. Ἐκεῖ ὁ ἀρχηγὸς ἐπήδησε μὲ ὅλην τὴν εὐκρινῆσαν ὑπασπιστοῦ ἀπὸ τοῦ ἵππου του, καὶ δεικνύων τὴν γωνίαν μιᾶς αὐλῆς περιεκεκλειμένης μεταξὺ δύο τειχῶν.

— Ἐκεῖ δύνασθε νὰ ἀνέλψῃτε τὸ πῦρ τῆς στρατοπεδεύσεώς σας εἶπε.

Πάραυτα ὑψηλὰ χόρτα καὶ ἀπεξηραμένοι κλάδοι προσσηλέθησαν ἐν μεγάλῃ πυρότητι καὶ μετὰ τινὰ λεπτὰ πῦρ λάμπον ἐφώτιζε τὰ ἐρείπια. Οἱ ἱππεῖς ἐξηπλώθησαν περίξ. Εἰς τῶν ἱππέων ἔφερν ἡμίονον, εἰς τὰ νῦτα τοῦ ὁποίου εὐρίσκοντο προσκεκολλημένα δύο κύνιστρα. Οἱ λῃσταὶ ἐξέβαλον ἐκ τῶν κύνιστρων φιάλας καὶ ποτήρια, καὶ πάραυτα αὐῶν ἀντήχουν τὰ περίξ τῆς μικρᾶς κοιλάδος.

Ὁ Juan Pollo ἔπιε δις καὶ ταχέως ἐπὶ τῶν χαρακτῆρων του ἀπεκαλύφθη τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ αἵνου. Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος, ἕως τότε γαλήνιος, ἔψαλλεν ἤδη θορυβῶδῶς κάμνων τόσον κράτον ὅσον καὶ οἱ συντρόφοι του.

Κύριοι, ἀνερώνησεν αὐτοῦ, ὁ Πρόεδρος τοῦ

Μεξικῶν δύνανται νὰ διάγῃ ζωὴν εὐτυχεστέραν;...

Δὲν σπείπτεσθε ὅτι τοῦτο δύνανται ἡμέραν τινα νὰ ἔχῃ κακὸν ἀποτέλεσμα; διέκοψε φωνὴ τῆς ὁμιλοῦσας ὀπισθεν τῶν τειχῶν.

Αἱ περιχαρεῖς φωναὶ ἐπαύσαν, καὶ ὅλοι οἱ ἀνθρώποι ἀμέσως ἡγέρθησαν, ἐτοιμάζοντες τὰ ὅπλα τῶν.

Συγχρόνως εἰς Μεξικανὸς ἐξῆλθε τῆς κρύπτης τοῦ καὶ μόλις ὁ Juan Pollo ἀτενίσας αὐτὸν ἐμειδίασε καὶ διέταξεν νὰ ἀποθέσωσι τὰ ὅπλα.

— Ὅποιος εἰδήσεις μᾶς φέρετε γέρον κόραξ; — Τὰς εὐαρεστωτέρας, Κύριε. Ὁ συνταγματάρχης δὸν Πέδρος ὁδοιπορεῖ ἤδη διευθυνόμενος πρὸς τὴν Puella. Ἡ Λολὰ, ἡ μήτηρ καὶ ἡ θεῖα, εὐρίσκονται δύο λεύγας ἐντεῦθεν εἰς τὸ χωρίον τοῦ Monte Colorado, ἐνθα αὐταὶ κατοικοῦσιν. Χρυσοῦ πληθὺς, ἄργυρος, ἄρθρονος, εἶναι ἐν ταῖς ὀφουλακείαις διὰ τοῦ ἀνθρώπου σας, καὶ διὰ σας ὠραία μνηστή! Ἐμέτρησα δύο μόνον ὑπηρέτας εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐσπεύσα νὰ ἐκτελέσω τὴν ἀποστολήν μου, ἡξιώθην τῆς ἀνταμοιβῆς μου καὶ τώρα καλὴν νύκτα, Κύριοι!

Ζήτω ὁ διαγγελεὺς! ἀνέκραξε τὸ στράτευμα.

Ὁ ἀρχηγὸς ἔλαβεν ἐν βύρσινον θυλάκιον καὶ ἐμέτρησεν εἰς τὸν διαγγελεῖα εἰκοσι χρυσὰ νομίσματα, ὁ τελευταῖος οὗτος λαβὼν τὰ χρήματα καὶ ἀπευθύνας λέξεις τινὰς εὐχαριστίας, ἐγένετο τάχιστα ἄφαντος εἰς τὴν σκιάν.

— Στρατιῶται, εἶπεν ὁ Pollo, αὕτη ἡ νύξ θὰ σας πλουτίσῃ. θὰ ἀποκαταστήσῃ δὲ καὶ ἐμεῖς εὐτυχῇ.

— Ἐννοήσατε πόσον ὀλίγο; κόπος μᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ σχέδιόν μας; Δι' ἐμὲ τὸ πᾶν ὑπελόγησα.

Ζήτω ὁ ἀρχηγὸς μας! Εὐτυχία διὰ ταύτην τὴν νύκτα! ἐφώνησαν οἱ ἀχιλησταί.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡσύχασαν, καὶ δὲν ἤκουον πλέον ἢ τοὺς λόγους τοῦ Juan Pollo, ἐξηγούντο εἰς τοὺς συντρόφους τοῦ τὸ σχέδιον τὸ ὁποῖον συνέλαβε, σχέδιον μεγάλῃς ἱκανότητος, τοῦτο ἐννοεῖται εἶχε τόσην πείραν! κατεδιώκετο πανταχόθεν καὶ οὔτε ἰσχυρότης, οὔτε δόλος, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν ρίψωσιν εἰς τὴν παγίδαν. Ἡ συμμορία διελύθη ἐπὶ ὁλοκλήρους μῆρας, καὶ οἱ λησταὶ ἐκρύπτοντο διαφοροτρόπως μετημφιεσμένοι οἱ μὲν ἐγένοντο ἡμιονηλάται, ἐργάζετο εἰς τὰ χωρία, ἔμποροι καὶ ἔτι ἱερεῖς καὶ ἀξιωματικοί· διήρχοντο δὲ οὕτω τὸν τόπον. Ὅταν οἱ στρατιῶται καὶ οἱ πολῖται, οἵτινες ἦσαν ὀπισθεῖς ἀφῆλτο εἰς τὸν τόπον ἐνθα εἶχεν ἀποκαταστήσῃ τὸ στρατόπεδόν του, ὁ Juan Pollo, ἦτον ἤδη μακρὰν ἀφοῦ ἐφρόντισε νὰ μὴ ἀρῇται οὐδὲν ἔχνος τῆς διαμονῆς του. Συνεχῶς συνέβαινε ὥστε καταδιώ-

κων περιηγητήν τινα, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου δὲν ὑπέθετε ληστὴν, ἤρχετο νὰ παραπονεθῇ πρὸς αὐτοὺς βεβαιόνων ὅτι ἐληστεύθη εἰς τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον μέρος, καὶ, φθάναντες ἐκεῖ, ἔχαναν τὰ ἔχνη καὶ ὁ νομιζόμενος περιηγητὴς ἐξηφανίζετο.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις ὥρκισθη νὰ ἀνεύρῃ τὴν Δολὰ, ὁ ἄνθρωπος δὲν, αὐτὸς ὁ πατὴρ τῆς νέας κήρης ὥμυσε νὰ συλλάβῃ δι' ὅλων τῶν δυνάμεων τῶν ὅπλων αἱ διέθετε.

(ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΑΓΓΕΛΙΚΗ Ν. ΜΠΑΓΔΑΤΟΠΟΥΛΟΥ.

ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ

Νὰ ζῶμεν ἄνευ ἐργασίας, εἶνε ἡ χειρίστη κατὰ τῆς ζωῆς.

Νὰ ἐργαζώμεθα ἐναντίον τῆς θελήσεως μας, εἶνε ἡ μεγαλύτερα λύπη· νὰ ἐργαζώμεθα ὁμῶς μετὰ ἐνθουσιασμοῦ ἡ μεγαλύτερα χαρὰ.

Νὰ ἐκλέγωμεν μετὰ συνέσεως τὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία περισσότερον ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς εἶνε ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ νὰ ζῶμεν εὐτυχεῖς.

Ἡ συνεχὴς ἐργασία μας ἐκπλήττει, ἀλλ' ἡ ἐκ διαλειμμάτων μας τελειοποιεῖ.

Μόνον εἰς τὴν ἐργασίαν ἡ ἐπίτασις ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἔκτασιν.

Δὲν ὑπάρχει ἀριστοκρατία εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἐργασίας ἢ ἡ ἐξῆς: Δουλεύω καλὰ ἢ δουλεύω κακὰ.

Δύνεται νὰ ὑπάρχῃ πολλὴ ποίησις εἰς τὴν πλέον βήναυσον ἐργασίαν ὡς καὶ πεζότης εἰς τὴν μάλλον διανοητικὴν.

Ἡ ὀλίγη ἀνάπαυσις μας ἐνδυναμώνει, ἀλλ' ἡ πολλὴ ἀνάπαυσις μας κωθιστὰ νωθροῦς.

Νὰ ἀλλάζωμεν τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας εἶνε ὁ καλλίτερος τρόπος τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀναπαύσεως.

Ἡ ἰδανικωτέρα τῶν ἐργασιῶν εἶνε ἡ ἐμπνεομένη ἐκ τοῦ μεγαλειτέρου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἡ χρῆσιμος εἰς τοὺς πλείστους ἀνθρώπους.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΝΤΕΓΑΤΣΑΣ.

Η ΖΑΚΥΝΘΟΣ ΕΠΙ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΗ: ΒΑΣΕΙ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

(1483—1797)

Συνέχεια ὁρα προηγ. φύλλ.

Ἡ ἐκπαίδευσις λαμβάνουσα εἴτω στερεωτέρας βάσει χάριν τῆς πρωτοβουλίας τῶν εὐγενῶν, ὥρμησε σπουδαίως τὸν τόπον. Εἰς διδασκαλὸς διωρίζετο, ὅστις εἶχε καὶ βοηθοὺς, ἀναλόγως τῶν μαθητῶν. Ἐδιδάσκετο ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ἡ Λατινικὴ καὶ ἡ ἰταλικὴ καὶ ὅλα τὰ ἐγκύκλεια μαθήματα. Τῆς νέας ταύτης σχολῆς διδάσκαλος συνέτρεξεν (2 Ἰουλίου 1623) ὁ Ροζέρτος, δυτικὸς ἱερεὺς (predicatore et guardino del convento di S. Francesco), ὅστις μετήρχετο τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἔλαβεν ὑπὲρ μόνον 36 ψήφους ἐνῷ κατὰ 117. Ἀκολουθῶς δι' ἡγωνίσαστο ὡς ὑποψήφιος (4 Δεκεμβρίου 1625) ὁ γνωστὸς λόγιος καὶ θεολόγος Νικόλαος Κούτζλας καὶ ἐπίσης ἀπέτυχε, λαθὼν ὑπὲρ 37 καὶ κατὰ 56. Τῇ 9 Νοεμβρίου τοῦ 1626 τὸ Συμβούλιον τέλος ἐξέλεξε διὰ διδάσκαλον τὸν Νικόλαον Μαρτιελάν, ἄνδρα τὰ μάλα εὐπαιδευτον, σπουδασάντα ἐν Ρώμῃ.

Ὁ ἀναγνώστης διὰ νὰ λάβῃ καὶ ἰδίαν τινὰ περὶ τῆς πράξεως, ἥτις παρὰ τοῦ Συμβουλίου ἐγίνετο πρὸς ἐκλογὴν τοῦ διδασκάλου δημοσιεύομεν τὴν γενομένην πρὸς ἐκλογὴν τοῦ ρηθέντος Μαρτιελάν.

Adi 9 Novembre 1626

Nell' elletione fatta sotto li 5 Marzo 1623 dell' abbate nel monasterio della Madonna intitolata Anafonitria per l' ill.mo Sig. Agustin Sagredo fu degnissimo Pr. di questa Citta per la morte successa al Venerandissimo Monsignor Vescovo Sicuro fu Abate di detto Monasterio ha imposto obbligo al detto novo Abate di dover ogni anno pagar Ducati cento e cinquanta delle intrade di detto Monasterio per condurre un maestro per insegnare lettere alli figlioli delli abitanti cittadini di questa città ilcheanco fu confermato dal Ecc.mo Senato sotto li 9 Zugnio suseguente et essendo necessario che in conformità della mente pubblica sia fatta la applicatione di detto danaro a persona atta indoneo e sufficiente per dovere esercitare questo ministerio et attrovandosi al presente in questa

città il Signor Nicolò Martelao d.v. in Teologia e Filosofia venuto novamente da Roma sogieto di stima, qualità et conditione et offerendossi pronto di dovere insegnare cossi lettere Latine come Greche cossi volgarmente come latinamente li detti figlioli conforme la detta concessione et star a marina senza altro obbligo di detti figlioli però.

La andarà parte posta per noi Zuane Negro, Nicolò Moeenigo, Sindici attuali di questa magnifica Comunità che detto Signor Martelao sia condotto per precettore per anni dui continui con il salario sud-detto delli Ducati cento cinquanta all'anno con obbligo che assiduamente habbi insegnar alli figlioli habitanti cittadini di questa citta siccome si offerisse cossi lettere Latine come Greche cossi Latinamente come volgarmente et star effettivamente a marina il tenere scola nella medema per detto effetto ne possi conseguir da dette figlioli altro pagamento o vero premio che solamente li detti Ducati cento cinquanta all'anno quali doverà scodere dall' Abate di detto Monasterio de Anafonitria dalle intrade di detto Monasterio.

Pro. 105—Contra 40.

* *

Δημοτελής ὑπῆρξεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως, καθ' ἣν παρευρεθησαν αἱ ἐκκλησιαστικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαί, ὅλον τὸ Συμβούλιον, αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν σωματείων καὶ πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντες, ὡς ἔλεγε τὸ ἐπὶ τούτῳ δημοσιευθὲν Cerimoniale. Γενομένου τοῦ Ἀγιασμοῦ ἐξεφωνήθησαν λόγοι. Εἰς τὴν ἐνάρξιν τῶν μαθημάτων ἦσαν οἱ μαθηταὶ 284 δῆλα δὴ—εὐγενεῖς 40, ἀστοὶ 100, τῆς τελευταίας κοινωνικῆς τάξεως 72, χωρικοὶ 50, πελοποννήσιοι 20 καὶ ἐβραῖοι 2.

Ὁ Μαρτελάος ἕνεκα τῶν πολλῶν ὑποθέσεων (per molti suoi affari) παρητήθη τῆς δημοσίας ταύτης θέσεως, καὶ τὸ Συμβούλιον τότε ἐξελέξατο τῇ 8 Νοεμβρίου τοῦ 1628, τὸν Παύλιον Μεταξᾶν ἱερέα, ὃν οἱ σύντοχοι ἀποκαλοῦσι dottor in filosofia et theologia religiosa di ottima qualita et eruditione della cui virtù et honorati costumi si spera ottima conseguenza et frut-tevoli effetti. Ἀναξάνης τῆς προθεσμίας ὁ Μεταξᾶς ἐπαθύμει νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του, καὶ οὕτως ἐκ νέου συνεγωνίσατο τῷ 1631, μετὰ ἄλλων δύο ἱερέων, τοῦ Σπυρίδωνος Καλογερόπουλου λεγομέ-

νου Αἰμβουδῆ καὶ Γαβριὴλ Τζούκουλος Βενε-τοῦ, ἀλλὰ ὁ Καλογερόπουλος ὑπερψηφίσθη. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, δύο τρεῖς συνεγωνίζοντο καὶ πολ-λάκις τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐξελέγετο· οὕτω δὲ ὁ Κα-λογερόπουλος ἐκ νέου ἐψηφίσθη. Τῷ 1633 ὁ Ἀ-λέξανδρος Βασιλόπουλος, ἐξελέγη διδάσκαλος ἀλ-λὰ τὸ 1634 ἐκ νέου ὁ Καλογερόπουλος καὶ τὸ 1635 ἐκ νέου ὁ Βασιλόπουλος. Νῦν δὲ δημοσιεύο-μεν τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων διδασκάλων, θέτον-τες τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐψηφίσθησαν. Ὅτε δὲ μετα-ξὺ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ὑπάρχει διάστημα πλεόν τοῦ ἐνὸς ἔτους ἡτῆς διετίας, ἔπεται ὅτι ἐκ νέου ὁ αὐτὸς διδάσκαλος ἐψηφίσθη, καὶ οὕτως ἐπὶ πολλὰ ἔτη διε-τῆρει τὴν θέσιν του. Ἰδοὺ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐτέρων δημοσίων διδασκάλων. (1)

1637 Γαβριὴλ Τζούκουλος ἱερεὺς

1638 Ἀλέξανδρος Βασιλόπουλος ἱερεὺς

1641 Κλήμεν μοναχὸς ἱεροκῆρυξ

1643 Νικόλαος Κούρτζολας ὁ γνωστὸς

1645 Φραγκίσκος Ἰάκωβος Συρίγος Κρής μοναχὸς τοῦ τάγματος Ἀγ. Δομνίκου

1648 Ἀναστάσιος Γραδενίγος ἱερεὺς

1651 Φραγκίσκος Ἰάκωβος Συρίγος Κρής μοναχὸς

1655 Φραγκίσκος Μεσσίνας.

1660 Σωφρόνιος Καλωνᾶς ἱεροκῆρυξ.

1661 Ἀδελφὸς Γραδενίγος ἱεροκῆρυξ

1662 Σπυρίδων Καλογερόπουλος ἱερεὺς

1663 Ἰούλιος Τζιμπλέτης (2)

1668 Ἰωσήφ Μπίνης μοναχὸς τάγ. Ἀγ. Φραγκί-σκου.

1674 Ἰούλιος Τζιμπλέτης

1692 Ἀγγελος Πανόλης ἐνετὸς μοναχὸς (Minore osservante)

1693 Μιχαὴλ Ρουσμέλης ἱερεὺς

1696 Φίλιππος Τζιμπλέτης

1709 Βικέντιος Τζιμπλέτης

1710 Φίλιππος Τζιμπλέτης.

1717 Ἀργυρὸς Βεναρδίνης.

1720 Φίλιππος Τζιμπλέτης.

(1) Ὁ Παχώμιος Δοξαράς, ὅστις ὡς εἶδομεν τό-σων πρόνοιαν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ εἶχε λάβει, ἐπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ὢν, ὅτ' ἔμαθε τὴν ἵδρυσιν τῆς Σχολῆς ταύτης, ἀμέσως συνεχάρη τὴν Κοινότητα ἐκφράζων ἅμα δὲ καὶ τὴν γνώμην νὰ μὴ χειροτονῶνται ἱερεῖς ἄνευ ἀπολυτηρίου τῆς σχολῆς. Ἀγνωστον ἡμῖν ἂν ἡ ἐπιθυμία αὕτη τοῦ φιλοπάτριδος καὶ φιλοπρο-όδου ἱεράρχου ἐπραγματοποιήθη. Ὑπῆρξεν δ' ἐπίσκο-πος ἀπὸ τοῦ 1674—1692, κληθεὶς Παρθένιος.

(2) Ὑπῆρξε συμβολαιογράφος Ζακύνθου ἀπὸ 1674—1692.

- 1725 Βίκτωρ Μανδρικάρδης ιερέυς
 1728 Φίλιππος Τζιμπλέτης
 1730 'Ιάκωβος δὲ Ρώσης κανονικός.
 1739 Δουδοβίκος Βελδίνης ιερέυς.
 1740 'Ιάκωβος δὲ Ρώσης κανονικός.
 1751 'Αναστάσιος Βολτέρρος.
 1752 'Ιάκωβος δὲ Ρώσης κανονικός.
 1755 Φραγκίσκος Μερκάτης κανονικός.
 1759 Δημήτριος Μερκάτης κανονικός.
 1778 'Αλέξανδρος Δὲ Ρώσης ιερέυς.
 1780 Νικόλαος Συμμάχιος (ἄμ' ἀπέθανεν ἀμέσως ἐξελέγη τῷ
 1783 'Αλέξανδρος δὲ Ρώσης κανονικός
 1784 'Αναστάσιος Μονδίνος ιερέυς

Οἱ διδασκαλοὶ οὗτοι ἐπιστήμως ἐκαλοῦντο διδασκαλοὶ τῆς Κοινότητος Precettori della Cumunità καὶ πολὺ ἐξετιμῶντο.

* * *

Ἡ Σχολή αὕτη εἶχε καὶ ἐπόπτας, οἵτινες διωρίζοντο ἀπὸ τοὺς Προβλεπτὰς καὶ συνυπόγραφον τὰ ἐνδεικτικὰ ἢ ἀπολυτήρια μετὰ τοῦ διδασκάλου τῶν Συντίκων. Μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἐξῆς ἐποπτῶν ἠδυνήθημεν νὰ εὗρωμεν ἐν τοῖς φακέλλοις τοῦ Συμβουλίου. — Νικόλαος Κούρτσολας, Νικόλαος Μαρτελάος, 'Αγγελος Συμμάχιος, Δημήτριος Βενιζέλος, Παρθένιος Σκοῦφος, Κωνσταντῖνος δὲ Ρώσης, (1) 'Ιωάννης Λίτινος, Νικόλαος Δοξάρης, 'Αντώνιος Κουμούτος, 'Αντώνιος Κατήφορος, Βαλδασάρ Μαρία Ρεμονδίνης, Γεράσιμος Συμμάχιος καὶ 'Αντώνιος Μαρτελάος.

'Ελθὼν ἐνταῦθα ὁ προβλεπτὴς 'Ιερώνυμος Βέμβος ἔφερε κιβώτιον πλήρες διδασκτικῶν βιβλίων, ἅτινα, κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας, ὡς ἔλεγε τοῖς Συνδίκοις, ἔπρεπε νὰ δίδωνται εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς ἀπόρους μαθητὰς. Προσέτι ὁ εὐεργέτης τοῦ Γένους Θωμᾶς Φλαγγίνης ἐδῶρσεν εἰς τὴν Ζακυνθίαν Κοινότητα τοὺς δοκιμωτέρους Ἕλληνας, λατίνους καὶ ἰταλοὺς συγγραφεῖς καὶ λεξικά — τὸ ὅλον 200 βιβλία — ὅπως χρησιμεύσωσι διὰ βελτιοθῆκην τῆς Σχολῆς.

(1) Ὁ Ρώσης οὗτος ὑπῆρξε καὶ 'Επίσκοπος τῶν Δουλικῶν ἐν Ζακύνθῳ. Ὁ ἱεράρχης Κατραμῆς (φιλ. 'Αναλ. σελ. 92) λέγει ὅτι τῷ 1634 ὑπῆρξε Κωνσταντῖνος δὲ Ρώσης καὶ τῷ 1639 Κωνσταντῖνος δὲ Ρούβεις ἐπίσκοποι. Τοῦτο ἱστορῶν ὁ ἀοιδίμος ἠγνῶει φαίνεται ὅτι ὁ αὐτὸς ἦτο ὁ δὲ Ρώσης καὶ ὁ δὲ Ρούβεις. Τινὲς τῆς οἰκογενείας ταύτης ἐγράφοντο καὶ 'Ερυθραῖοις. Ὡς Rossi, Rubois καὶ Erythreus εἶνε τὸ αὐτό.

* *

Καλὸν νομίζομεν νὰ ἀφηγήσωμεν καὶ περιπετεῖν τινὰς τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς. Τὸ Μοναστήριον καὶ διὰ νέων διατάξεων τοῦ inquisitor Sindico Avagador in Levante Καπέλλου τῷ 1638, καὶ δι' ἐτέρας τοῦ Βασιέρος γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης τῷ 1673 ὑποχρεοῦτο νὰ πληρῶνῃ τακτικὰ τὸ ποτόν πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς.

Τῷ 1656 ὁ ἡγούμενος 'Ιερόθεος Μουσσοῦρος ἐν ὀνόματι πάντων τῶν μοναχῶν παρεκάλει τὴν Κοινότητα νὰ πληρωθῇ τὸ ποσὸν τῶν 'Οκτώβριον μῆνα, ὅτε τὸ μοναστήριον ἔνεκε τῆς πωλήσεως τῆς σταφίδος καὶ τοῦ οἴνου εἶχε χρήματα. Ἡ αἴτησις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ.

Μετ' οὐ πολὺ, δυστυχῶς, ἡγούμενος ἐγένετο ὁ Ζακύνθιος Δόξας. Τίς ὁ Δόξας οὗτος; Ἦτο ἀνὴρ λόγιος καὶ ἐξέδοτο τῷ 1692 (1) ἐν 'Ενετίᾳ τύποις Νικολάου τοῦ Σίρου βιβλίον εἰς 16ον ἐκ σελίδων 16 φέρον τίτλον — «Κατήχησις ἱερὰ πρὸς τοὺς μέλλοντας ἀναβῆναι εἰς τὸν τῆς 'Ιερῶς σύνης βαθμόν, Συλλεχθεῖσα ἐκ διαφόρων βιβλίων, καὶ εἰς ἀπλὴν φράσιν μεταγλωττισθεῖσα, » παρὰ τοῦ ταπεινοῦ Μητροπολίτου Σεβασταίας » 'Ιωσήφ Δόξας. » Ἐν τῇ πέμπτῃ σελίδι τοῦ φυλαδίου τούτου ἀναγινώσκονται αἱ ὥραιαι αὐταὶ λέξεις.

« Πᾶσι τοῖς ἐν Ζακύνθῳ μέλλουσι τὸ τῆς » ἱερωσύνης ἀξίωμα, ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης » Σεβασταίας 'Ιωσήφ Δόξας ὁ Ζακύνθιος εὐπράτειν.

» Στοχαζόμενος τὴν δυστυχίαν τοῦ πο- » τὸ περιβλεπτοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὁ- » ποῖον μὲ τὴν πολλήν του σοφίαν καὶ μάθεισιν » ὅχι μόνον τὴν Ἑλλάδα ἐκαλόπισεν, ἀλλὰ, καὶ » πολλὰ Βάρβαρα ἔθνη ὅσα ἀπὸ αὐτὸ ἔλαβαν » πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ τέχνην θεωρητικὴν » καὶ πρακτικὴν, τῶρα δὲ εἰς τέτοιαν κατὰστα- » σιν νὰ εὐρίσκηται, ὅπου σπιννίως, καὶ μόλις » ἤθελες εὖ, ἐπιστήμονας διὰ νὰ κυβερνᾶται » καθὼς πρέπει, καὶ μάλιστα βλέποντας ὅτι ἐ- » τούτῃ ἡ μεγάλη ἀμάθεια ἐφόρυσεν εἰς τὸ ἱ- » ερατικὸν τάγμα, τὸ μείζον πάντων ἀξιομά- » των, εἰς τὸ ὅποιον αἱ περισσώτεροι διὰ τὴν τῆς » ἑλληνικῆς γλώσσης ἄνοιαν δὲν ἤξεύρουσι τα- » λαίπωροι νὰ σέβωνται τὰ θεῖα. Διὰ τοῦτο ἐ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

1) Ὁ Ζακύνθιος (Νέα Ἑλλάς, σελ. 345) κα- » κῶς λέγει ὅτι ἡ Κατήχησις αὕτη ἐδημοσιεύθη τῷ 1695, τὸ αὐτὸ λάθος ἐπανελάβε καὶ ὁ Κατραμῆς (φιλ. 'Αναλ. σελ. 326).

» γὰρ ζήλω βεῖω, καὶ ἔρρωτι κινούμενος ἡβουλή-
 » θην νὰ κάμω τὴν παρούσαν κατήχησιν εἰς ὥρε-
 » λειαν τῆς πατρίδος μου καὶ ἐλου τοῦ ἡμετέ-
 » ρου Γένους, διότι μὲ τὴν αὐτοῦ συνεχὴ με-
 » λέτην ὁ μέλλων ἱερούσθαι δύναται ἐννοεῖν καὶ
 » μετέρχεσθαι καὶ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ ταιούτου πα-
 » νυπερμεγίστου ἀξιώματος, καὶ τοῖς μὲν ἀμ-
 » θέσιν ὁδὸς ἔσεται, τοῖς δὲ εἰδόσιν ἀνάμνησις.
 » Δι' ὃ δέομαι δέξασθαι αὐτὴν καὶ εὐχεσθαι ὑ-
 » πὲρ ἐμοῦ ἐν τῇ πρὸς Θεὸν ἡμῶν ἐντεύξει. ἔρ-
 » ρωσθαι.»

Σοφαὶ καὶ ὠραῖαι λέξεις. Ἄλλ' ὁ ἀγαθὸς ἱεράρχης οὗτος ἐνιαχοῦ ἐδημοκόπει. Ἦτο ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ὀμιλοῦντες ἢ γράφοντες φαίνονται πράγματι διδάσκαλοι, φιλοπρόσοδοι, φίλοι οὐ τινος δὴποτε περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα· ἐξ ἐκείνων οὕστινας νομίζει τις ὅτι πράγματι εἶνε ἔτοιμοι ἀφαιλοκεδεῖν νὰ θυσιασθῶσι ὑπὲρ παντὸς καλοῦ καὶ ὠφελίμου. Ἀφοῦ θεωροῦνται τοιοῦτοι, ἔρχεται ὁ μὴ περιτταῖς, δι' ἧς φθίνεται ἡ αὐτῶν δημοκροπία. Ὁ Δόξας τοῦ 1692 φαίνεται ὅτι περὶ ἐκπαιδεύσεως φροντίζει· ἀλλὰ διὰ μόνου τοῦ λόγου, καθότι πρό τι-νων ἐτῶν, τῷ 1673, ὁ Δόξας οὗτος, ἐπολέμει τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος! Ὁ Δόξα-ρᾶς, ὡς εἶδομεν, ἀφίνει τὸν μισθὸν ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, ἐνῷ ὁ Δόξας προσπαθεῖ, ὅλαις δυνάμεσιν, νὰ μὴ λάβῃ πλέον ὁ δημόσιος διδάσκαλος τὰ χρήματα τῆς Ἀναφωνη-τρίας καὶ, διὰ σοφιστικῶν ἐπιχειρημάτων προσε-πάθει νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι μόνον ἐπὶ εἰκοσιπενταε-τίαν ὑποχρεοῦτο τὸ Μοναστήριον νὰ χωρηγῇ τὰ 150 δουκάτα. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ κατήλ-θεν εἰς τὴν πόλιν, μετεχειρίσθη πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον μέσον, καὶ τὸ ζήτημα ἔρθατε μέχρὶ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. Τὸ Συμβούλιον τῶν εὐ-γενῶν ἀφ' ἑτέρου διαμαρτυρεῖτο κατὰ τοῦ ἱε-ράρχου. Ἄλλ' ἡ συνετὴ Ἀρχὴ ἀκούσασα ἀμ-φότερα τὰ διαμαχόμενα μέρη, ἀνεγνώρισε τὸ δίκ-αιον τοῦ Συμβουλίου καὶ ἀπέδειξεν ὅτι τὸ μο-ναστήριον ἦτο πικτρονικῶς δικαίωματι τῆς Κοινό-τητος καὶ ὅτι ἀείποτε ἔπρεπε τὸ Μοναστήριον νὰ πληρώνῃ τὰ 150 δουκάτα διὰ τὴν δημοσίαν ἐκ-παίδευσιν.

Ἐκ τῶν τότε ἐγγράφων δημοσιεύομεν τὸ ἐξῆς:

Adi 24 Giugno 1673 S. V.

L' Hl.mo et ecc. mo Prov. Gen. da Mar vedendo et uditi da una il S.r Nicolò Serigo come comesso delli Sp. bi Sig. Sindici di questa fede lissima Comunità ricercano dall' E. V. che con suo special decreto restino e- seguite le ducali dell' Ecc. mo senato di 9

Luglio 1667 con le cose annesse e conesse sicche imediante sia tenuto il Riv mo Mousignor Mitro- polita Giuseppe Doxa titolare di Sebastia et Ab- bate del Monastero della madona Anafonitra con- tare in questa nostra camera fiscal li du- cati cento e cinquanta applieati al mantenimen- to del Precettore et per l' avvenire continui sen- za alcuna oppositione guista la mente pubbli- ca al beneficio suo eterno concesso dalla Pubbl- ica manifcenza alla midesima osequiosa Co- munità per la pia e Civile educatione della gioventù, in tutto e per tutto conforme fu con- siderato all' E. S. Salvis.

Et dall' altra il sud. R. do Metropolitano Doxa protestando alle pretentione mosse dagli aversarii contro apunto la meute di Sua Se- re. tà m.ta esser licentiatto essendo che il decreto primo dell' Ill.mo Sig. Prov. Sagre- do dall' agravio alla persona del Re. do Mus- sura Abbate e Monaci del monastero di S. Zorzi, privi di merito di corrisponder li cen- to e cinquanta ducati per il mantenimento d'un Maestro che insegnì lettere alli figliuoli di abitanti in questa città, non eterne, ma a tempo cioè per li soli venti cinque anni oltre gli altri soliti agravii questo fu pro- posto con espressa dichiarazione per altre tan- to tempo et le ducali che investiscono il Rermo Doxa per remuneratione della sua longa Sirviù nel servitio di Candia parla- no per le sole ord.ne pensioni annesse all' abbazia, così che fosse tenuto farle dopo il spirare degli anni venti cinque che doveva subentrare nel possesso in conseguenza libe- ro della medesima contributione come spi- rata col possesso del Musura e tanto più quanto che l' istesso Il.mo Sig. Prov. Sa- grado pub.co istituto contradistiugue con po- sitiva dichiarazione sotto li 14 Aple 1624 che esso agravio sia personal non dell' abba- cia, ad tempus, e non eterno, che in con- sequenza spira con fenir dell' ultima pro- roga alla persona del Musura s monaci di S. Zorzi, considerandoci in oltre che quando sca- minasse tale agravio sarebbe trasgressa la pub- blica volontà che investisse Doxa sud. per ripas- sar i suoi bisogni. Mentre che la tenuità dell' entrata che non supplisse al mantenimento del luoco et monaci non meno che al culto di- vino et per le ragioni detti et allegate an- ca circa il stato in cui viene costituito esso mons. Doxa dalla dignità Archiepiscopale con- fessatagli d' ord.ne pubblico per i riguardi mol- to ben noti alla publica sapienza non haven-

do havuto massime ic medesimo per li servitii prestati per lungo spatio di tempo et in Armata et in Candia et in altri luochi dove è stato comandato benchè minima recognitione come per publici attestati e decretti chiaro si erede onde —S. E. in tutto ben inteso e maturamente considerato termina che detto R. mo Abbate Doxa debba contribuire annualmente in questa camera fiscal li ducati cento e cinquanta, come facevano gli Abbatì precessori in esecutione delle ducali dell' Ecc. mo Senato per esser poi contati al maestro della comunità, che fosse pro tempore iuxta la terminazione dell' Ec. mo Capello.

Andrea Valier Provr General da Mar.

Τῇ 22 Νοεμβρίου 1677 ὁ Προβλεπτής τῆς θαλάσσης Ἀνδρέας Κορνέο διὰ διατάξεως αὐτοῦ διατάττει καὶ τὸν Δόξαν νὰ δίδῃ εἰς τὴν Κοινότητα τὰ 150 δουκάτια.

(ἔπεται συνέχεια)

Σ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ.

I.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

Μὴ ἰδόντες τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου, δὲν δυνάμεθα νὰ μορφώσωμεν ἰδέαν τῶν συμβάντων ἢ ἐφαρμοττοντες περὶ τὴν ἐπισκόπησιν τούτων τὴν μέθοδον τῆς ἐπιστομονικῆς ἀναλύσεως καὶ ἐρεῦνης.

Παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ὑπερμεγέθης τοῦ ἡλίου σφαῖρα στρέφεται περὶ αὐτὴν ἐν 25 1/2 ἡμέραις καὶ ὅτι οἱ πλανῆται ἅπαντες στρέφονται ἐπ' ἑσῆς περὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ἐπιπέδου· παρατηροῦμεν ἔτι ὅτι ἡ τῶν πλανητῶν πυκνότης τοσοῦτω ἐστὶν ἀσθενεστέρα, ὥτ' μᾶλλον ἀπομακρύνεται οὗτος τοῦ ἡλίου· ἀποτελοῦνται δ' ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως ἐξ ἧς ἦτε Γῆ καὶ ὁ Ἥλιος. Συνιστώσιν ἄρα εὐρεῖαν οἰκογένειαν, ἧς εἶναι κατάδηλος ἡ ἀρχικὴ ἐνότης.

Τὸ σχῆμα τῆς σφαίρας τῆς Γῆς δεικνυσιν ὅτι ἡ ἑκτο σχηματιζομένη ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς καταστάσεως. Ταῦτ' οὐκ αὐτὸν εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν πλανητῶν. Ἡ μόνη ἀποδεκτὴ θεωρία περὶ τῆς κοσμογονίας εἶναι ἡ παριστώσα τοὺς πλανήτας διαδοχικῶς ἀποσπασθέντας ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τοῦ ἡλίου, ἐν ᾧ ἐποχῇ ὁ ἀσὴρ εὐτὸς διατελεῖ ἐν νεφελῶδει καταστάσει, ἐκτεινόμενος μέχρι τῶν νῦν τροχιῶν τῶν πλανητῶν. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ σχηματισμοῦ

τῆς Γῆς ἡ Ἡλιακὴ νεφελότης ἐξετείνεται μέχρι ἐνταῦθα καὶ ἐστρέφετο ἐν 365 ἡμέραις. Ἡ ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης ἀναπτυσσομένη ἐπὶ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς ὑπερμεγέθους σφαίρας τοῦ Ἥλου κεντρόφυξ δυνάμις ὑπερίσχυσε τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως καὶ ἡ διαφορὰ ἐπήρκεσεν ὥπως ἐκσπάσῃ δακτύλιον ἀτμῶν, ὅστις ἐξηκολούθει στρεφόμενος ἐν 365 ἡμέραις, ἐν ᾧ ἡ Ἡλιακὴ σφαῖρα ἐξηκολούθει συμπακνυομένη. Εἶτα καὶ οἱ τοιαῦτοι ἀτμοὶ, συμπακνωθέντες εἰς σφαῖραν μίαν, ἀπετέλεσαν τὴν σφαῖραν τῆς Γῆς, ὡς καὶ ἐτέρας σφαῖρας.

Ἡ Σελήνη σχηματίσθη ἀπὸ τῆς Γῆς ὥπως αὐτὴ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, καθ' ἣν ἐποχὴν αὕτη ἐξετείνεται μέχρις ἐκείνης καὶ ἐστρέφετο ἐν 27 ἡμέραις καὶ 7 ὥραις, χρόνον, ἐν ᾧ ἡ κεντρόφυξ δυνάμις ἰσοροπεῖ πρὸς τὴν βαρύτητα. Ἡ ἐπίγειος σφαῖρα διὰ τῆς παρόδου τῶν αἰώνων συνετέλλετο, αὐξανόμενης τῆς ταχύτητος, κατὰ γνωστὸν τῆς μηχανικῆς νόμον. Ἡ σήμερον ἀναπτυσσομένη κεντρόφυξ δυνάμις ἔχει πρὸς τὴν βαρύτητα ὡς 4 πρὸς 289 ἂν ἡ Γῆ ἐστρέφετο 17κις ταχύτερον, ἢ κεντρόφυξ δυνάμις θὰ ἐξισοῦτο πρὸς τὴν βαρύτητα καὶ τ' ἀντικείμενα δὲν θὰ εὕρισκον ἰσορροπίαν κατὰ τοὺς πρὸς τῷ ἰσημερινῷ τόπους. Κάτοικός τις ἐκεῖ πηδῶν ἀπὸ ὕψους ὀλίγων ἐλαττοστομ. θὰ κατέπιπτεν. Ἀκριβέστερον δὲ, οὐδεὶς θὰ ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Οὐδὲν ὄν ζῶν, οὐδὲν σῶμα θὰ ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ἰδίου βάρους. Ὁ λεπτιώτερος ἀνεμος θ' ἀφήρπαζε τὸ πᾶν. Οὐδεμία πόλις θὰ ἦν οἰκήσιμος. Αἱ κατὰ τὸν ἰσημερινὸν χώραι θὰ ἦσαν ἐντελῶς ἀκατοίκητοι. Δακτύλιος δὲ ὕδατος, ἀποσπασθεὶς τῆς θαλάσσης, λίθοι ἀποκοπέντες τῶν ὄρεων, κόνις ἀναρχομένη ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ἀντικείμενα παντοῖα θ' ἀπετέλουν τὴν ἐκεῖ ὄψιν τῆς Γῆς. Καὶ ἂν ἡ Γῆ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπείθετο φλοιώδης καὶ συνεπακνωτοῦτο ἔτι, ὁ οὕτω διὰ τῆς κεντρόφ. δυνάμεως σχηματισθεὶς δακτύλιος δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ συμπακνωθῇ καὶ αὐτὸς εἰς μίαν Σελήνην νέαν, στεφομένην περὶ ἡμᾶς ἐν τῇ ταχείᾳ περιόδῳ μιᾶς ὥρας καὶ 24 λεπτῶν.

Οὔτε δι' ἐτῶν ἀλλ' οὔτε δι' αἰώνων δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν τὸν ἄπειρον χρόνον, ἐν ᾧ ἡ φύσις ἀπειργάσατο τὸ κοσμικὸν σύστημα. Τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἐτῶν προστιθέμενα ἐπὶ ἑκατομμύριον, δεικνύσι μόλις τὰ δευτερόλεπτα τοῦ προαιωνίου ὥρολογίου τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ὁρᾷ τοὺς σχηματιζομένους κόσμους· οὕτω βλέπει τούτους λάμποντας πρῶτον δι' ἀσθενοῦς λάμψεως, ἀπαυγάζοντάς, εἶτα, ὥσπερ ὁ ἥλιος, ψυχραίνοντάς, διὰ κελιδῶν καλυπτομένων, μετέπειτα διὰ στεροῦ φλοιῶν περιβαλλομένων, ὑφισταμένους ἀνατροπὰς καὶ κατακλυσμούς φθινοῦ· ἐνεκα τῶν συνεχῶν κατακρυσμνήματων τοῦ

φλοιού. Βλέπει τούτους δεικνύοντας πλείστας ού-
λας, στερεοποιούμενους, βραδέως ψυχόμενους, λαμ-
βάνοντας ήδη από τοῦ Ἡλίου τὸ φῶς καὶ τὴν
θερμότητα, συνοικιζόμενοι ὑπὸ ζώντων ὄντων, φι-
λοπόνων, μετασχηματίζοντων τὴν ἐπιφάνειαν καὶ
ἀνασκαλευόντων τὰ σπλάγνα τῆς γῆς, ἢν οἰκοῦ-
σι, μέχρι οὗ ἐξαντληθῇ τέλεον ἡ γονιμότης
ταύτης, μέχρι οὗ φθάσῃ εἰς τὸ γῆρας, εἰς τὸν
θάνατον καὶ καταρρεύσῃ, ὥσπερ τάφος ὑπὸ τὴν
ἡμερίαν τῆς αἰωνίας νυκτός.

Ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ἡ ἐπίγειος σφαῖρα κατέρ-
ρεεν ἐν τῷ χώρῳ ἐν καταστάσει ὑπεργέθους χη-
μικοῦ ἐργαστηρίου. Κατακλυσμός διηλεκτῆς βράζον-
τος ὕδατος, ἔπιπτεν ἀπὸ τῶν νεφῶν ἐπὶ τοῦ φλε-
γομένου ἐδάφους καὶ ἀνῆρχετο εἰς ἀτμὸν πρὸς
τὴν ἀτμόσφαιραν, ὅπως πάλιν καταπέτῃ. Ὅτε
ἡ θερμοκρασία κατέστη κατωτέρα τῆς τοῦ βρά-
ζοντος ὕδατος, οἱ ἀτμοὶ τοῦ ὕδατος ἀνελίθησαν
καὶ κτεκροημίσθησαν. Κατὰ τὰς φερεῖς ταύτας
διαταράξεις ὁ γήινος φλοιὸς, πολλάκις συντρίβει·
ἐκ τῶν σπασμῶν τοῦ κεντρικοῦ πυρὸς, ἐξήμυσ-
σε φλόγας, καὶ τὰ ἡραίστεια ἀνέδυσαν ἄνω τῆς στάθ-
μης τῶν θερμῶν θαλασσῶν. Οὕτως ἀνεφάνισαν αἱ
πρῶται νῆσοι διὰ τῆς ἡραιστιώδους δ' ἐνεργί-
ας ἐπῆρχετο ἡ σύζευξις τῶν νήτων καὶ οὕτως
ἀποτελέσθησαν αἱ ἡπειροὶ. Τ' ἀρχικὰ φυτὰ, τὰ
φύκη ἀδρανῶς ἐπέπλεον ἐν τῷ ὠκεανῷ. Παρερχο-
μένων τῶν αἰώνων, ἤλατοῦτο ἡ τραχύτης τοῦ
φλοιοῦ τῆς Γῆς καὶ ἤρξαντο βελτιοῦμεναι αἱ σχέ-
σεις τῆς ζωῆς. Τὰ ὄντα ἐπολλαπλασιάζοντο· τὰ
ὄργανα αὐτῶν, πρῶτον ἀμβλέα καὶ ἀτελῆ, κα-
ύσταντο μᾶλλον ἀνεπτυγμένα καὶ κινητικώτερα.

Ἡ πρώτη ἡλικία τῆς ζωῆς, καθ' ἣν αὖτις ἐμ-
φαίνεται διὰ τῶν φυτῶν καὶ ὀστρακοδέρμων ὑ-
πολογίζεται διαρκέσασθαι ἐπὶ 0.53 τοῦ χρόνου, ὅ-
στις διέρρευσε ἀπ' ἧς ἐποχῆς ἡ Γῆ κατέστη οἰ-
κήσιμος μέχρι τῆς νῦν ἐποχῆς.

Ἡ δευτέρα περίοδος διακρίνεται διὰ τὴν ἀνά-
πτυξιν τοῦ φυτικοῦ βασιλείου καὶ τοῦ τῶν ἰχθύ-
ων καὶ ὑπολογίζεται καταλαβούσα τὰ 0.31 τοῦ
χρόνου. Βραδύτερον τὰ μεγαλοπρεπῆ κωνοφόρα φυ-
τὰ καλύπτουσι τὸν φυτικὸν κόσμον, ἐν ᾧ τ' ἀ-
πειροπληθὴ σαυρικά ἐρπετὰ καλύπτουσι τὸν ζωι-
κὸν κόσμον, διήρκεσε δὲ ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐπὶ 0.12.
Ἡ Γῆ τότε ὤκειτο ὑπὸ τερατοδῶν ὄντων, εἰς ἀ-
παύστου· μάχας διατελούντων, ἐν μέσῳ τῶν ἀδα-
μάστων στοιχείων.

Οὕτως ἰδοὺ μετὰ τὴν πυκνότητα τῆς Γῆς, ἰδοὺ
κατὰ τὰ ἐνενήκοντα καὶ ἑξ ἑκατοστὰ (0.96)
τοῦ χρόνου ἡ Γῆ οἰκηθεῖσα ὑπὸ ζωσῆς φύσεως λί-
αν διαφόρου ἐκείνης, ἥτις ἐξοφάλλει σήμερον αὐ-
τὴν· ἰδοὺ ἐπὶ χρόνον τοσοῦτον οἰκηθεῖσα ὑπὸ δύ-
νάμειος φοβεράς, τερατώδους καὶ χονδροειδούς, τίς
τότε θ' ἀποτέλλετο νὰ ἐγείρῃ τὸ μυστήριον τοῦ

μέλλοντος καὶ νὰ προμαντεύτῃ τὴν ἀγνωστον ἐπο-
χὴν, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐπεφάνετο ἐ-
πὶ τοῦ πλανήτου τῆς Γῆς μεταμορφουμένης;

Ἡ τρίτη περίοδος ἀποτυπώνεται διὰ τῆς ἐμφα-
νίσεως τῶν μαστοπόρων καὶ ἐν γένει τῶν ζωι-
κῶν εἰδῶν, περιέχουσα φυσικὰς τινὰς σχέσεις πρὸς
τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ταύτης ἡ διάρκεια δὲν ὑπε-
ρέβη τὰ 0.03 τῆς ὅλης διαρκείας.

Ἡ τετάρτη τέλος ἡλικία ἶδε τὴν γέννησιν τῶν
ἀνθρώπων καὶ τὴν τῶν ὀπωροφόρων δένδρων Αὐ-
τῇ δὲν ἀποτελεῖ οὐδὲ τὸ ἐν ἑκατοστὸν (0.04)
ἐν τῇ κλίμακῃ τοῦ χρόνου.

Πόσον αἱ μεγαλοπρεπεῖς αὗται θεωρίαι ἐξαίρουσι
καὶ ἐκλιμπρύνουσι τὰς περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ
Πανσόφου αὐτοῦ Δημιουργοῦ ἰδέας! Νομίζομεν ὅ-
τι ἀρκούντως δῆθεν ἀνερχόμεθα εἰς τὸ παρελθόν,
θεωροῦντες τὰς γηραιὰς πυραμίδας, εἰσέτι ὀρθίας
ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς Αἰγύπτου, θεωροῦντες τοὺς
ὀβελίτους, κεχαρμένους δι' ἱερογλυφῶν, τοὺς
ἀφόνους ναοὺς τῆς Ἀσσυρίας, τὰς ἀρχαίας τῶν Ἰν-
διῶν παγόδας, τὰ εἰδῶλα τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Πε-
ρου, τὰς παναρχαίους παραδόσεις τῆς Ἀσίας καὶ
τῶν Ἀρίων, τ' ἀρχαιότατα ὄργανα τῆς λιθίνης
ἡλικίας, τὰ ἐκ χαλαζίου ὄπλα, τὰ βέλη, τ' ἀ-
κόντια, τὰς μαχαίρας τῆς ἀρχικῆς βαρβαρότητος
Μόλις τολμῶμεν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ δέκα χιλιά-
δων — εἴκοσι χιλιάδων ἐτῶν Ἀλλ' ὀποιογί-
ζοντες μόνον ἑκατὸν χιλιάδας ἐτῶν διὰ τὸ ἀν-
θρώπινον γένος, οὕτω βραδέως προβαῖνον εἰς τὴν
πρόσδον, τί νὰ φαντασθῶμεν ὅτι συνέβαιναν κατὰ
τὸ διάστημα τῶν προηγηθέντων αἰώνων εἰς τὴν
ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου;

ὑπολογίζοντες μόνον 100,000 ἐτῶν διὰ τὴν τε-
τάρτην ἡλικίαν, ἐν ᾗ ζῶμεν, βλέπομεν ὅτι ἡ τρί-
τη περίοδος θὰ ἐξετείνετο ἐπὶ 300,000 ἐτῶν·
ἡ δευτέρα ἐπὶ 1.200.000 ἐτῶν, ἡ δὲ πρώτη ἐπὶ
πλέον τῶν 10.000.000 ἐτῶν. Ἀθροισμ.: 12,000,
000. ἐτῶν.

Καὶ τί εἶναι ἡ γενικὴ αὕτη ἱστορία τῆς σφαί-
ρας, ἀπ' οὗ ἐχρειάσθησαν 350 ἑκατομμύρια ἐτῶν,
ἵνα ἡ Γῆ καταστῇ στερεά, καταδιβαζομένης εἰς 200
βιθμοὺς τῆς ἐξωτερικῆς θερμοκρασίας; Καὶ πόσα
δὲ ἑκατομμύρια πρέπει εἰσεῖν νὰ προσθέσωμεν πρὸς
παράστασιν τοῦ χρόνου, τοῦ παρελθόντος μεταξύ
τῆς θερμοκρασίας 200 καὶ τῆς τῶν 70, μεγίστου
θροῦ τοῦ δυνατοῦ τῆς ὀργανικῆς ζωῆς;

Ἡ ἀκριβὴς καὶ ἐπιστημονικὴ ἐρευνᾶ τῆς ἱστο-
ρίας τῶν κόσμων, παρέχουσα τοσοῦτον ἐκπληκτι-
κὰ ἐξαγόμενα, ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ κατανοήσωμεν
τὴν αἰωνιότητα, νὰ ἀσθανώμεν τὸ ἀναρχον, τὸ
ἀπειρον καὶ ἀτελεύτητον τὸ παντιδυναμικὸν καὶ ἀβί-
βητον, τὸ ὑπέρτατον καὶ πανάγαθον τοῦ Δημι-
ουργοῦ μεγαλείον καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Γῆς ταύτης ἀν-
θρώπινην μηδαιμότητα.

II.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

Πάντες σήμερον θαυμάζομεν τὰς καλλονὰς τῆς ἐπιγείου φύσεως, τοὺς χλοερούς λόφους, τοὺς μυρμινοὺς λειμῶνας, τὰ κελαρρύνοντα ρυάκια, τὰ μυστηριώδη σκιαρὰ ἄλση, τοὺς ὑπὸ τοῦ ἄπματος τῶν πτηνῶν ἐμψυχουμένους ἀνθρώπους, τὰ παγετοὺς ἐστεμμένα ὄρη, τὸ ἀχνεὺς τῶν θαλασσῶν, τὴν θερμὴν τοῦ ἡλίου δύσιν ἐν περιχυτοῖς καὶ περιποφύροις νέφεσι, τὴν τοῦ ἡλίου πρωινήν ἀναλαμπὴν ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων, ὅταν αἱ πρῶται τῆς ἡμέρας ἀκτῖνες ὑποφρίσσωσιν ἐν ταῖς φαιαῖς ἀτμοῖς τῶν πεδιάδων.

Θαυμάζομεν τ' ἀνθρωπίνων ἔργα, τὰς τολμηρὰς ὁδοποιοῦν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ὅρου εἰς ἄλλον, ἐφ' ὧν ἐπιτρέχει ὁ ἀτμός· τὰ πλοῖα, θαυμασιὰ σχεδιάσματα, διασχίζοντα τὸν ὠκεανόν, τὰς περιλαμπεῖς καὶ ζωηρὰς πόλεις, τὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς ναοὺς, τὰς βιβλιοθήκας, μουσεῖα τοῦ πνεύματος, τὴν γλυπτικὴν καὶ γραφικὴν τέχνην, ἐξιδεαζούσας τὴν πραγματικότητά· τὰς μουσικὰς ἐμπνεύσεις, ὑφ' αἷς ἐπιλανθανόμεθα τοῦ χαμαιπετοῦς τῶν ἐπιγείων· τὰ ἔργα τῆς διανοίας, διασκοποῦντα τὰ μυστήρια τοῦ κόσμου καὶ μεταρσιοῦντα ἡμᾶς εἰς τὸ ἄπειρον. Πλὴν αὕτη ἅπασα ἡ καλλονή, ταῦθ' ἅπαντα τὰ ἄνθη, ἅπαντες οὗτοι οἱ καρποὶ θ' ἀφανισθῶσιν... Ἡ Γῆ ἐγεννήθη, ἄρα θ' ἀποθάνῃ.

Ἡ Γῆ θ' ἀποθάνῃ εἴτ' ἐκ γήρατος, εἴτ' ἐκ κατανάλωσης τῶν ζωτικῶν αὐτῆς στοιχείων εἴτ' ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου ἐκλείψεως, ὑφ' οὗ τὰς ἀκτῖνας ἡ ζωὴ αὐτῆς ἐξήρηται. Ἔτι δύναται ν' ἀποθάνῃ ἐκ συγκρούσεως πρὸς τι οὐράνιον σῶμα, συναντῶν αὐτὴν ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ· ἀλλὰ τὸ τέλος τοῦτο εἶναι τὸ πάντων ἀπιθανώτερον, εἴτε βουλῇ τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ ἐπιβλέποντος ἐπὶ τὴν Γῆν καὶ ποιοῦντος αὐτὴν τρέμειν.

Δυνατὸν ν' ἀποθάνῃ καὶ ἐκ θανάτου φυσικοῦ, ἥτοι ἐκ τῆς ἀπαύστου ἀπορροφήσεως τῶν ζωικῶν αὐτῆς στοιχείων. Ὅντως καταφνήξῃ ἐστιν ἡ τοῦ αἵματος καὶ ὕδατος ἐλάττωσις. Ὅτε ὠκεανὸς καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα διετέλουν ἄλλοτε ἐν ἀξιολογωτέρᾳ καταστάσει Ὁ γῆινος φλοιὸς εἰσέδυσσε διὰ τῶν ὑδάτων, χημικῶς κοινωνούντων πρὸς τοὺς βράχους. Εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς σφαίρας εἰς 10 χιλιομέτρων βάθος προσεγγίζει τῇ τοῦ βράζοντος ὕδατος, καὶ παρὰ τὴν πρὸς τὴν περαιτέρω τοῦ ὕδατος καθόδον. Τὸ ὀξυγόγον, τὸ ἄζωτον καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὰ συνιστάμενα τὴν ἡμετέραν ἀτμόσφαιραν, φαίνονται ὑφιστάμενα βραδυτέραν τὴν ἀπορρόφισιν. Κρίνεται δὲ δύναται νὰ προῖδῃ διὰ τῆς οὐίχλης τῶν αἰώνων τὴν λίαν ἐπὶ ὀπέχουσαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Γῆ, ἐστερημένη τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ αἵματος, ἀμύνοντος αὐτὴν κατὰ τοῦ ψύχους τοῦ χώρου, θ'

ἀποφυγῇ ὑπὸ τοῦ ὕπνου τοῦ θανάτου. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων αἱ χιονοστιβάδες θὰ κατέλθωσιν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν πεδίων καὶ κοιλάδων, φυγαδεύουσαι ἀπὸ τούτων τὴν τε ζωὴν καὶ τὸν πολιτισμόν καὶ παραμορφοῦσαι κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν πόλεις καὶ ἔθνη. Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ καὶ κίνησις θὰ περικλεισθῶσιν ἀνεπισιθῆτως πρὸς τὴν τροπικὴν ζώνην. Ἡ Πετροῦπολις, τὸ Βερολίνον, τὸ Λονδίνον, οἱ Παρίσιοι, ἡ Βιέννη, ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Ρώμη θὰ κοιμηθῶσι διαδοχικῶς ὑπὸ τὸ αἰώνιον αὐτῶν σάβανον. Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας μάτην θὰ ζητῶσιν οἱ ἐπιόντες τὴν τοποθεσίαν καὶ τὰ ὄρια τῆς Ρωσσίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, Ἰταλίας, τῆς Ἰσπανίας, τῆς Ἑλλάδος, Αἰπυργίας, θάμεταμορφωθῶσι καὶ ὁ γεωγραφικὸς χάρτης θὰ μετασχηματισθῇ. — Δὲν θὰ ζῇ δὲν θ' ἀναπνέῃ τις ἡ παρὰ τῇ ἱσημερινῇ ζώνῃ, μέχρις οὗ ἡ τελευταία ἀνθρωπίνη οἰκογένεια, ἥδη ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης, ἔλθῃ νὰ ἐπικαθεσθῇ ἐπὶ τῆς ὀχθῆς τῆς τελευταίας θαλάσσης, ὑπὸ τὰς ἀσθενεῖς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὅστις ἥδη δὲν θὰ φωτίζῃ ἐδῶ κάτω ἢ τὰρον κινητῶν, στρεφόμενον ἀνοήτως περὶ φῶς ἀνωφελές καὶ θερμότητα ἄγονον.

Φαίνεται ὅτι ἡ ἡμετέρα γείτων Σελήνη, νεωτέρα οὖσα τῆς Γῆς, ὡς θυγάτηρ ταύτης, μᾶλλον τυγχάνουσα εὐκίνητος καὶ ἀσθενῆς, ἥδη ἀπόλωλε τὸ πλεῖστον τῶν ῥευστῶν αὐτῆς καὶ ἀερίων, διότι οἱ ἐν αὐτῇ ἀπειροπληθεῖς κρατῆρες δὲν δύναται νῦν νὰ ἐξεμέσωσι τὰ διακεκαυμένα σπλάγχνα τῶν κατὰ τὰς σπασμωδικὰς αὐτῶν διαταράξεις, ὥσπερ καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Σεληνιαία ἀτμόσφαιρα ἦν ἀσυγκρίτως πυκνοτέρα τῆς σημερινῆς.

Ἰσως ἐντεῦθεν παραστῶμεν πρὸς τῆς ἀγωνίας τῶν τελευταίων φυλῶν τῆς Σεληνιακῆς ἀνθρωπότητος, ἀγωνιζομένης ἐναντίον τῆς δρώσεως τοῦ ψύχους καὶ τοῦ θανάτου. Ἀ! ἂν οἱ γείτονες ἐκεῖνοι τοῦ ὑψανοῦ ἡδύναντο νὰ διαλεχῶσιν ἡμῖν καὶ ἀφηγηθῶσι τὴν ἱστορίαν των!...

Ὁ πλανήτης Ἄρης, προγενέστερος τῆς Γῆς, εἶναι ταύτης μικροτερος καὶ φαίνεται μᾶλλον προκεχωρηκὸς εἰς τὴν μεταβολὴν, διότι αἱ θάλασσαι αὐτοῦ δὲν κατέχουσι τὰ τρία τέταρτα τῆς σφαίρας, ὥσπερ τῆς Γῆς, ἀλλὰ φθίνονται ὡς μακρὰ καὶ στενὰ λωρίδες. Ἀναμφισβήτητος ἡ Ἀρήιος ἀνθρωπότης ἥδη ἀφίκετο εἰς τὸ ἀπόγειον αὐτῆς ἐν ᾧ ἡμεῖς δὲν ἐξήλθομεν ἔτι τῆς παιδικῆς καὶ βραδύρου καταστάσεως.

Ἀλλ' ἴσως ἡ Γῆ ζῇ ἐπὶ χρόνον ἱκανόν, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου ἐκλείψεως. Ἡ μετ' ἡμῶν ἐστὶ πάντοτε ἡ αὐτὴ τῇ ἀληθείᾳ (ὁ ἐκ ψύχους θάνατος). Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιόδῳ ἡ φύσις ἐκφυλάσσει ἡμῖν χιλιάδας τινὰς ἐτῶν ὑπαρξίν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ διὰ τῶν χιλιάδων τῶν αἰώνων θ' ἀπαριθμηθῶμεν τὰ στάδια τοῦ μέλλον-

τος Ἡ ἀνθρωπότης θὰ μετατραπῇ, θὰ μεταμορφωθῇ φυσικῶς καὶ ἠθικῶς πρὶν ἢ προσπελάσῃ εἰς τὸ ἐκυτῆς ἀπόγειον, πολὺ πρὶν παρκατάσῃ.

Ὁ ἥλιος θ' ἀποσβεσθῇ. Σταθερῶς ἀπόλλυσι μέρος τῆς ἐκυτοῦ θερμότητος, διότι ἡ δύναμις ἣν ἀναλίσκει κατὰ τὴν ἀκτινοβολήσιν αὐτοῦ εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἀκατανόητος. Ἡ ἀπὸ τοῦ ἀστέρος τούτου ἐκπεμπομένη θερμότης θὰ ἐπὶνεγκεν καθ' ὥραν βρασμὸν 1.900.000 μυριάμετ. κύβων ὕδατος ὑπὸ θερμοκρασίαν πάγου. Ἀπῆλξ σχεδὸν ἡ θερμότης αὕτη ἀπόλλυται ἐν τῷ χώρῳ. Ἡ ποσότης, ἣν οἱ πλανῆται παρεργόμενοι λαμβάνουσι καὶ χρησιμοποιοῦσι πρὸς συντήρησίν των, εἶναι ἀσήμαντος πρὸς τὴν ἀπολλυμένην ποσότητα. Ἰσχεῖ πρὸς τοῦτο νὰ φαντασθῶμεν ὑπερμεγέθη σφαῖραν, περικυκλωμένην τὸν ἥλιον καὶ ὁμοκέντρον αὐτῶν αὐτῷ καὶ ἡ; ἡ ἐπιφάνεια εὐρίσκεται ἐν ἡ ἀποστάσει ἡμεῖς εὐρίσκόμεθα, ἤτοι 37 ἑκατομ. λευγῶν. Ὁ δίσκος τῆς Γῆς ἔσται πρὸς τὴν ὀλικὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὑπερμεγέθους ταύτης σφαίρας ἐν τῇ σχέσει τοῦ 1 πρὸς 2.300.000.000. Οὕτως ἡ εἰς τὸ ἄπειρον ἀφιεμένη ἥλιακὴ θερμότης εἶναι 2.300.000.000. μεζῶν ἐκείνης, ἢ ἡ ἡμετέρα σφαιρα ἀποδέχεται καὶ χρησιμοποιεῖ. Πάντες οἱ πλανῆται ἡνωμένοι δὲν ἀποδέχονται ἢ ἀπειροελάχιστον μέρος τῆς ἀπείρου ταύτης ἀκτινοβολήσεως.

Ἄν ὁ ἥλιος ἐξακολουθεῖ συμπυκνούμενος μετὰ ταχύτητος ἐπαρκούς πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς τοσαύτης ἀπωλείας τῆς θερμότητος αὐτοῦ, ἢ ἂν ἡ βροχὴ τῶν ἀερολίθων, ἣτις ἀπαύστως πίπτει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, εἶναι ἐπαρκούσα πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς διαρροῆς, ὁ ἥλιος δὲν ψύχεται ἔτι, ἀλλ' ἐν περιπτώσει ἐναντία, ἡ περίοδος τῆς ψύξεως αὐτοῦ ἤρξατο. Τοῦτο δὲ θεωρεῖται πιθανώτερον ἔνεκα τῶν κηλίδων, τῶν περιοδικῶς αὐτὸν περικαλυπτούσῳ, αἵτινες δὲν ἐξηγῶνται ἢ ὡς ἐκδήλωσις τῆς ψύξεως αὐτοῦ. Ἐλεύσεται ἡμέρα, καθ' ἣν αἱ κηλίδες αὐτοῦ θ' ἀποβῶσι πλείονες· τότε ἄρξονται παρμορφῶσαι τὴν ἥλιακὴν σφαῖραν. Διὰ τῶν αἰώνων τὸ σκότος θ' αὐξάνει βαθμηδόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κανονικῶς.

Οἱ προσεχεῖς αἰῶνες πολλάκις ὀφονται τὸν ἥλιον ἀποσβεσνόμενον καὶ ἀναφωτιζόμενον μέχρι τῆς ἡμέρας ἡ ψύξε; θὰ καταλάβῃ ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ἐπιφάνειαν. Τότε αἱ τελευταῖαι διαλείπουσαι καὶ ὠραὶ ἀκτίνες θὰ ἐκλείψωσι διὰ παντός, ἡ δὲ ἄπερος πυρίκαυστος σφαῖρα θὰ κατασκαφισθῇ καὶ δὲν θὰ ἐπανέλθῃ ποτὲ πλέον, ἵνα τέψῃ τὴν φύσιν διὰ τῆς γλυκειᾶς τοῦ φωτός εὐεργεσίας. Εἶναι τὸ τέλος τῶν αἰώνων, ψαλὲν ἐπὶ τῆς ἐλαφροῦς λύρας τοῦ ἀοιδοῦ Ρολλά.

Μηδὲν! μηδὲν! Ἴδου τὸ ἄπειρον σου σκότος.

Ἴδουμιν ἤδη ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ πέντε καὶ εἴς κοσιν ἀστέρας λάμποντας σπασμωδικῶς καὶ εἰς τε περιπίπτοντας εἰς ἀπόσβεσιν, προσομαίαν τῷ θανάτῳ· λαμπροὶ ἀστέρες, εἰς ἡχαίρετίσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤδη ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ ἥλιος εἶναι ἀστήρ, ἄρα θὰ ὑποστῇ τὴν μοῖραν τῶν ἀδελφῶν του.

Οἱ ἥλιοι, ὥσπερ οἱ κόσμοι, δὲν γεννῶνται ἢ ἵνα ἀποθάνωσι, καὶ ἐν τῇ αἰωνιότητι ἡ μικρὰ αὐτῶν πορεῖα δὲν διαρκεῖ ἢ ὡς τὸ διάστημα μιᾶς πρωίας.

Τότε ὁ ἥλιος, ἀστὴρ πλέον σκοτεινός, ἀλλ' εἰσέτι θερμὸς, ἡλεκτρικὸς καὶ φωτιζόμενος σποράδην ἐκ τῆς ἀναλαμπῆς τῆς μαγνητικῆς ἡύρας, ἔσται ὑπερμεγέθης κόσμος, οἰούμενος ὑπὸ παρὰδόξων ὄντων.

Περὶ αὐτὸν θὰ ἐξακολουθήσωσι στρεφόμενοι οἱ πλανητικοὶ τάφροι, μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ ἥλιακὴ δημοκρατία ἀπαξάσασα ἀπολειφθῇ ἀπὸ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς καὶ ἐξαφανισθῇ, ὅπως παρὰχωρήσῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς ἕτερον κοσμικὴν συστήματα, εἰς ἕτερου ἡλίους, ἀλλοίους γαῖας, ἀλλοίους ἀνθρωπότητας, διαφορετικὰ σώματα, ἐτέρας, ψυχὰς, διαδόχους ἡμῶν ἐν τῇ παγκοσμίῳ καὶ αἰωνίᾳ ἱστορίᾳ....

Ἦ ἀναρχε, ἄπειρε, ἀτειεύτηκε, Πάνσοφε, Παντοδύναμε, Πανάγαθε τοῦ Παντός Δημιουργέ, ὁπόσον δίκαιον εἶχεν ὁ μεγαλοφυῆς Νεύτων, ἀποκαλυπτόμενος μετὰ σεβασμοῦ πάντοτε, ὅσας ἡκουε προφρόμενον τὸ μέγα καὶ φοβερόν, ἀλλὰ γλυκὺ καὶ ἀγαθὸν Σου ὄνομα... Μέγας εἶ Κύριε καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων Σου!

Η. Γ. ΚΟΚΚΟΛΗΣ.

ΤΩ ΠΟΙΗΤΗ ΤΩΝ «ΕΙΚΟΝΩΝ»
ΓΕΩΡΓΙΩ ΜΑΡΤΙΝΕΛΗ

Τίς εἰκονίζει μὲ εὐγενῇ καὶ θαυμαστὴν χροαφίδα τὴν ἀσχοῦσαν, ἀλλ' ἐνδοξον εἰς τρόπαια πατρίδα; Καὶ τίς εἰς πᾶσαν τῆς Κλειοῦς ἐνέγραψε σελίδα· Ἐν ὄνομα τῶν Τέκνων της, τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα;

Ἐπὶ τὴν μαῦρην κύψισαν ἐν τέλει καταιγίδι
Αἱ μούσαι ἐγκατέλειπον τῶν φώτων τὴν κοιτίδα,
Ἀλλὰ δὲν ἐγκατέλειπον ὁ Ἕλλην τὴν ἀσπίδα
Κ' ἐφάνη πάντοτ' ἄξιος υἱὸς τοῦ Λεωνίδα.

Ἡ τόλμη του ἐξέπληξε τὴν γῆν μέχρι περάτων
Κ' ἐβίβασε πλῆκτον του ν' ἀγωνισθῇ ἡ Δύσις·
Πλὴν φεῖ! καὶ πάλιν δυστυχῆς τῶν τόπων του θαυμά-
Καρτός ὑπῆρξεν πλεῖστα γῆς ἀτόνου, ζυμώθηκε
Εἰς πάλιν ὑπεράφωτον μὲ ἡμιθῶν αἵμα.....

Ἦ Μαρτινέλη! ἄξιον τῆς λύρας σου τὸ θέμα.

Π. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

«ΤΑ ΚΑΤΑ ΠΕΤΡΟΝ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΝ, ΔΙΗΓΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ Ι. Γ. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ.»—Οὐχὶ τὸ πρῶτον ἤδη ὁ ἐκ Κερκύρας νεαρὸς φοιτητὴς τῆς φιλολογίας κ. Ἰωάννης Σπηλιόπουλος παρουσιάζεται εἰς τὸ δημόσιον ὡς διηγηματογράφος. Φοιτῶν ἔτι ἐν τῷ Γυμνασίῳ ἕνεκα τῆς ἐμφύτου αὐτῷ τάσεως πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πνευματικῆς ἐργασίας ἤρξατο τῆς μεταφράσεως διηγημάτων. Μετ' ἐπιμονῆς δὲ φιλοτίμου ἠκολούθησεν ἐκδίδων πρωτότυπα διηγήματα, δράματα πρωτότυπα ἔμμετρα, ποιήματα λυρικά εἰς τε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Γαλλικὴν, διεκρίθη δὲ καὶ ὡς ἰσχυρὸς δημοσιογράφος. Ἀλλ' εἰ καὶ τοσοῦτον ἐνῶρις καὶ ταχέως τοσαῦτα παρήγαγεν ἀξιόλογα πνευματικὰ προϊόντα ὁ Ι. Σπηλιόπουλος, ὑπῆρξε πάντοτε θυμὰ μαύρης τύχης, σκληροῦ πεπρωμένου. Οὐδενὸς ποτε τυχῶν προστάτου, πάντοτε δὲ παραγνωρισθεὶς παρὰ τῆς κοινωνίας καὶ καταδιωχθεὶς ἀμειλίχως ὑπὸ τῆς κακῆς αὐτοῦ τύχης, διετέλεσεν ἄγνωστος ὁ καθ' ὅλα ἄριστος οὗτος νέος, ἐν ᾧ ἕτεροι δι' ὁμοίων ἔργων ἔχουσιν ἤδη δημιουργήσει ὄνομα καὶ ἐξασφαλίσαι τὸ στάδιον αὐτῶν. Ἀναστρεφόμενος διηνεκῶς ἐν ταῖς μύσαις, ἃς ὑπεραγαπᾷ ὁ κ. Σπηλιόπουλος, ἐξακολουθεῖ μετὰ θαυμαστῆς ἐπιμονῆς, μὲ ὅλην τὴν καταδρομὴν τῆς τύχης, ἐργαζόμενος ἀθορύβως καὶ μειδιδῶν, καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ ἐργασία θὰ ᾔτο ἀφθονωτέρα, ἂν ὁ ἀτυχὴς νέος δὲν ἐλάμβανε κλίριον τραῦμα κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς σταδιοδρομίας αὐτοῦ. Μὴ τυχῶν ὑποτροφίας οὐδεμιᾶς ἐκ τῶν τοσούτων κληροδοτημάτων τῆς Κερκύρας, ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἵνα σπουδάσῃ τὴν φιλολογίαν, ἄνευ χρημάτων, ἄνευ συστάσεων, ἄνευ προστασίας, θυσιάζων πλείστας ὥρας καθ' ἑκάστην, ἵνα πορίζηται τὸν ἄρτον του. Ἐντεῦθεν ἀπ' ἀρχῆς αἰεὶ ἐγενεῖς αὐτοῦ ἐλπίδες ἐματαιοῦντο καὶ ἡ εὐαίσθητος αὐτοῦ καρδία ἐπλήγη θανασίμῳ. Ἀλλεπάλληλοι εἶτα δυστυχίαι ἐπελθοῦσαι κατ' αὐτοῦ, ἐς μὲν ὥρουν τὸν γλυκύν, τὸν εὐαίσθητον, τὸν μελαγχολικόν, τὸν συμπαθῆ, τὸν ῥωμαντικόν, τὸν μισανθρωπικόν ἐκείνον χαρακτῆρα, οἷος παρουσιάζεται διὰ τοῦ νέου αὐτοῦ διηγήματος. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀναπολεῖ ἐν σμικρῷ τὸ «Κατὰ Παῦλον καὶ Βιργιλίαν» ἀριστοτέχνημα τοῦ Saint Pierre. Το ἔργον τοῦ κ. Σπηλιόπουλου εἶναι λυρικώτατον, πλῆρες ποιητικῆς φαντασίας, ῥωμαντικότητος, γλυκειάς καὶ περιπαθοῦς μελαγχολίας, καλλιλογίας, περιλαμβάνον πολλὰς πικρὰς ἀληθείας. Ὁ ὧντος Ἐρως τοῦ Παύλου καὶ τῆς Μαρίας περιγράφεται συγκινητικώτατα. Παρατηροῦμεν ὅμως ὅτι ὁ εὐφυὴς συγγραφεὺς ἠδύνατο νὰ δώσῃ ποικιλίαν τινὰ ἐν

τῷ διηγήματι αὐτοῦ, παρεμβάλλων διαφόρου εἶδους ἐπεισόδια, ἵνα διακόπτῃ οὕτω τὴν περιπαθῆ μελαγχολίαν, τὴν διήκουσαν δι' ὅλου τοῦ διηγήματος, καθ' ὅσον ὁ διὰ τῆς ποικιλίας ἀνευρίσκων καὶ ἀφικνούμενος εἰς τὴν ἐνότητα οὗτος θεωρεῖται δεινὸς καλλιτέχνης. Ἀλλ' ἡ κίθαρις τοῦ κ. Σπηλιόπουλου δὲν δύναται ἢ μόνον πενθίμους στόνους νὰ ποδώσῃ. Τοιοῦτον ἐμφορῶσεν αὐτὸν αἱ δυστυχίαι καὶ ὁ κόσμος, ὅστις τὸν κατεδίωξε, τὸν παρεγνώρισε, τὸν ἐπότισε χολὴν καὶ δηλητήριον, τὸν ἐγκατέλιπε, τὸν ἀπῆλπισε. Τὰ πλείστα τῶν ἐν τῷ διηγήματι τούτῳ ἐκτιθεμένων ἀποτελοῦσιν ἀληθῆς ἱστορίαν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως. — Συνιστῶντες δὲ νῦν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ μικροῦ τούτου κομφοτεχνήματος, ἐνθα μετὰ χάριτος, χρωματισμοῦ, λυρικότητος περιγράφεται εἰς ἀληθείας καὶ ἰσχυρότατος ἀγνὸς ἔρως ματαιωθείς, προλεγόμεν ὅτι καὶ ἕτερα λαμπρὰ διηγήματα θέλει παραγάγῃ τὸ γόνιμον πνεῦμα τοῦ κ. Σπηλιόπουλου. Ἐπὶ ταύτῃ δὲ τῇ εὐκαιρίᾳ παρακαλοῦμεν τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Μορσενιγαίου κληροδοτήματος Κερκύρας ἵνα κατὰ τὸ ἐλευσόμενον ἔτος, ὅταν θάποστείλῃ ἀρκετοὺς ὑποτρόφους πρὸς σπουδὴν, προτιμήσῃ ἀντὶ νέων ἀμφιβόλου ἱκανότητος ἢ χρυσῶν ἀνδραπόδων, νὰποστείλῃ εἰς Εὐρώπην πρὸς τελειοποίησιν αὐτῶν 3—4 νέους Κερκυραίους, ὧν εἰς ὁ Ἰωάννης Γ. Σπηλιόπουλος, ὀργῶντας πρὸς ἐκπαίδευσιν, πλήρεις εὐφυίας καὶ πάσης ἀρετῆς, παλαιὸς ἀποφοίτους τοῦ Γυμνασίου, δεδοκιμασμένους δὲ ἤδη διὰ τῶν δημοσιευθέντων πολλῶν καὶ ἀξιόλογων πνευματικῶν αὐτῶν ἔργων, μὲ ὅλην τὴν παρομοιώδη παρὰ γνώρισιν καὶ ἀδιαφορίαν τῆς Κερκυραϊκῆς κοινωνίας, διότι εἶναι ἀμάχητον ἀσύγνωστον νὰ καθῶσιν οἱ νέοι οὗτοι, δυνάμενοι νῦν τιμῆσαι καὶ δοξάσωσι τὴν προσφιλεστάτην ἐκείνων πατρίδα, διότι εἶναι ἐντροπὴ ἡ δεικνυμένη πρὸς αὐτοὺς ἀδιαφορία. — Θλίβοντες δ' ἐγκαρδίως τὴν χεῖρα τοῦ κ. Σπηλιόπουλου, ἡμετέρου συμπολίτου, καὶ συγχάριτες αὐτῷ διὰ τὸ ὥραϊον αὐτοῦ ἔργον, προτρέπομεν νὰ μὴ ἀποκάμῃ βαδίζων πρὸς τὰ «ἐμπρός», συμφῶνως τῇ συμβουλῇ τοῦ θεσπεσίου Οὐγκῶ, οὗ τὴν Σχολὴν ἀκολουθεῖ, καὶ ἂν δὲν εὕρῃ τὴν θέσιν του ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ, τῇ ἀδιαφορῶσιν πρὸς τὰ τέκνα τῆς, ἵνα περιποιῇται τ' ἀπόβλητα τέκνα τῶν ξένων, θὰ εὕρῃ θέσιν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ὀλίγων φρονίμων, οἵτινες καὶ κρίνουσι καὶ αἰσθάνονται, οἵτινες ἔχουσι καὶ νοῦν καὶ καρδίαν, καὶ ὡς φησι Θεόκριτος :
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 «Θαρσύνε γὰρ—Τὰχ' αὐριον ἔσσετ' ἄμεινον
 Ἐλπίδες ἐν ᾧσιν—Ἀελλοί δὲ θανόντες».